

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

راهنمای برنامه درسی

حوزه تربیت و یادگیری

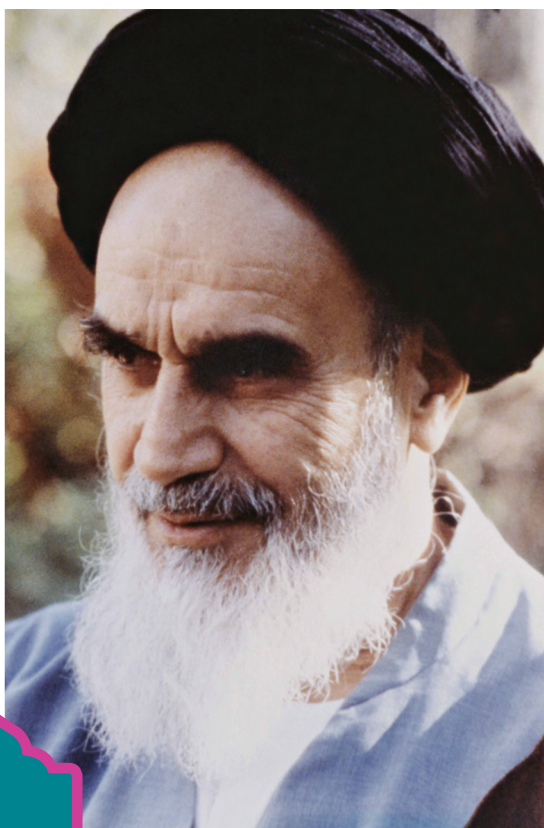
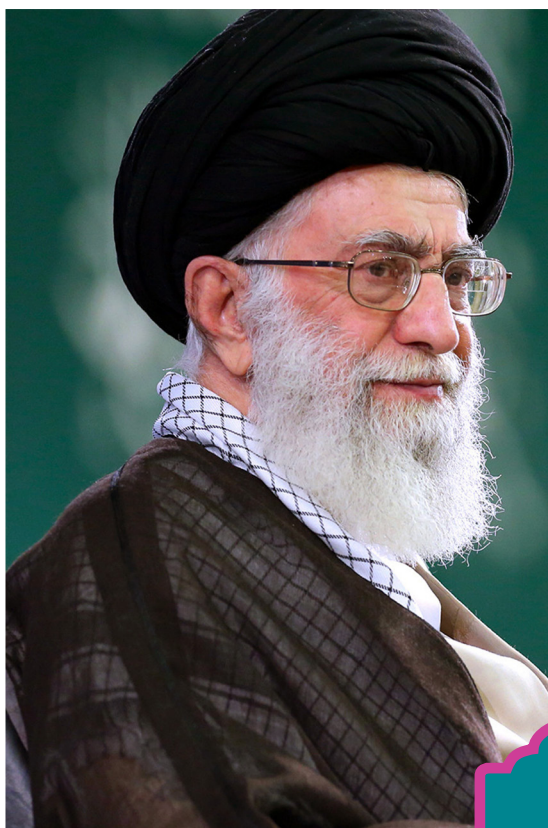
زبان و ادبیات فارسی

گروه پژوهش، برنامه ریزی درسی
و تولید بسته های تربیت و
یادگیری زبان و ادبیات فارسی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

«سند تحول یک ریل گذاری است؛ سند تحول می تواند آموزش و پرورش را به سرمزمل مورد نظر برساند...
ابلاغ قدم اول است، باید کاری کنیم که این سند محقق شود... برای تحوّل آموزش و پرورش روحیه
انقلابی لازم است. روحیه انقلابی یعنی ترس نداشته باشید، ملاحظه کاری نداشته باشید، محافظه کاری
نداشته باشید، وقتی تشخیص دادید عمل کنید، اقدام کنید، پیش بروید، به توقف راضی نشوید، کارها را
تزیینی انجام ندهید.»

بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام در دیدار با جمعی از فرهنگیان

پیشگفتار

در راه تحول مثل مسافری هستیم که باید هدف سفر را تعیین کنیم، توشه سفر را برداریم و بی‌درنگ حرکت در جاده اصیل زندگی را آغاز کنیم؛ سفری حقیقتاً زیبا و در عین حال پر رمز و راز که ره‌آورد مهم آن تدوین راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری است. راهنمای حوزه‌ها بدون شک هادی زندگی دانش‌آموز هستند تا او را به مراتبی از حیات طیبه سوق دهند و زیبایی‌های فطرت الهی را به منصفه ظهور رسانند. برنامه‌های درسی تحولی بر پایه فلسفه تربیتی اسلام و دلالت‌های اسناد تحولی بنا شده است و رابطه وثیق و عمیقی با فطرت دارد. در برقراری این ارتباط کارشناسان بصیر و توانای گروه‌های پژوهش و برنامه‌ریزی درسی سازمان به خوبی درخشیدند و شایستگی‌های خود را بار دیگر در تاریخ برنامه‌ریزی درسی کشور عزیزمان نشان دادند.

راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری که پیش رو دارید با الگوی برنامه‌ریزی درسی فطرت‌گرایی توحیدی طراحی شده‌اند و بر اساس تعهداتی به شرح زیر پدید آمده‌اند:

تعهد نخستین به مفاد و دلالت‌های اسناد تحولی از جمله برنامه درسی ملی است که باید آن را شناسنامه آموزش و پرورش در دوره‌های تحصیلی مختلف محسوب کرد. متعهد بودیم و هستیم که برنامه‌های درسی را بر این پایه بنا نهیم و بدین طریق راه مطمئن و همواری برای نیل به اهداف متعالی و تمدن اسلامی - ایرانی باز کنیم. این ارتباط در مراحل بعدی نیز باید صیانت شود و فعالیت‌های آرمان‌گرایانه در برنامه‌های درسی تداوم پیدا کند.

تعهد دوم به علم برنامه‌ریزی درسی است؛ نمی‌توان تحول را با اقدامات غیرعلمی و نامطمئن پیش برد. از همان آغاز سعی بر این بود که اصول و روش‌های این علم در فرایند تدوین برنامه‌های درسی به کار گرفته شود و از سبک و سلیقه‌های فردی پرهیز گردد.

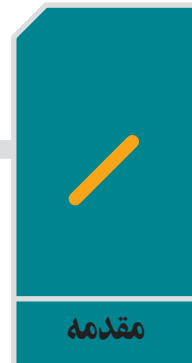
تعهد سوم به مناسبات و همکاری‌های بین‌بخشی با سایر معاونت‌های محترم وزارتخانه است. بی‌تردید راه تحول بدون همراهی شرکای تربیت و یادگیری امکان‌پذیر نیست، حضور معاونان محترم در برخی نشست‌های علمی و اجرایی و شرکت مداوم نمایندگان آنان در شوراها و کمیته‌های برنامه‌ریزی این خواسته را تحقق بخشید و اکنون نیز در بررسی و تصویب در شورای هماهنگی علمی سازمان این تعامل ادامه دارد.

تعهد چهارم میثاق با دلالت‌های عقلانی با بهره‌مندی از خرد جمعی و مصوبات شورایی است. در مراحل مختلف، تولید گروه‌ها بررسی شد و با اعمال اصلاحات لازم به تصویب رسید. بی‌تردید هر اندازه راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری به تأیید احکام عقلی برسند، استواری بیشتر و قوی‌تری پیدا می‌کنند و پایداری آنها تضمین می‌شود. باورهای دینی، اصول علمی و دلالت‌های عقلی به طرز زیبایی در تکوین راهنمای برنامه درسی حوزه‌های تربیت و یادگیری به هم گره خورده‌اند و تاروپود آنها را تشکیل داده‌اند.

امید است با صیانت از این تعهدات و با توکل به خدا بتوانیم راه تحول را با پایمردی و سلامت ادامه دهیم و به تحقق هدف‌های عالیه نظام تعلیم و تربیت اسلامی خود یاری رسانیم.

حسن ملکی

معاون وزیر و رئیس سازمان

بر پایه تعالیم اسلامی، انسان موجودی یادگیرنده و آموزش‌پذیر آفریده شده است و از توانایی زبان به عنوان استعدادی خدادادی برخوردار است و این موهبت الهی را برای تبیین مبانی جهان‌شناسی به کار می‌گیرد. بنیان تعلیم و فراگیری، ریشه در توانایی‌های مغزی دارد و یکی از اصلی‌ترین آبخورهای پرورش مغز و پویاسازی ذهن، توانایی بهره‌گیری از زبان است. پرورش مهارت‌های زبانی زمینه درک مفاهیم در سایر متون و موضوعات درسی را فراهم کرده و به رشد مهارت‌های شخصی، اجتماعی، ذهنی، ارتباطی، فرهنگی، مطالعه و پژوهش و ارزش‌های اخلاقی کمک می‌کند. به همین سبب فراگیری زبان فارسی، نخستین قدم در آموزش و پرورش به شمار می‌آید.

آموزش زبان، بستر مناسبی برای پرورش مهارت‌ها و ارزش‌های اخلاقی زبان‌آموزان در قالب‌های متنوع زبان و ادبیات به صورت شفاهی، دیداری و نوشتاری، برای مقاصد و مخاطبان گوناگون فراهم می‌کند، که شامل «یادگیری زبان»، «یادگیری از طریق زبان» و «یادگیری درباره زبان» است. در کنار زبان فارسی، آشنایی با گنجینه هزار ساله ادب فارسی نیز ضروری است و علاوه بر تأثیری که در پرورش ذهن‌ها دارد، عامل مهمی در آموزش بهتر زبان و مهارت‌های آن است.

در حوزه زبان و ادبیات فارسی، دانش‌آموزان متناسب با پایه تحصیلی، مهارت‌های زبان فارسی و کاربرد آن را در شئون مختلف زندگی می‌آموزند و با آنها آشنا می‌شوند و توانایی خلق، نگارش و آفرینش را در این حوزه کسب می‌کنند.

به این منظور راهنمای برنامه درسی حوزه زبان و ادبیات فارسی که به منزله نقشه جامع طراحی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری است، با وفاداری به بنیان‌های اصلی برنامه درسی ملی، از جمله الگوی هدف‌گذاری، عناصر، عرصه‌های چهارگانه ارتباطی و ساحت‌های تعلیم و تربیت، با تکیه بر مبانی و دلالت‌های مفاهیم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش طراحی و تدوین شده است.

این برنامه شامل: (رویکرد و منطق اهداف، عناصر محتوا و استانداردهای آن، راهبردهای تربیت و یادگیری، شایستگی‌های اختصاصی معلم (مربی)، نقش خانواده، دانش آموز (متربی)، محیط تربیت و یادگیری و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی) است، که در تمام مراحل نگارش، دانش آموزان و خانواده‌ها را محور عمل قرار داده و اجرای مطلوب آن نیازمند مساعدت و توجه ویژه تولیدکنندگان بسته‌های تربیت و یادگیری و معلمان عزیز به عنوان مخاطبان اصلی برنامه می‌باشد.

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

رویکرد و منطق

با عنایت به رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی برنامه‌درسی ملی، رویکرد آموزش زبان و ادبیات فارسی، ارتباطی (کارکردی - مهارتی) است، که با تأکید بر انتقال ارزش‌های فرهنگ اسلامی-ایرانی، زمینه‌دستیابی دانش‌آموزان به فهم زبان، عوامل هنری و زیبایی‌شناسی ادبی را فراهم کرده و آنان را پایبند به ارزش‌های ملی، دینی، متخلف به آداب و اخلاق و توانمند در حفظ فرهنگ و تمدن اسلامی-ایرانی پرورش می‌دهد.

زبان فارسی بنابر اصل پانزدهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، زبان رسمی و کلید فهم ذخایر ارزشمند علمی و ادبی تمدن اسلامی-ایرانی، از ارکان هویت ملی و فرهنگی ایرانیان است. زبان فارسی حافظ وحدت ملی و سبب اعتلای رشد فرهنگی و اجتماعی مردم میهن ماست. ادبیات فارسی، گنجینه‌گران‌ارجی است که گذشته را به حال و آینده پیوند می‌دهد. از این رو ساماندهی بهینه برنامه‌درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری در تمامی دوره‌های تحصیلی، تدوین یک برنامه‌راهبردی و جامع برای حوزه‌زبان و ادبیات فارسی را ضروری می‌نماید.

حوزه‌زبان و ادبیات فارسی شامل دو بخش «زبان» و «ادبیات» است. زبان وسیله بیان مقصود است، حال آنکه ادبیات از آن فراتر می‌رود و احساس و عاطفه و تخیل ادبی را بیان می‌کند. آموزش زبان بر چهار مهارت زبانی گوش دادن، سخن گفتن، خواندن و نوشتن تأکید دارد و ادبیات جنبه هنری زبان را شامل می‌شود. زبان، فرایندی است که از درک و دریافت سخن آغاز می‌شود و به تولید کلام معنادار می‌انجامد. زبان در بستر تجربیات ارتباطی طبیعی، بیشتر و بهتر آموخته می‌شود. لذا مهارت‌های ادراکی و تولیدی زبان و قانون‌مندی‌های زبانی شامل تلفظ کلمات، ساخت کلمات و ساخت دستوری، از طریق کسب تجربیات واقعی، وابسته به

موقعیت‌های فرهنگی دانش‌آموزان صورت می‌گیرد. این امر خصوصاً در سال‌های اولیه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. ادبیات همان زبان است با ساحت افزودنی، در ادبیات روابط ویژه‌ای در واژگان، صرف، نحو و آوای زبان آفریده می‌شود. ادبیات جلوه بارز و بی‌همتای فردی و خلاقانه کاربرد زبان است. بنیاد ارتباط انسان با دیگران بر زبان است و از آن برای هدف‌های گوناگون استفاده می‌شود، از جمله برای برآوردن نیازهای روزمره، اثرگذاری بر افکار و رفتار دیگران، ایجاد تفاهم در روابط اجتماعی، انجام تحقیق و کسب اطلاعات، آشنایی با پیشینه فرهنگی، حفظ آداب و رسوم قومی - محلی، احساس تعلق و ایجاد هویت ملی، قدرت بیان عقاید شخصی، دریافت ایده‌ها و افکار، بیان تخیلات و بدیعه‌گویی و دادن اطلاعات در زمینه‌های گوناگون؛ بسیاری از این اهداف از طریق کارکرد اجتماعی زبان و برخی ناشی از کارکرد اندیشگانی آن است.

ادبیات بستر مناسبی برای پرورش مهارت‌های زندگی و ارزش‌های انسانی، اخلاقی و زیباشناختی است. دانش‌آموزان از طریق ادبیات با اندیشه‌های ژرف بزرگان ادبی آشنا می‌شوند و از تجربه‌های زیسته آنان عبرت می‌گیرند و در عین حال لذت می‌برند.

جهت‌گیری و جرایبی عناصر برنامه‌درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی

عناصر (سازه‌ها)	جهت‌گیری	جرایبی
تربیت	تقویت‌گرایش دانش‌آموزان به زبان و ادبیات فارسی به عنوان زبان مشترک، تقویت مهارت‌های چهارگانه زبانی برای پرورش مهارت‌ها و ارزش‌های اخلاقی و ارائه مجموعه تجربیات در قالب‌های گوناگون، این توانایی را در دانش‌آموزان ایجاد می‌کند، که با پایبندی به ارزش‌های ملی، دینی و تخلق به آداب و اخلاق، از فرهنگ و تمدن خویش صیانت نمایند.	با توجه و تأکید بر مضامین فرا رشته‌ای زبان و ادبیات فارسی و نیز دو‌کارکرد آن، یعنی ابزار ارتباط در مرادوات اجتماعی و ایجاد زیبایی هنری که همان ادبیات است، حوزه زبان و ادبیات فارسی، زمینه دستیابی دانش‌آموزان به فهم زبان، باورها، ارزش‌ها و نگرش‌ها را فراهم می‌کند و با تأکید بر چهار کارکرد زبانی و مهارت‌های مرتبط با آن، به درک مفاهیم در سایر متون و موضوعات درسی کمک می‌کند و موجبات رشد مهارت‌های اجتماعی، فردی، ارتباطی، فرهنگی و اخلاقی دانش‌آموزان را فراهم می‌سازد.
محتوا	مجموعه‌ای منسجم و هماهنگ، متناسب با نیازهای حال و آینده، به گونه‌ای روشمند و علمی، زمینه تقویت توانایی دانش‌آموزان در نگارش و آفرینش در این حوزه را فراهم می‌نماید و با تأثیرگذاری بر افکار و رفتار دیگران، ایجاد تفاهم در روابط اجتماعی، انجام تحقیق و کسب اطلاعات، آشنایی با پیشینه فرهنگی، حفظ آداب و رسوم قوم محلی، احساس تعلق و تقویت هویت ملی، قدرت بیان عقاید شخصی، دریافت ایده‌ها و افکار، بیان تخیلات و بدیعه‌گویی و دادن اطلاعات در زمینه‌های گوناگون دانش‌آموز را آماده و ورود به زندگی می‌نماید.	محتوای برنامه درسی، زمینه ساز تقویت و توسعه روحیه پرسشگری، پژوهشگری، خلاقیت و کارآفرینی دانش‌آموز است که با رویکرد تلفیقی و مسئله محور و تأکید بر مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های اساسی در هریک از ساحت‌های تربیت صورت می‌گیرد، تا فرصت تجربیات دست اول برای کسب شایستگی‌ها، درک و اصلاح مداوم موقعیت از سوی دانش‌آموزان بر اساس نظام معیار اسلامی را فراهم نماید.
راهبردهای تربیت و یادگیری	زمینه‌سازی برای ابراز گرایش‌های فطری، تحقق ظرفیت‌های وجودی یادگیرنده و شناخت فکورانه، ایمان آگاهانه، عمل ارادی یادگیرنده و توسعه شایستگی‌های کسب‌شده، اصلاح مداوم موقعیت اوست که حاصل برقراری تعامل خلاق، هدفمند و فعال یادگیرنده با محیط‌های متنوع یادگیری است، که فرصت لازم برای پیوند نظر و عمل، تلفیق دانش و تجربیات پیشین با یادگیری‌های جدید و بهره‌گیری هوشمندانه از فناوری‌های نوین آموزشی را به صورت یک پارچه فراهم می‌کند؛ تا یادگیرنده با کسب تجربیات واقعی، مهارت‌های لازم برای فهم زبان را فرا گیرد و او را در خلق زیبایی‌های ادبی توانمند می‌سازد.	راهبردهای تربیت و یادگیری بستر لازم برای تحقق اهداف برنامه درسی و تربیتی در راستای شکوفایی فطرت و دستیابی به مراتبی از حیات طیبه را تدارک می‌بینند، تا با فراهم نمودن امکان درک و تفسیر پدیده‌ها، وقایع و روابط در موقعیت‌های واقعی زندگی و نیز فراهم کردن امکان درک و تفسیر قوانین کلی حاکم بر هستی و روابط علی و معلولی و افزایش بصیرت در دانش‌آموز، شایستگی‌های کسب‌شده وی در فواصل زمانی، توسط خود دانش‌آموز مرور و تصمیماتی برای تعدیل، بازنگری یا ادامه مسیر یادگیری توسط او اخذ شود.

عناصر (سازه‌ها)	جهت‌گیری	چرایی
معلم (مربی)	معلم دانش‌آموز را در معرض متن قرار می‌دهد و به او کمک می‌کند تا فرایند درک و فهم را تمرین کند. معلم با شناخت و بسط ظرفیت‌های وجودی دانش‌آموزان، فرصت‌های تربیتی و آموزشی را برای آموزش و تقویت مهارت‌های زبانی، خلق و آفرینش‌های ادبی فراهم می‌نماید و با خلاقیت و نوآوری فرایند تربیت و یادگیری را راهبری می‌نماید.	اسوه‌امین و بصیر دانش‌آموزان، فردی است نسبتاً رشد یافته، خیرخواه و دلسوز که به لحاظ کسب شایستگی‌ها (اخلاقی، اعتقادی، انقلابی، حرفه‌ای و تخصصی) و تحقق مراتب قابل توجهی از حیات طیبه در وجود خویش برای کمک به هدایت دانش‌آموزان، مسئولیت و رسالت خطیر هدایت دانش‌آموزان آگاه، فعال و انتخاب‌گر را بر عهده گرفته است، و در راستای شکل‌گیری و پیشرفت مداوم جامعه در طراحی، تدابیر و اقدامات تربیتی، زمینه‌سازِ تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان، نقش مرجعیت دارد.
خانواده	خانواده با پذیرش مسئولیت خلق و راهبری فرصت‌های تربیتی و ایجاد مقتضیات و رفع موانع موجود و دفع موانع محتمل در تمرین مهارت‌های گفتاری، زمینه‌ای را فراهم می‌سازد که ضمن شکوفایی فطرت، رشد همه‌جانبه استعدادهای طبیعی و تنظیم متعادل امیال و عواطف فرزندان، هویت فردی و جمعی آنان به تدریج و به صورت یک پارچه بر مبنای نظام معیار اسلامی شکل گیرد.	خانواده به عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل سهیم و اثربخش تربیت و یادگیری نقش بی‌بدیلی دارد. چنان که به استناد آیه «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ» (تحریم ۷) مسئولیت تربیتی والدین در تربیت فرزندان از واجبات دینی برشمرده شده است. از این رو باید با کسب شایستگی‌های لازم، در امر تربیت فرزندان خود مشارکت فعال داشته باشد، دانش و مهارت لازم نسبت به اهداف، برنامه‌ها، اصول و روش‌های حاکم در مدرسه، توانایی تعامل اثربخش و تعالی جویانه با نظام تربیت رسمی و عمومی را کسب نماید.
دانش‌آموز (مربی)	امانتی الهی و دارای کرامت ذاتی است. فطرت الهی نهفته در وجود وی، قابلیت شکوفایی و فعلیت یافتن دارد. همواره در موقعیت یادگیری است و با تکیه بر قابلیت‌ها، ظرفیت‌ها، توانایی‌ها و تجربیات خود، با اراده و انگیزه با محیط یادگیری رابطه تعاملی برقرار می‌کند و به شیوه کنشگرانه و تأملی در فرایند تربیت و یادگیری مشارکت اساسی دارد. به شیوه‌ای مسئولانه و با انتخاب احسن خویش در راستای توسعه مهارت‌های چهارگانه زبانی و آفرینش ادبی حرکت می‌کند.	نقش فعال، داوطلبانه و آگاهانه دارد؛ تربیت‌پذیر است. دارای فطرت الهی و کرامت ذاتی است. توانمندی‌ها و استعدادهای فراوان قابل شکوفایی دارد که برای تکوین و تحول هویت در حال رشد و پویای خود همواره در حال شدن، حرکت و دگرگونی است. دیدگاه وی در تعامل خلاق، هدفمند و فعال با محیط‌های متنوع، به طور معنادار نسبت به ارتباط با خود، خداوند، دیگران و مخلوقات تحت تأثیر قرار می‌گیرد و در راستای درک و تغییر موقعیت گام برمی‌دارد.
محیط تربیت و یادگیری	علاوه بر محیط خانواده، محیط مدرسه که کلاس درس و کتابخانه آموزشی و کلاسی را شامل می‌شود، سایر محیط‌ها مثل محیط فرهنگی و اجتماعی مانند: پژوهش‌سراها، فرهنگ‌سراها، کتابخانه‌های عمومی و... محیط رسانه‌ای و فن‌آوری مانند: شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات، رسانه ملی و... محیط طبیعی، مانند: ظرفیت‌های نظام هستی، جامعه محلی مانند: مساجد و... نیز می‌تواند از جمله محیط‌هایی باشد که تربیت و یادگیری دانش‌آموزان در آنجا شکل می‌گیرد.	محیط اصلی یادگیری مدرسه است؛ ولی یادگیری به آن محدود نمی‌شود و دیگر محیط‌ها مانند: محیط‌های اجتماعی، فرهنگی، مجازی و طبیعی را نیز در بر می‌گیرد. فراهم کردن محیطی امن، منعطف، پویا، برانگیزاننده و غنی برای پاسخگویی به نیازها، علایق و ویژگی‌های دانش‌آموزان در شکوفایی فطرت الهی تأثیرگذار است.

چرایی	جهت‌گیری	عناصر (سازه‌ها)
<p>ارزشیابی باید تصویری همه‌جانبه از موقعیت کنونی دانش‌آموز، فاصله او با موقعیت بعدی و چگونگی اصلاح آن را ارائه دهد. سنجش عملکرد تحصیلی و تربیتی دانش‌آموز با همکاری او، اولیاء مدرسه و والدین و با بهره‌گیری از تکالیف عملکردی، تصویری همه‌جانبه از موقعیت کنونی، فاصله او با موقعیت بعدی و چگونگی اصلاح آن را ارائه می‌دهد. مشخص نمودن کاستی‌های یادگیری و ایجاد فرصتی برای بهبود یادگیری دانش‌آموز، میزان دستیابی آنها به شایستگی‌های پایه در موقعیت‌های مختلف را به صورت معنادار نمایان می‌سازد.</p>	<p>با حفظ نقش محوری مدرسه و معلم در چارچوب سیاست‌های کلی آموزش و پرورش به صورت منقطع و مستمر، فرآیند دستیابی دانش‌آموزان به سطوح بالاتر را به صورت معنادار، با حفظ شأن و کرامت انسانی و تقویت خودپنداره مثبت آنها فراهم می‌آورد و با پرهیز از روش‌ها و ابزارهای اضطراب‌آور، چگونگی جبران و رفع کاستی‌های یادگیری و اصلاح و بهبود موقعیت، دانش‌آموز را در نگارش و آفرینش ادبی کمک می‌کند.</p>	<p>ارزشیابی بهره‌گیری تحصیلی</p>

اهداف

اهداف

اهداف حوزه زبان و ادبیات فارسی مجموعه‌ای نظام‌مند از صفات، توانمندی‌ها و مهارت‌های فردی و اجتماعی هستند که انتظار می‌رود دانش‌آموز پس از اجرای برنامه درسی این حوزه به آنها دست یابد. اهداف این حوزه براساس توجهی متوازن به تحقق شایستگی‌های پایه (تعقل، ایمان، اخلاق، علم و عمل) در دانش‌آموز، اهداف دوره‌های تحصیلی، اهداف دیگر حوزه‌های تربیت و یادگیری و نیازهای خاص این حوزه تنظیم شده‌اند.

شایستگی‌ها

اهداف کلی	ردیف
کسب و تقویت مهارت‌های ادراکی (گوش دادن، خواندن) و مهارت‌های تولیدی (سخن گفتن، نوشتن) و توانایی درک، تحلیل و نقد متون.	۱
شناخت ابعاد زیبایی شناختی ادبیات و پرورش ذوق آفرینش‌گری و قریحه ادبی.	۲
درک نقش ادبیات در رشد و تعالی فردی و اجتماعی انسان، با تأکید بر رسالت ادبیات در شوق آفرینی برای تحقق آرمان‌های جامعه.	۳
باورمندی به اهمیت فرهنگی، علمی، اقتصادی و سیاسی ادبیات و درک کارکرد زبان و ادبیات فارسی و لزوم پاسداشت آن به عنوان زیرساخت هویت اسلامی-ایرانی.	۴

اهداف دوره‌های تحصیلی

۱- کسب و تقویت مهارت‌های ادراکی (گوش دادن، خواندن) و مهارت‌های تولیدی (سخن گفتن، نوشتن) و توانایی درک، تحلیل و نقد متون.

دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره دوم ابتدایی	دوره اول ابتدایی
ماهرانه گوش می‌کند، سخنان احساسی را از سخنان متقاعدکننده تشخیص می‌دهد و اطلاعات را با توجه به اعتبار آنها و شواهدی حاکی از عواملی مانند سوگیری نقد و تحلیل می‌کند.	پیام‌های کلامی و غیرکلامی، اهداف و دیدگاه‌های گوینده را درک و تفسیر می‌کند.	در موقعیت‌های مختلف زندگی روزمره، با دقت به گفته‌های دیگران گوش می‌دهد و اطلاعات صریح و ضمنی سخن آنان را درک، یادآوری و بیان می‌کند.	توجه و تمرکز شنیداری خود را از نظر زمان، یادآوری و درک شماری از اطلاعات صریح و ضمنی، افزایش می‌دهد.
در سازماندهی، طرح‌ریزی و ادامه گفت‌وگو در انواع موقعیت‌های رسمی و غیررسمی نقش‌های گوناگون می‌پذیرد.	در موقعیت‌های مختلف به صورتی هدفمند در بحث‌ها مشارکت می‌کند و نسبت به بسط و گسترش موضوع بحث حساسیت نشان می‌دهد و اعلام نظر می‌کند.	در گفت‌وگوها می‌تواند نظر شخصی خود را درباره موضوعات مختلف بیان کند.	در گفت‌وگوها شرکت می‌کند و آداب و قواعد گفت‌وگو و بحث را رعایت می‌کند.
فکروانه و هدفمند می‌خواند و عناصر سازهای و روابط بین متنی و درون متنی یک متن را کشف و تحلیل کند.	ساختارهای متنی متفاوت را تشخیص می‌دهد و سرعت خواندن و مطالعه را متناسب با هدف و منظور خود تغییر می‌دهد و برای درک بهتر آن را بازخوانی می‌کند.	متناسب با نوع متن، لحن خواندن خود را انتخاب می‌کند.	متون ساده و کوتاه را با سرعت، دقت مناسب می‌خواند.
با نگاه انتقادی نسبت به اشعار، نمایش‌نامه‌ها و رمان‌ها، مختصات مضمونی، ساختاری و زبانی آنها را بر اساس دانش‌های ادبی خود، بیان می‌کند.	در متون داستانی، روابط اجزای جمله، شخصیت‌ها، مضمون اصلی، جزئیات، توالی وقایع و رویدادها و روابط علت و معلولی را درمی‌یابد.	با خواندن یک متن ادبی، بخش‌های آن و شیوه پروراندن موضوعات را تشخیص می‌دهد.	ایده‌های صریح و بخشی از اطلاعات ضمنی متن نوشتاری و تصاویر آن را در می‌یابد.
از منابع اطلاع‌رسانی (کتاب، مجله، ...) و فناوری در دسترس (انواع نرم‌افزارها و لوح فشرده متناسب با سطح خود) به عنوان منابعی برای کسب اطلاعات و سرگرمی استفاده می‌کند و درباره آنها سخن می‌گوید و می‌نویسد.	با استفاده از رسانه‌های متعدد (چاپی یا دیجیتال)، کتاب می‌خواند و درباره محتوای آنها صحبت می‌کند.	کتاب‌ها و مطالب خواندنی گوناگون را به منظور کسب اطلاعات و سرگرمی برمی‌گزیند، می‌خواند و تجربه خویش را در این زمینه ابراز می‌کند.	به کتاب و کتاب خوانی علاقه پیدا می‌کند و درباره موضوعات مختلف آن صحبت می‌کند.
مهارت درست‌نویسی زبان معیار و محاوره را به دست می‌آورد و در بسترهای نوشتاری روزآمد (وسایل ارتباطی و رسانه‌های مجازی و برخط) از زبان فارسی به‌طور صحیح استفاده می‌کند.	از فناوری‌های در دسترس برای نوشتن استفاده می‌کند و نیازهای زندگی روزمره خود را برطرف می‌کند.	با خط تحریری آشنا می‌شود و با توجه به الگو، اصول زیبانویسی را رعایت می‌کند.	خوانا می‌نویسد و نسبت به درست نوشتن املائی کلمات حساس است.

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
دیدگاه‌ها و افکار خود را می‌نویسد و رخدادهای اطرافش را توصیف می‌کند.	متنی ساده و منسجم با ساختار مناسب می‌نویسد.	انواع بندهای (پاراگراف‌های) روایی، توصیفی، توضیحی را که دارای یک فکر و نظر اصلی است، می‌نویسد و در متن‌های انشایی (چندبندی) ارتباط موضوعی درون و برون بندی را رعایت می‌کند.	با توجه به مخاطب و هدف خود - مانند مقاصد شخصی (خاطرات)، مقاصد اجتماعی (دعوتنامه، یادداشت‌های تشکر، نامه‌های دوستانه)، مقاصد تجاری (نامه‌های اداری، تقاضانامه)، مقاصد تحصیلی (گزارش‌ها، مقاله‌های کوتاه، تحلیل‌ها و نقدها، خلاصه‌نویسی‌ها) - قالب مناسبی برای نوشته خود برمی‌گزیند.

۲- آشنایی با ابعاد زیبایی شناختی ادبیات و پرورش ذوق آفرینش‌گری و قریحه ادبی

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
با شناخت مقدماتی از «لحن و آهنگ شعر» نسبت به اشعار و آهنگ آنها واکنش نشان می‌دهد.	مهارت‌های اولیه مرتبط با «لحن و آهنگ شعر» را به کار می‌گیرد.	تفاوت و تشابه برخی آهنگ‌های رایج شعر نوجوان را به صورت سماعی تشخیص می‌دهد.	وزن‌های متداول شعر فارسی را به صورت سماعی تشخیص می‌دهد.
داستان‌پردازی می‌کند و دریافت‌ها و احساسات حاصل از دیده‌ها و شنیده‌های خود از جهان پیرامون را، در قالب متنی ساده و ادبی ارائه می‌کند.	مهارت‌های اولیه مرتبط با «تخیل و شاعرانه» و «قصه‌گویی» خود را پرورش می‌دهد و توانمندی‌های مقدماتی داستان‌نویسی و نگارش خلاق را با ایده گرفتن از آثار ادبی مناسب به دست می‌آورد.	با بهره‌گیری از قدرت تخیل، تجسم و ایده‌پردازی، در یکی از گونه‌های ادبی، اثری خلق می‌کند و ابعاد زیبایی شناختی آن را توصیف می‌کند.	ذوق ادبی خود را پرورش می‌دهد و با بهره‌گیری از آن، افکار خود را در یکی از گونه‌های ادبی، ارائه می‌دهد.
با «دانش‌های ادبی» ساده آشنا می‌شود، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.	با افزایش تعداد و گسترش دانش‌های ادبی ساده، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.	با شناخت سطوح بالاتری از دانش‌های ادبی، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.	با شناخت سطوح تکمیلی دانش‌های ادبی، آنها را در گفتار و نوشتار خود به کار می‌گیرد.
با مفهوم واقعی متن (نوشته، فیلم، عکس و...) آشنا می‌شود و دریافت شخصی خود را از یک داستان، شعر، فیلم یا حکایت روایت می‌کند.	با گزینش ادبیات داستانی و نمایشی در رابطه با زیبایی‌های آنها، با دیگران بحث و گفت‌وگو می‌کند.	با استفاده از دانش‌های ادبی، آثار ادبیات داستانی و نمایشی را درک و تحلیل می‌کند.	با انتخاب و بررسی آثار ادبی، آنها را بر مبنای اصول ادبی و ارزشی مورد نقد قرار می‌دهد و تأثیر آن را بر خود و جامعه ارزیابی می‌کند.
نسبت به مهارت شاعری و نویسندگی شناخت اولیه و کلی پیدا می‌کند.	دلایل اهمیت و تأثیرگذاری مهارت‌های شاعری و نویسندگی را می‌شناسد.	با جایگاه و اهمیت مهارت‌های ادبی آشنایی پیدا می‌کند و به شاعری و نویسندگی علاقه‌مند می‌شود.	به شناخت لازم درباره مهارت‌های ادبی و شیوه مهارت‌آموزی در این مسیر دست می‌یابد.

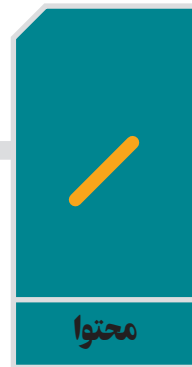
۳- درک نقش ادبیات در رشد و تعالی فردی و اجتماعی انسان، با تأکید بر رسالت ادبیات در شوق آفرینی برای تحقق آرمان‌های جامعه.

دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
مفاهیم مقدماتی معرفت دینی را در قالب شعرها و داستان‌های مناسب می‌آموزد و نسبت به این مفاهیم علاقه و گرایش پیدا می‌کند.	ادبیات را مؤثرترین قالب برای انتقال یا بیان مفاهیم متعالی می‌بیند و تلاش می‌کند تا از ظرفیت ادبیات برای بیان آرمان‌ها و همچنین اعتقادات خود استفاده کند.	با مهم‌ترین منابع ادبی حکمت آفرین و معرفت‌افزا آشنا می‌شود و برای افزایش معرفت به این گنجینه مراجعه می‌کند.	با مبانی فکری، معرفتی و حکمی در متون ادبی آشنا می‌شود و با گزینش نقادانه آنها را در تبیین آموزه‌های دینی، اجتماعی و فرهنگی به کار می‌گیرد.
با شعر و داستان مأنوس می‌شود و از عواطف، احساسات و زیبایی‌های متن، لذت می‌برد.	اهمیت مطالعه آثار شاخص ادبی را در ارتقای کیفیت زندگی فردی و اجتماعی، درک می‌کند و می‌کوشد تا از این ظرفیت بهره‌گیرد.	در زندگی خویش، با ادبیات، ارتباط مداوم پیدا می‌کند و آن را برای بیان افکار و ابراز احساسات خود در موقعیت‌های مختلف زندگی به کار می‌گیرد.	با انتخاب و بررسی آثار ادبی بر مبنای اصول ارزشی، ایده‌ها و افکار مختلف را مورد تحلیل، نقد و ارزیابی قرار می‌دهد و عقاید، باورها و احساس خویش را با قدرت بیان می‌کند.
از طریق آشنایی با قالب‌های متنوع شفاهی، دیداری و نوشتاری زبان و ادبیات، دریافت حسی خود و لذت حاصل از آن را بیان می‌کند.	با شناسایی و درک مفاهیم ارزشی قالب‌های متنوع ادبی، محیط زندگی خود را بهبود می‌بخشد و چگونگی تأثیر آن را بر خود توصیف می‌کند.	با انتخاب و بهره‌گیری از آثار ادبی، محیط پیرامون خود را تغییر می‌دهد و تأثیر آن را در بهبود کیفیت زندگی و دستیابی به آرامش روحی و روانی ارزیابی و توصیف می‌کند.	با باور به ظرفیت‌های زبان و ادبیات فارسی به عنوان رمز هویت ملی، قادر است آن را برای رشد مهارت‌های اجتماعی، شخصی، ذهنی، ارتباطی، فرهنگی، مطالعه و پژوهش و ارزش‌های اخلاقی در موقعیت‌های مختلف زندگی به کار گیرد.
از طریق نمونه متن‌های نویسندگان خارجی با برخی از آثار و شخصیت‌های غیر ایرانی آشنا می‌شود.	با مطالعه متن‌های مناسب ادبیات جهان، شناخت دقیق‌تری نسبت به شاعران و نویسندگان جهانی پیدا می‌کند.	نسبت به ادبیات جهان و مفاخر آن به‌خصوص در حوزه ادبیات معنوی و اجتماعی، در سطحی مناسب شناخت پیدا می‌کند.	نسبت به ادبیات جهان، جریان‌ها و مکاتب ادبی به ویژه ادبیات مقاومت و جهان اسلام شناخت مناسب و مؤثری پیدا می‌کند.

۴- باورمندی به اهمیت فرهنگی، علمی، اقتصادی و سیاسی ادبیات و درک کارکرد زبان و ادبیات فارسی و لزوم پاسداشت آن به عنوان زیرساخت هویت اسلامی- ایرانی.

دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره دوم ابتدایی	دوره اول ابتدایی
با انتخاب و بررسی آثار علمی، فرهنگی و... آنها را بر مبنای اصول ارزشی و معیارهای زبان فارسی نقد و تأثیر آن را بر خود و جامعه ارزیابی می‌کند.	با بهره‌گیری از دانش‌های ادبی، آداب و رسوم و فرهنگ و ... موجود در متون ادبی را بررسی و تأثیر آن را بر هویت خویش توصیف می‌کند.	با شناخت و درک مفاهیم متون و موضوعات پیرامون خود، چگونگی تأثیر آنها را در زندگی خود توصیف می‌کند.	در برخورد با مفاهیم ساده در متون و موضوعات، دریافت حسی خود را از آنها ابراز می‌کند.
با شناخت مسئولیت خود در پاسداشت زبان و ادبیات فارسی، روش‌هایی را برای صیانت و ترویج زبان و ادبیات فارسی در سطح محلی، ملی و بین‌المللی پیشنهاد می‌کند.	با خطرات و آسیب‌های ناشی از فرسایش زبان فارسی و تضعیف آن، شناخت کافی پیدا می‌کند و ملزومات حفاظت از زبان فارسی را در ارزیابی متون به کار می‌گیرد.	با درک جایگاه زبان فارسی به عنوان یکی از گنجینه‌های ملی، پذیرش و احساس تعلق خاطر خود نسبت به آن را نشان می‌دهد.	زبان فارسی را به عنوان عامل درک و فهم و تعامل با دیگران به کار می‌برد.
با انتخاب و مطالعه آثار مفاخر ادبیات فارسی، آنها را بر اساس اصول ارزشی و زبان معیار تحلیل و نقد می‌کند و در جهت ترویج و معرفی این آثار می‌کوشد.	با شناخت شاخص‌های هویت ملی در متون ادبی عملکرد خود را در راستای حفظ و ارتقای آن مورد بررسی قرار می‌دهد.	با مطالعه پیشینه فرهنگی در متون ادبی، قدرت بیان عقاید شخصی خود را پرورش داده و احساس تعلق خود را نسبت به فرهنگ و تمدن ایرانی نشان می‌دهد.	با شناخت نمادهای ملی در متون ساده ادبی تعلق خاطر خود، نسبت به وطن را نشان می‌دهد.

محتوا

▲ محتوای این حوزه، مجموعه‌ای منسجم و هماهنگ از فرصت‌های تربیتی است که مبتنی بر رویکرد، منطق و اهداف حوزه و متناظر با هر ایده‌کلیدی، در بردارنده مفاهیم اساسی، مهارت‌های اساسی، ارزش‌های اساسی و استانداردهای محتوایی هر یک از آنها می‌باشد. در جداول زیر محتوای برنامه‌درسی حوزه زبان و ادبیات فارسی در چهار دوره تحصیلی نگاشته شده است.

▲ نمای کلی محتوا

دوره دوم متوسطه	دوره اول متوسطه	دوره دوم ابتدایی	دوره اول ابتدایی	محتوا	ایده کلیدی
نظام صرفی، نظام نحوی، نظام معنایی	نظام صرفی، نظام نحوی، نظام معنایی	نظام صرفی، نظام نحوی، نظام معنایی	نظام آوایی، نظام صرفی	مفاهیم	توانش ارتباطی
گوش کردن: (تمرکز شنیداری، درک شنیداری، گوش دادن هدفمند، گوش دادن تفسیری، گوش دادن انتقادی) سخن گفتن: (اصول گفتن، مهارت‌های سخن گفتن) خواندن: (پردازش دیداری، نوشته آگاهی، حرف آگاهی، واج آگاهی، نویسه-واج آگاهی، روان خوانی، خواندن با لحن مناسب، درک متن، مهارت مطالعه) نوشتن: (دست‌ورزی، علامت‌نویسی، الفبانویسی، جمله‌نویسی، خوانانویسی، متن‌نویسی)	گوش کردن: (تمرکز شنیداری، درک شنیداری، گوش دادن هدفمند، گوش دادن تفسیری، گوش دادن انتقادی) سخن گفتن: (اصول گفتن، مهارت‌های سخن گفتن) خواندن: (پردازش دیداری، نوشته آگاهی، روان خوانی، خواندن با لحن مناسب، درک متن، مهارت مطالعه) نوشتن: (کلمه‌نویسی، متن‌نویسی)	گوش کردن: (تمرکز شنیداری، درک شنیداری، گوش دادن هدفمند، گوش دادن تفسیری) سخن گفتن: (اصول گفتن، مهارت‌های سخن گفتن) خواندن: (پردازش دیداری، نوشته آگاهی، روان خوانی، خواندن با لحن مناسب، دستور آگاهی، درک متن، مهارت مطالعه) نوشتن: (علامت‌نویسی، الفبانویسی، جمله‌نویسی، خوانانویسی، متن‌نویسی)	گوش کردن: (تمرکز شنیداری، درک شنیداری، گوش دادن هدفمند) سخن گفتن: (گفتمان، مهارت‌های سخن گفتن) خواندن: (پردازش دیداری، نوشته آگاهی، حرف آگاهی، واج آگاهی، نویسه-واج آگاهی، روان خوانی، خواندن با لحن مناسب، درک متن، مهارت مطالعه) نوشتن: (دست‌ورزی، علامت‌نویسی، الفبانویسی، جمله‌نویسی، خوانانویسی، متن‌نویسی)	مهارت‌ها	
انتقال پیام براساس مستندات، رعایت ادب	اختصار، شفاف بودن	مرتبط بودن	توجه و تمرکز برپیام مخاطب، رعایت نوبت صحبت	ارزش‌ها	

ایده کلیدی	محتوا	دوره اول ابتدایی	دوره دوم ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
آفرینش ادبی	مفاهیم	لحن و آهنگ شعر، قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی، آرایه‌های ادبی	لحن و آهنگ شعر، قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی، آرایه‌های ادبی	لحن و آهنگ شعر، قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی، آرایه‌های ادبی	لحن و وزن شعر، قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی، آرایه‌های ادبی، فنون تاثیرگذاری و دانش تحلیل متون ادبی
	مهارت‌ها	موزون نویسی، پرورش مهارت ادبی، خلق متون ادبی	موزون نویسی، پرورش مهارت ادبی، خلق متون ادبی	موزون نویسی، پرورش مهارت ادبی، خلق متون ادبی	موزون نویسی، ارتقای مهارت ادبی، خلق متون ادبی
	ارزش‌ها	ذوق و قریحه عمومی ادبی، تاثیرگذاری فرهنگی و اجتماعی	پرورش هنر شاعری و مهارت نویسندگی، ذوق و قریحه عمومی ادبی، تاثیرگذاری فرهنگی و اجتماعی	پرورش هنر شاعری و مهارت نویسندگی، ذوق و قریحه عمومی ادبی، تاثیرگذاری فرهنگی و اجتماعی	پرورش هنر شاعری و مهارت نویسندگی، ذوق و قریحه عمومی ادبی، تاثیرگذاری فرهنگی و اجتماعی، کارآفرینی ادبی
حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	مفاهیم	مفاهیم و آموزه‌های اسلامی، عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی، مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی، هنر ایرانی	مفاهیم و آموزه‌های اسلامی، عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی، مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی، آشنایی با کارکردهای اجتماعی و اقتصادی زبان و ادبیات، هنر ایرانی	مفاهیم و آموزه‌های اسلامی، عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی، مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی، آشنایی با کارکردهای اجتماعی و اقتصادی زبان و ادبیات، هنر ایرانی	مفاهیم و آموزه‌های اسلامی، عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی، مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی، آشنایی با کارکردهای اجتماعی و اقتصادی زبان و ادبیات، هنر ایرانی
	مهارت‌ها	به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی، آشنایی با گویش‌های ایرانی و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی، آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی	به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی، آشنایی با گویش‌های ایرانی و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی، آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی، آشنایی با هنر ایرانی	به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی، آشنایی با گویش‌های ایرانی و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی، آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی، آشنایی با هنر ایرانی	به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی، آشنایی با گویش‌های ایرانی و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی، آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی، آشنایی با هنر ایرانی
	ارزش‌ها	تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی، تقویت ارزش‌های قومی و ملی، الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها، فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات، تقویت ذوق و فهم هنری	تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی، تقویت ارزش‌های قومی و ملی، الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها، فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات، تقویت ذوق و فهم هنری	تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی، تقویت ارزش‌های قومی و ملی، الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها، فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات، تقویت ذوق و فهم هنری	تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی، تقویت ارزش‌های قومی و ملی، الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها، فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات، تقویت ذوق و فهم هنری

ایده کلیدی توانش ارتباطی

استانداردهای محتوایی (مفاهیم)

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> واحدهای زنجیری شامل آوای زبان فارسی واحدهای زبر زنجیری شامل مکث، تکیه، الگوی تکیه، تکیه کانونی، کشش و آهنگ 	<ul style="list-style-type: none"> نظام آوایی (صامت‌ها، مصوت‌ها و الگوی هجایی) 	اول ابتدایی	دانش زبانی	توانش ارتباطی
	<ul style="list-style-type: none"> نظام صرفی 	دوم ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ساختمان وندی واژه‌ها تجزیه کلمات به وندهایشان و درک معنای وندها نوواژه‌های ونددار ساختمان واژه‌های مرکب و تجزیه آنها به واژه‌های سازنده‌شان واژگان جدید 	<ul style="list-style-type: none"> نظام صرفی (ساخت واژه) 	دوم ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> نقش‌های معنایی واژه‌ها ترکیبات وصفی و اضافی 	<ul style="list-style-type: none"> نظام نحوی (ساخت جمله و اجزای آن) 	دوم ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> ابزارهای انسجام دستوری ابزارهای انسجام واژگانی ابزارهای انسجام ربطی و معنایی 	<ul style="list-style-type: none"> نظام معنایی (ابزارهای انسجام متن) 	دوم ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> نوواژه‌های مرکب (آگاهی از ساختمان معنایی واژه‌های مرکب) ساختمان وندی واژه‌ها (آگاهی از وندها و معنایشان، درک و بیان واژه‌های ونددار، نوواژه سازی وندی) روش‌های واژه‌سازی نوواژه سازی ترکیبی ساخت واژه‌های جدید (سرواژه‌سازی، تکرار، کوتاه‌سازی، ادغام، بدیع، اختصار سازی) واژگان جدید 	<ul style="list-style-type: none"> نظام صرفی (ساخت واژه) 	اول متوسطه		

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● نقش های معنایی واژه ها ● مقوله های دستوری مانند اسم، فعل، صفت، قید، ضمیر، حرف ● نقش نماهای دستوری ● ساختمان گروه اسمی شامل هسته و وابسته ها ● ترکیبات وصفی و ترکیبات اضافی 	<p>نظام نحوی (ساخت جمله و اجزای آن)</p>	اول متوسطه	دانش زبانی	توانش ارتباطی
<ul style="list-style-type: none"> ● ابزارهای انسجام دستوری ● ابزارهای انسجام واژگانی ● ابزارهای انسجام ربطی و معنایی 	<p>نظام معنایی ابزارهای انسجام متن</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ● واژگان جدید ● واژه های متون کهن 	<p>نظام صرفی (ساخت واژه)</p>			
<ul style="list-style-type: none"> ● اجزای جملات ساده، مرکب و پیچیده ● ساختمان دستوری جمله شامل گروه اسمی، فعلی، صفتی و قیدی ● ساختمان گروه اسمی، فعلی، صفتی و قیدی 	<p>نظام نحوی (ساخت جمله و اجزای آن)</p>	دوم متوسطه		
<ul style="list-style-type: none"> ● ابزارهای انسجام دستوری ● ابزارهای انسجام واژگانی ● ابزارهای انسجام ربطی و معنایی ● گونه های زبانی (گفتاری و نوشتاری) و ساختمان متنی آنها 	<p>نظام معنایی (ابزارهای انسجام متن)</p>			

استانداردهای محتوایی (مهارت‌ها)

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> تمییز شنیداری واژه، هجا و واج هدف در مجموعه واژه‌ها پیروی از دستورهای شفاهی چندگانه افزایش توجه، تمرکز و دقت شنیداری از نظر زمان، یادآوری و درک نسبت به شنیده‌های جذاب 	تمرکز شنیداری		گوش کردن	توانش ارتباطی
<ul style="list-style-type: none"> به‌کارگیری جملات ساده شنیداری در یک توالی و پیوستگی منطقی پاسخ به سؤالات شفاهی درباره تجارب ساده زندگی روزمره درک معنای پرسش واژه‌های پرسامد درک اطلاعات صریح و استنباطی از متن شنیداری 	درک شنیداری اطلاعات صریح و غیرصریح	اول ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> بازگو کردن اطلاعات و ایده‌های کلیدی و اصلی موجود در رسانه شنیداری پاسخ به انواع گوناگون سؤالات شفاهی درسی به صورت مناسب و مقتضی 	گوش دادن هدفمند			
<ul style="list-style-type: none"> گسترش روزافزون تعداد واژه‌های درکی و بیانی 	تمرکز شنیداری			
<ul style="list-style-type: none"> توانایی بیان جملات پیچیده شنیداری در یک توالی و پیوستگی منطقی پاسخ به سؤالات شفاهی درباره تجارب نزدیک و دور توانایی فهم معنی پرسش واژه‌ها و پاسخ مناسب به آنها درک اطلاعات صریح، استنباطی، تلفیق و تفسیر و ارزیابی اطلاعات متن شنیداری 	درک شنیداری اطلاعات صریح و غیرصریح	دوم ابتدایی		
<ul style="list-style-type: none"> بازگویی اطلاعات و ایده‌های کلیدی و اصلی و اطلاعات فرعی و جزئی موجود در رسانه شنیداری (یا از متنی که بلند خوانده شده است) 	گوش دادن هدفمند			
<ul style="list-style-type: none"> درک تلویحات و معانی ضمنی متون شنیداری درک طنزها و معماها و واژه‌ها با معانی دوگانه 	گوش دادن تفسیری			

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا	
توانش ارتباطی	گوش کردن	اول متوسطه	تمرکز شنیداری	<ul style="list-style-type: none"> افزایش روزافزون توجه، تمرکز و دقت شنیداری و تمایز بین صورت‌های معیار و محلی زبان فارسی شناخت تنوعات بین صورت‌های معیار و محلی زبان فارسی 	
			درک شنیداری اطلاعات صریح و غیرصریح	<ul style="list-style-type: none"> پاسخ به پرسش‌های استنباطی، تلفیق و تفسیر و ارزیابی اطلاعات متن شنیداری دنبال کردن گفته‌ها با استفاده از دانش درباره ابزارهای انسجام متن 	
			گوش دادن هدفمند	<ul style="list-style-type: none"> توجه به چگونگی استفاده از واژه‌ها و ساختار گفتار دیگران دقت در متون شنیداری و ثبت ایده‌های اصلی و فرعی آن 	
		گوش دادن تفسیری	<ul style="list-style-type: none"> درک تلویحات و معانی ضمنی درون متنی یا برون متنی در گفت‌وگوهای روزمره توجه به چگونگی تغییر سیاق‌های رسمی و غیررسمی برای اثرگذاری 		
		گوش دادن انتقادی	<ul style="list-style-type: none"> توجه به به‌کارگیری واژگان و طرز بیان افراد برای نیل به اهداف مختلف و شروع و هدایت بحث به روش‌های مختلف 		
		تمرکز شنیداری	<ul style="list-style-type: none"> افزایش روزافزون توجه، تمرکز و دقت شنیداری، یادآوری و درک شنیده‌ها 		
	دوم متوسطه	گوش دادن هدفمند	درک شنیداری اطلاعات صریح و غیرصریح	<ul style="list-style-type: none"> پاسخ به پرسش‌های استنباطی، تلفیق و تفسیر و ارزیابی اطلاعات متن شنیداری تحلیل و تفسیر متون اطلاعاتی پیچیده و سعی در دنبال کردن ایده‌های آنها 	
			گوش دادن تفسیری	<ul style="list-style-type: none"> توجه به استفاده از زبان معیار در موقعیت‌های گوناگون 	
			گوش دادن انتقادی	<ul style="list-style-type: none"> ثبت، خلاصه، سازماندهی، تفسیر، مقایسه و مقابله اطلاعات متون شنیداری 	
		گوش دادن انتقادی	گوش دادن انتقادی	گوش دادن انتقادی	<ul style="list-style-type: none"> ارزیابی پیام‌ها و تأثیرات رسانه‌های ارتباط جمعی مانند رادیو ارزیابی میزان اعتبار سخن گوینده تشخیص مقصود و دیدگاه گوینده با توجه به لحن و حالت صدا و استفاده از شواهد درست و نادرست و عبارت‌های فاقد ادله لازم در کلام او

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	اول ابتدایی	اصول گفتمان	<ul style="list-style-type: none"> ● شرکت در بحث‌های کلاسی و ارائه دلیل برای نظرات خود ● درک و توصیف شخصیت‌ها و بازگویی حوادث داستان با توالی درست ● به‌کارگیری جملات کوتاه و ساده در معرفی و توصیف افراد، مکان‌ها، اشیاء، حوادث و اتفاقات 	<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از عناصر زبانی و غیرزبانی مانند حالت‌های صورت برای بیان افکار و احساسات خود ● رعایت لحن و آهنگ مناسب در بیان مطالب
		مهارت‌های سخن گفتن	<ul style="list-style-type: none"> ● به‌کارگیری جملات بلند و هم‌پایه در معرفی و توصیف افراد، مکان‌ها، اشیاء، حوادث و اتفاقات ● مشارکت فعالانه در گفت‌وگوهای گروهی با روش‌های گوناگون مانند ابراز عقیده کردن درباره گفته‌ها و عقاید دیگران، پرسیدن و جواب دادن به پرسش‌ها به منظور آگاهی بیشتر و درک عمیق‌تر موضوع گفت‌وگو ● به‌کارگیری تدریجی ساختارهای جمله‌سازی پیچیده در ارتباط کلامی یا شفاهی ● مشارکت فعال در فعالیت‌های شفاهی مانند بحث‌های گروهی کوچک، گزارش‌دهی رسمی، تولیدات شفاهی فی‌البداهه 	
	دوم ابتدایی	اصول گفتمان	<ul style="list-style-type: none"> ● جلب توجه مخاطب با استفاده از عناصر زبانی و غیر زبانی (مثل تماس چشمی، طرز قرارگیری وضع بدن) ● تنظیم لحن و بلندی صدا، متناسب با موقعیت‌های مختلف ● سازماندهی محتوای کلام و تمرکز بر نکات اصلی و بیان جزئیات مربوط به آن به صورت به هم پیوسته ● سازماندهی شفاف مطالب در قالب یک مقدمه و نتیجه ● به‌کارگیری تنوعات گفتاری مورد استفاده در خانه، محیط بازی و کلاس 	<ul style="list-style-type: none"> ● به‌کارگیری جملات بلند، مرکب و پیچیده در معرفی و توصیف افراد، مکان‌ها، اشیاء، حوادث و اتفاقات ● مشارکت در گفتگوها و مباحث عمیق‌تر و جدی‌تری و متنوع‌تر و درخواست توضیحات بیشتر از گوینده در صورت نیاز ● به‌کارگیری شیوه‌ها و قواعد شروع، ادامه و خاتمه گفت‌وگو در بیان مباحث ● استفاده از زبان فارسی به هنگام ارتباط و به‌کارگیری روزافزون ساختارهای جمله‌سازی پیچیده در ارتباط کلامی یا شفاهی ● به‌کارگیری واژگان و لحن رسمی‌تر در برخی موقعیت‌ها ● شرکت در بحث‌ها و اعلام موافقت یا مخالفت در زمان مناسب
	سخن گفتن	اول متوسطه	اصول گفتمان	<ul style="list-style-type: none"> ● جلب توجه مخاطب به سخنان خود با استفاده مناسب از بلندی صدا، سرعت گفتار و تلفظ واضح در موقعیت‌های رسمی ● ارائه سخنرانی مؤثر با استفاده از مهارت‌هایی مانند تغییر زیر و بمی صدا، آهنگ صدا، سرعت گفتار، تلفظ واضح و تماس چشمی ● ارائه سخنرانی رسمی با رعایت ترتیب منطقی یا پشت سرهم آوردن وقایع و با آوردن بخش‌های آغازین، جزئیات تأییدکننده و عبارت پایانی برای مخاطبانی نظیر گروه همسالان، دانش‌آموزان کوچکتر و یا اولیاء ● سازماندهی گفتار به لحاظ زمانی و منطقی به ترتیب اهمیت ● سخن گفتن به صورت روان و اثرگذار درباره موضوع‌های مختلف

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	سخن گفتن	دوم متوسطه	اصول گفتمان	<ul style="list-style-type: none"> ● مشارکت در گفت و گوها و مباحث عمیق تر و جدی تری با موضوعات گسترده تر و متنوع تر (سیاسی، اجتماعی، شغلی، تحصیلی) و درخواست توضیحات بیشتر از گوینده در صورت نیاز ● بیان یک ایده به شیوه های مختلف ● به کارگیری زبان شفاهی برای مقاصد گوناگون مانند اطلاع رسانی، متقاعدسازی و تفریح و سرگرمی ● مشارکت فعالانه در بحث های میزگرد یا گردهمایی ● انتخاب و به کارگیری صورت های زبانی در گفتار شفاهی خود متناسب با بافت، مخاطب و هدف
			مهارت های سخن گفتن	<ul style="list-style-type: none"> ● جلب توجه مخاطبان مختلف با استفاده از اغراق، شوخ طبعی، تغییر سرعت کلام و استفاده از زبان متقاعدکننده برای نیل به تأثیرهای خاص ● جلب توجه مخاطبان با استفاده از انواع تکنیک های زبانی و غیر زبانی مانند لحن، حالت چهره، تکرار، بازگشت به نکات کلیدی، خطاب مستقیم، ایما و اشاره و حرکات بدنی و همچنین استفاده از تصاویر، کمک های دیداری و عکس ها، شواهد و حکایات ● استفاده از زبان، لحن خطاب، نواخت و واژگان، متناسب با موقعیت ● انطباق سرعت و چگونگی ارائه مطلب با هدف، عنوان و مخاطب

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	خواندن	اول ابتدایی	پردازش دیداری	<ul style="list-style-type: none"> ● تشخیص شباهت ها و تفاوت های ظاهری حروف و کلمات بر اساس شکل نوشتاری آنها ● شناخت و به کارگیری مختصات رسم الخط (املای و اژه ها)
			نوشته آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت رابطه معنادار بین نوشته ها، تصاویر و زیر نویس ها
			حرف آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت اسامی حروف الفبا و تشخیص تفاوت های شکل ظاهری آنها
			واج آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● آگاهی نسبت به نظام آوایی و اژه های فارسی
			نویسه - واج آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از سرنخ های تصویری و صداکشی حروف در کد گشایی و خواندن واژه های جدید و تصحیح خواندن خود
			روان خوانی	<ul style="list-style-type: none"> ● روان خوانی متن کتاب های کودک با کمک معلم به صورت رسا، سلیس و روان و درک آن
			خواندن با لحن مناسب	<ul style="list-style-type: none"> ● رعایت لحن خواندن جملات خبری، پرسشی، عاطفی و امری
			درک متن	<ul style="list-style-type: none"> ● درک موضوع کلی شعرهای ساده ● درک اطلاعات صریح و ضمنی متن
مهارت مطالعه	<ul style="list-style-type: none"> ● خواندن اطلاعات روی جلد مانند عنوان کتاب، نام نویسنده و تصویرگر 			

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	خواندن	دوم ابتدایی	پردازش دیداری	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت و به‌کارگیری مختصات رسم الخط (املای واژه‌ها)
			نوشته‌آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت انواع فرم‌های نوشتاری اطلاع‌رسانی نظیر دستورالعمل‌ها، دفتر تلفن، فهرست غذا ● تشخیص متون داستانی، علمی و شعر از هم ● شناخت مختصات متن (مانند عنوان‌ها، پاراگراف‌های مقدماتی و پایانی) به منظور درک آن
			روان‌خوانی	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش روزافزون مدت زمان خواندن ● خواندن به منظور فهم موضوع و دوباره‌خوانی برای تصریح و یاد درک بهتر مطلب
			خواندن بالحن مناسب	<ul style="list-style-type: none"> ● رعایت مؤلفه‌های لحن (مکث، کشش، فراز و فرود آوایی، تکیه) در خواندن
			دستور آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از دانش خود در مورد ریشه لغات (هم‌خانواده‌های فارسی و عربی)، پیشوندها و پسوندهای پرسامد آشنا در بازشناسی واژه‌ها ● توجه به نقش معنایی واژه‌ها در جمله (کنشگر، کنش پذیر، کنش) هنگام خواندن
		درک متن	<ul style="list-style-type: none"> ● درک اطلاعات صریح و ضمنی متن ● قضاوت درباره‌ی صدق و کذب جملات با استفاده از معنای کلمات و دانش پیشین درباره‌ی جهان خارج ● تحلیل رفتار شخصیت‌های داستان ● نظارت بر درک خود از متون از طریق بلندخوانی، بازخوانی و روخوانی ● درک معنای یک جمله مبهم از طریق بازخوانی یا خواندن قسمت‌های بعدی ● استفاده از دانش پیشین خود و بافت زبانی برای درک معنای متون 	
		مهارت مطالعه	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت کارکرد صفحه‌ی عنوان و فهرست مطالب به منظور مروری سریع بر محتوای کتاب، تشخیص صفحه و توالی مطالب، ● جست‌وجوی واژه‌ها بر اساس اولین و دومین حرف‌شان در واژه‌نامه کتاب درسی و فرهنگ لغت کودکان برای یافتن معنی مناسب واژه‌ها و املای درست آنها ● شناخت صفحه‌ی شناسنامه کتاب برای معرفی دست‌اندرکاران تهیه و چاپ 	
		پردازش دیداری	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت و به‌کارگیری مختصات رسم الخط (املای واژه‌ها) 	
		نوشته‌آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت انواع فرم‌های نوشتاری اطلاع‌رسانی نظیر بروشور، نقشه، اطلاعیه، فرم‌های اداری ● استفاده از سرنخ‌های بافتی مانند علائم دیداری (تصاویر، نمودارها، نمادها، نقشه‌ها و جدول‌ها)، سرتیترها، تیترهای فرعی، ساخت‌واژه، علائم سجاوندی، باهم‌آیی واژه‌ها یا ایده‌ها برای نیل به معنای متون ● شناخت الگوهای سازماندهی متون نوشتاری مانند ایده‌های اصلی و جزئیات حمایت‌کننده، توضیحات، مقایسه و مقابله، علت و معلول، توالی و غیره برای ساخت معنا 	
		اول متوسطه	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش روزافزون مدت زمان صامت‌خوانی 	
خواندن بالحن مناسب	<ul style="list-style-type: none"> ● رعایت لحن خواندن متن روایی، حماسی و دکلمه 			
دستور آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● استفاده از دانش خود در مورد ریشه لغات (هم‌خانواده‌های فارسی و عربی)، پیشوندها و پسوندها در بازشناسی واژه‌ها ● توجه به نقش معنایی واژه‌ها در جمله (کنشگر، کنش پذیر، کنش، مقصد، مبداء، بهرور، وسیله) در خواندن 			

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	خواندن	اول متوسطه	درک متن	<ul style="list-style-type: none"> ● مقایسه متن‌ها با توجه به سبک، مضمون و زبان با یکدیگر و تحلیل ارتباط میان آنها و وجوه تمایزشان ● بیان دیدگاه خود دربارهٔ متون خواندنی و ارائه استدلال برای آن ● توجه به چگونگی انعکاس میراث، سنت‌ها، نگرش‌ها و اعتقادات نویسندگان در آثار ادبی آنها ● تحلیل چگونگی انعکاس رویدادها و شرایط تاریخی و اجتماعی در آثار مربوط به یک دوره معین
			مهارت مطالعه	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت کارکرد صفحهٔ عنوان و فهرست مطالب به منظور نمایش چارچوب کتاب و شناسایی موضوعات اصلی آن و تشخیص فصل‌بندی و بخش‌بندی کتاب ● شناخت بخش‌های مختلف کتاب‌خانه (مخزن کتاب، سالن مطالعه، بخش مجلات، ...) ● استفاده از متون علمی برای یافتن پاسخ پرسش‌های خود
		دوم متوسطه	پردازش دیداری	<ul style="list-style-type: none"> ● شناخت و به کارگیری مختصات رسم الخط (املای کلمات)
			نوشته‌آگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با انواع فرم‌های نوشتاری اطلاع‌رسانی نظیر اطلاعیه، فرم‌های اداری
			روان‌خوانی	<ul style="list-style-type: none"> ● افزایش روزافزون مدت زمان صامت‌خوانی
			خواندن بالحن مناسب	<ul style="list-style-type: none"> ● رعایت لحن خواندن متون نثر مسجع
			دستورآگاهی	<ul style="list-style-type: none"> ● توانایی کاوشگری در ریشه لغات، پیشوندها و پسوندهای آن و نقش معنایی واژه‌ها در جمله
			درک متن	<ul style="list-style-type: none"> ● استنتاج و نتیجه‌گیری از متن، با استفاده از سرنخ‌های بافتی، دانش پیشین و اطلاعاتی درباره فرهنگ‌های مختلف. ● انتخاب، مقایسه و ترکیب اطلاعات متن‌های مختلف و استفاده از آنها برای شکل دادن به ایده‌ها، استدلال‌ها و نظرات خود ● سازمان‌دهی و خلاصه‌ای اطلاعات متن با استفاده از انواع الگوهای سازمان‌دهنده از جمله ردیف کردن، مقایسه کردن، مقابله کردن، دسته‌بندی کردن، تعیین علت و معلول و زمان‌بندی ● ارزیابی اطلاعات مطرح شده در متون به لحاظ صحت، اعتبار، اغراق یا مجاب‌کننده بودن زبان آن ● شناسایی و تحلیل روش‌های اثرگذاری عوامل فرهنگی، اجتماعی و تاریخی بر متون ● تحلیل تأثیر چگونگی انتخاب سبک و زبان متون مختلف نوشتاری در انتقال معنا و جذب خواننده
			مهارت مطالعه	<ul style="list-style-type: none"> ● تجربه استفاده از اطلاعات راهنماهای آموزشی و فنی (مثل کتاب‌های خودآموز، راهنمای رایانه، یاراهنماهای آموزشی) ● جمع‌آوری اطلاعات مورد نظر با استفاده از گزینه‌های جست‌وجو (برای مثال موضوع، واژه‌های کلیدی، نویسنده، عنوان) در فهرست مطالب، فهرست واژگان و موتورهای جست‌وجو

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره‌های تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
توانش ارتباطی	نوشتن	اول ابتدایی	دست‌ورزی	● استفاده از مهارت‌های روانی - حرکتی مربوط به فعالیت نوشتن
			علامت‌نویسی	● بیان داستان یا انتقال منظور و مقصود از طریق نقاشی و عکس
			الفبای نویسی	● نوشتن صحیح نشانه‌های حروف الفبا
			کلمه‌نویسی	● نوشتن صحیح واژگان آشنای دیداری
			خوانانویسی	● رعایت فاصله مناسب بین واژه‌ها و جملات در نوشتن
			جمله‌نویسی	● نوشتن جملات ساده درباره دیده‌ها، شنیده‌ها و رخدادهای اطراف
	دوم ابتدایی	متن‌نویسی	● نوشتن داستان‌هایی با رخداد‌های محدود و متوالی درباره قصه تصویری	
		علامت‌نویسی	● ارائه داستان یا انتقال منظور و مقصود از طریق نقاشی و عکس و نوشته	
		کلمه‌نویسی	● نوشتن صحیح واژگان آشنای دیداری	
		خوانانویسی	● رعایت فاصله‌ها و نیم فاصله‌ها در نوشتن ● توانایی انجام فعالیت‌های لذت‌بخش نوشتاری، مانند: خوشنویسی با هدف بیشتر نوشتن و کسب عادت نوشتن	
		جمله‌نویسی	● نگارش جملات ساده درباره دیده‌ها، شنیده‌ها و رخداد‌های اطراف	
		متن‌نویسی	● به‌کارگیری مهارت نوشتن برای کاربردهای مختلف (نوشتن روی کارت تبریک، بازی یادداشت دادن به جای حرف زدن، تنظیم کارت معرفی) ● نوشتن داستان‌هایی با رخداد‌های محدود و متوالی درباره قصه تصویری با آغاز و میان و پایان مشخص ● شناخت مجموعه قواعد املائی زبان فارسی و به‌کارگیری آنها هنگام ویرایش و نمونه خوانی ● نوشتن متنی کوتاه با استفاده از مراحل زیر درباره خاطره‌ها و تخیل خود و یا هر موضوع مورد علاقه ● تجسم و تفکر: درباره ویژگی‌های موضوع بیندیشد و صحبت می‌کند. ● سازماندهی: مطالب را طبقه‌بندی می‌کند. (مثلاً با توجه به زمان، مکان، شکل، رنگ و مانند اینها مطالب را منظم می‌کند. ● پیش‌نویس: بخشی از آنچه اندیشیده و گفته را بنویسد. ● بازخوانی و اصلاح: با بازخوانی نوشته‌اش اصلاحاتی را در حد خود انجام می‌دهد. ● نشر: با توجه به اصول خوانانویسی متن را پاک‌نویس می‌کند و در اختیار دیگران قرار می‌دهد.	
کلمه‌نویسی	● توانایی نوشتن صحیح واژگان آشنای دیداری			
متن‌نویسی	اول متوسطه	متن‌نویسی	● نوشتن برای منظورهای مختلف مثل بیان افکار، اطلاع‌رسانی، سرگرم‌کردن، متقاعدکردن، تبیین موضوع و در میان گذاشتن ایده‌ها برای مخاطبان گوناگون (مانند خود، همسالان و سایرین) ● ویرایش متن با توجه به درست‌نویسی کلمات (املا)، کامل بودن اجزای جملات، نقطه‌گذاری صحیح و نکات دستوری مانند مطابقت ● توانایی نوشتن متنی در مورد موضوعات مختلف با استفاده از مراحل زیر ■ تجسم و بارش فکری: درباره ویژگی‌های موضوع بیندیشد و صحبت کند.	

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره‌های تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
توانش ارتباطی	نوشتن	اول متوسطه	متن‌نویسی	<ul style="list-style-type: none"> ■ سازماندهی: مطالب را طبقه‌بندی می‌کند. (مثلاً با توجه به زمان، مکان، شکل، رنگ و مانند اینها مطالبش را منظم می‌کند). ■ پیش‌نویس: بخشی از آنچه اندیشیده و گفته را بنویسد. ■ بازخوانی و اصلاح: با بازخوانی نوشته‌اش اصلاحاتی را در حد خود انجام می‌دهد. ■ نشر: با توجه به اصول خوانانویسی متن را پاک‌نویس می‌کند و در اختیار دیگران قرار می‌دهد. ● نوشتن انواع مختلف نثر مانند داستان‌های کوتاه، خاطرات، زندگی‌نامه‌ها که دارای عناصر متون روایی است. ● استفاده از صفحه‌آرایی، شیوه‌آرائه و سازماندهی مطالب ● تدوین، اصلاح، ویرایش و نشر نوشته خود با استفاده از نرم افزار واژه پرداز مناسب ● ویرایش اثر نوشتاری با استفاده از انواع منابع مانند فرهنگ لغت، دستور و یا منابع اینترنتی/نرم افزاری ● تقویت و پشتیبانی ایده اصلی، موضوع یا مضمون نوشته با ارائه واقعیت‌ها، مثال‌ها یا توضیحات ● جلب توجه خواننده با استفاده از جمله آغازین گیرا، ترتیب منطقی و نتیجه رضایت‌بخش
		دوم متوسطه	کلمه‌نویسی	<ul style="list-style-type: none"> ● توانایی نوشتن صحیح واژگان آشنای دیداری
		متن‌نویسی	<ul style="list-style-type: none"> ● نمایش توانایی نوشتن نامه‌های دوستانه و اداری، با صفحه‌آرایی و سبک منسجم ● نوشتن به صورت خلاقانه، نوآورانه و متفکرانه و تولید متن‌های جذاب و چالش‌برانگیز ● استفاده از سبک نگارش مناسب و کاربرد درست علائم سجاوندی برای روشن کردن معنای مورد نظر ● استفاده از کمک‌های دیداری مثل نقشه‌ها، نمودارها، تصاویر، منحنی‌ها و عکس‌ها در نوشتار برای وضوح بهتر مطالب ● طراحی صفحات وب و توجه به عنوان، سرفصل‌ها و زیر سرفصل‌ها، تصاویر و عکس‌ها، سبک و اندازه قلم، شکل‌ها، جدول‌ها، نمودارها و نکات برجسته ● استفاده از رایانه و نرم‌افزار واژه‌پرداز برای نوشتن، اصلاح، ویرایش و انتشار یک نوشته ● توانایی نوشتن انشاهای مستدل با بیان روشن مواضع یا دیدگاه‌های خود و استفاده از شواهد کافی و منابع لازم ● تحلیل متون به لحاظ شفافیت، جنبه‌های هنری، واژگانی، دستوری و سیاق ویرایش ● تمرکز بر نکته‌ای خاص، انتخاب قالبی مناسب برای بیان آن و پروراندن ایده‌های مرتبط با موضوع 	

استانداردهای محتوایی (ارزش‌ها)

ایده کلیدی	ارزش‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
توانش ارتباطی	احترام به مخاطب	اول ابتدایی	توجه و تمرکز بر پیام مخاطب و رعایت نوبت صحبت	<ul style="list-style-type: none"> رعایت نوبت صحبت کردن و مشارکت در گفت‌وگوها توجه به گوینده و گوش دادن به سخنان او و قطع نکردن صحبتش
		دوم ابتدایی	مرتبط بودن	<ul style="list-style-type: none"> صحبت کردن درباره موضوع و در راستای مطالب بیان‌شده قبل تصریح و تأکید بر ارتباط بین صحبت‌ها با موضوع شناخت دلایل نامرتبط صحبت کردن مانند بی‌علاقگی یا بی‌توجهی یا بی‌خبری از موضوع مقدمه چینی برای ورود به موضوع سخن و استفاده از راهبردهای لازم برای پایان دادن و تغییر موضوع
		اول متوسطه	اختصار، شفاف بودن	<ul style="list-style-type: none"> رعایت اختصار در سخن گفتن و پرهیز از اطناب و حاشیه‌روی رعایت وضوح و شفافیت گفتار و استفاده از آژه‌های قابل فهم برای مخاطب توجه به مخاطب در اختصار و شفافیت سخن و جبران نقص فهم‌پذیری در پی اختصار شناخت دلایل کم‌گویی و مبهم‌گویی مانند بی‌علاقگی یا بی‌خبری یا نامهم دانستن پیام
دوم متوسطه	انتقال پیام براساس مستندات، رعایت ادب	<ul style="list-style-type: none"> استفاده از روش‌های گواه‌نمایی و ارائه مستندات سخن (مثلاً می‌گوید که پیام را شنیده، دیده یا خوانده است و مانند این‌ها). رعایت صداقت در بیان مطالب و اطمینان از صحت موضوعات بیان شده بیان مؤدبانه عقیده در مواردی از جمله نارضایتی یا مخالفت توجه به جایگاه اجتماعی و ارتباطی مخاطب، زمان، مکان و موقعیت ارتباط در ابراز نیاز درک و به‌کارگیری روش‌های مستقیم و غیرمستقیم ابراز نیاز توانایی استنباط و درک درخواست در روش‌های غیرمستقیم ابراز نیاز رعایت به‌کارگیری روش‌های متفاوت ابراز نیاز متناسب با مخاطب (درون‌گرا یا برون‌گرا، آشنا یا غریبه، صمیمی یا غیرصمیمی) استفاده از کلمات و خطاب‌های متناسب با نیاز و مخاطب در ابراز نیاز پرهیز از خودخواهی، تحقیر، اذیت و زحمت مخاطب در ارتباط و تلاش در جهت دگرخواهی، تحسین، همدلی، موافقت و بهره‌مندی مخاطب 		

دایره کلیدی آفرینش ادبی

استانداردهای محتوایی (مفاهیم)

ایده کلیدی	مفاهیم اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوایی		
آفرینش ادبی	دانش ادبی	اول ابتدایی	<ul style="list-style-type: none"> ● لحن و آهنگ شعر ● تفاوت های «متن» و «شعر» 	<ul style="list-style-type: none"> ● مفهوم «لحن» و «آهنگ» ● تفاوت های «متن» و «شعر» 		
			<ul style="list-style-type: none"> ● قالب ها و گونه های مختلف ادبی 	<ul style="list-style-type: none"> ● مفهوم «مصرع» و «بیت» ● مفهوم قافیه ● قافیه های ساده 		
			<ul style="list-style-type: none"> ● آرایه های ادبی 	<ul style="list-style-type: none"> ● مفهوم «همانندی ادبی دو چیز (تشبیه)» ● «زنده انگاری اشیاء (جان بخشی)» 		
		دوم ابتدایی	دانش ادبی	اول متوسطه	<ul style="list-style-type: none"> ● لحن و آهنگ شعر 	<ul style="list-style-type: none"> ● لحن و آهنگ مختلف شعر ● آهنگ های متداول و ساده شعر کودک
					<ul style="list-style-type: none"> ● قالب ها و گونه های مختلف ادبی 	<ul style="list-style-type: none"> ● ردیف و قافیه ● قالب های شعری ● «شعر نیمایی» و «شعر سنتی» ● چیهستی «داستان» و «عناصر داستان»
				<ul style="list-style-type: none"> ● آرایه های ادبی 	<ul style="list-style-type: none"> ● آرایه های ادبی «تشبیه»، «جان بخشی»، «اغراق»، «کنایه» و «تناسب (مراعات النظیر)» 	
				<ul style="list-style-type: none"> ● لحن و آهنگ شعر 	<ul style="list-style-type: none"> ● لحن های مختلف خوانش اشعار و متون ادبی 	
		اول متوسطه	دانش ادبی	اول متوسطه	<ul style="list-style-type: none"> ● قالب ها و گونه های مختلف ادبی 	<ul style="list-style-type: none"> ● قالب ها و گونه های مختلف نوشته ادبی (شامل «داستان»، «سفرنامه»، «زندگی نامه»، «نثر ادبی»، «دلنویسته» و ...) ● قالب های شعری «دو بیتی»، «رباعی»، «قطعه»، «قصیده»، «چهارپاره» و «نیمایی» ● عناصر داستان مانند «پیرنگ» و اجزای آن «انگیزه»، «کشمکش»، «بحران»، «نقطه اوج» و «گره گشایی»
					<ul style="list-style-type: none"> ● آرایه های ادبی 	<ul style="list-style-type: none"> ● روابط معنایی واژگان ● ترکیب سازی (گسترش واژه ها) ● آرایه های ادبی «سجع»، «نغمه واج آرای» (حروف)، «جناس»، «تلمیح»، و «تکرار» «نماد»

ایده کلیدی	مفاهیم اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
آفرینش ادبی	دانش ادبی	دوم متوسطه	لحن و آهنگ شعر	● اوزان شعری (ویژه علوم انسانی)
			قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی	● گونه‌ها و قالب‌های دیگر نوشته ادبی مانند «نمایشنامه» ● قالب‌های شعری «ترکیب بند»، «ترجیع بند»، «مسمط»، «غزل مثنوی»، «مستزاد» و «شعر سپید» ● دیگر عناصر داستان مانند «موضوع»، «مضمون»، «لحن»، «فضاسازی» و «گفت‌و‌گونیسی»
			آرایه‌های ادبی	● آرایه‌های ادبی «استعاره»، «مجاز»، «تمثیل»، «اسلوب معادله»، «حسن تعلیل»، «حسن آمیزی»، «ایهام»، «ایهام تناسب»، «استخدام»، «تناقض»، «لف و نشر» و «تضمین»
			فنون تأثیرگذاری و دانش تحلیل متون ادبی	● زیبایی شناسی ادبی ● اصول آفرینش ادبی ● اغراض و معانی ثانویه و تأثیرگذاری کلامی ● مکتب‌های مختلف ادبی و سبک‌های مختلف شعری

استانداردهای محتوایی (مهارت‌ها)

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا	
آفرینش ادبی	آفرینش ادبی	اول ابتدایی	موزون نویسی	<ul style="list-style-type: none"> تشخیص بخش‌های یک کلمه تشخیص آهنگ کلمات و کلمات هم‌آهنگ تشخیص یک شعر موزون از یک متن، با توجه به وزن 	
			پرورش شناخت ادبی	<ul style="list-style-type: none"> دقت شنیداری و دیداری در آثار ادبی و همچنین توجه به لحن و آهنگ کلام خلق کلمات هم‌قافیه ساده تشخیص یک شعر موزون از یک متن، با توجه به قافیه 	
			خلق متون ادبی	<ul style="list-style-type: none"> بیان و توصیف جزئیات تصویر روان و زیبا بازگو کردن یا نوشتن ماجراهای داستانی روایت شخصی توجه به زیبایی‌نویسی متن‌های ادبی، مانند شعرهای موزون، نثرهای عاطفی و داستان‌های توأم با تکرار و... چگونگی برقراری همانندی ادبی بین دو چیز مشابه و زنده‌انگاری پدیده‌ها تخیل درباره پدیده‌ها و موضوعات مختلف 	
		دوم ابتدایی	دوم ابتدایی	موزون نویسی	<ul style="list-style-type: none"> تشخیص تفاوت وزنی (نمونه‌ای از شعرهای سپیدگونه) تولید کلمات دارای وزن‌های ساده با استفاده از بازی‌های کلامی
				پرورش شناخت ادبی	<ul style="list-style-type: none"> تمییز «ردیف» و «قافیه» به صورت نسبی تشخیص کلمات هم‌قافیه و مشابه‌سازی آنها
				خلق متون ادبی	<ul style="list-style-type: none"> توجه و تمرکز بر زیبایی‌شناسی متون ادبی و تلاش برای خلق زیبایی در نوشته‌ها به‌کارگیری آرایه‌های ادبی «تشبیه»، «جان‌بخشی»، «اغراق»، «کنایه» و «تناسب (مراعات النظیر)» در گفتار و نوشتار به‌کارگیری عناصر اصلی سازنده داستان، بازنویسی و بازآفرینی آن بداهه‌گویی و بداهه‌پردازی شناخت تخیل به‌عنوان پایه اصلی خلق ادبیات با تمرین در دگرگونه دیدن تماشا و دقت شنیداری و دیداری و تمرین روایت دقیق پدیده‌ها، تصاویر و متون و... تحلیل و گفت‌وگو درباره حکایات، داستان‌ها یا فیلم‌ها
				موزون نویسی	<ul style="list-style-type: none"> ارائه فعالیت‌هایی برای تکمیل اشعار و مصراع‌های ناتمام سرایش شعر به‌عنوان تمرین ادبی چگونگی تشخیص تفاوت یا تشابه وزنی
				پرورش شناخت ادبی	<ul style="list-style-type: none"> تشخیص تفاوت نوشتار یا گفتار عادی با نوشتار و گفتار ادبی چگونگی تغییر در یکی از اتفاقات داستان و بازنویسی داستان چگونگی به‌کارگیری تخیل ادبی تشخیص تفاوت‌ها و زیبایی‌های دو داستان با یک موضوع واحد روایت بدیع محیط پیرامون

استانداردهای محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	مهارت‌های اساسی	ایده کلیدی		
<ul style="list-style-type: none"> ● به‌کارگیری درست تناسب‌های لفظی و معنایی واژگان در نوشتار و گفتار ● گسترش متن با استفاده از شبکه‌ی معنایی و تداعی معانی و تولید ترکیب‌های خلاقانه و زیبا و گسترش واژگان ● به‌کارگیری آرایه‌های ادبی «نغمه‌واج آرایه (حروف)»، «جناس»، «تلمیح» و «تکرار» در نوشتار و گفتار ● نوشتن داستان کوتاه با توجه به عناصر اصلی سازنده‌ی داستان مانند «پیرنگ» و اجزای آن، «انگیزه»، «کشمکش»، «بحران»، «نقطه‌اوج» و «گره‌گشایی» ● بداهه‌گویی و بداهه‌پردازی ● ارائه‌ی فعالیت‌هایی برای تبدیل جملات زبانی به جملات ادبی و بالعکس ● توصیف ادبی رویدادها و جهان پیرامون ● ارائه‌ی متنی منسجم با توجه به نقشه‌ی نوشتن ● بیان جزئیات با دقت در شنیده‌ها، دیده‌ها و دریافتی‌های حسی ● چگونگی پرورش توانایی طنزنویسی 	<p>خلق متون ادبی</p>	<p>اول متوسطه</p>	<p>آفرینش ادبی</p>	<p>آفرینش ادبی</p>		
<ul style="list-style-type: none"> ● تشخیص وزن‌های شعری (متناسب با رشته تحصیلی) ● ارائه‌ی فعالیت‌هایی برای ساخت ابیات موزون و گسترش آن 	<p>موزون نویسی</p>					
<ul style="list-style-type: none"> ● تحلیل و نقد ادبی ● چگونگی تشخیص قالب‌های کلاسیک «ترکیب بند»، «ترجیع بند»، «مسمط»، «غزل مثنوی»، «مستزاد» و... و قالب‌های نو «نیمایی» و «سپید» ● به‌کارگیری آرایه‌های ادبی «استعاره»، «مجاز»، «تمثیل»، «اسلوب معادله»، «حسن تعلیل»، «حسن آمیزی»، «ایهام»، «ایهام تناسب»، «استخدام»، «تناقض»، «لف و نشر» و «تضمین» در نوشتار و گفتار ● تحلیل و نقد زیبایی‌های آثار ادبی بر مبنای اصول ادبی و ارزشی و بررسی تأثیر آن بر خود و جامعه 	<p>پرورش شناخت ادبی</p>	<p>دوم متوسطه</p>				
<ul style="list-style-type: none"> ● به‌کارگیری آرایه‌های ادبی «استعاره»، «مجاز»، «تمثیل»، «اسلوب معادله»، «حسن تعلیل»، «حسن آمیزی»، «ایهام»، «ایهام تناسب»، «استخدام»، «تناقض»، «لف و نشر» و «تضمین» در نوشتار و گفتار ● نوشتن داستان‌هایی با توجه به عناصر اصلی سازنده‌ی آن مانند «موضوع»، «مضمون»، «لحن»، «فضاسازی» و... ● بداهه‌گویی و بداهه‌پردازی ● روایت‌های هنری از موضوعات مختلف ● تخیل، تجسم و ایده‌پردازی در نوشته‌های ادبی و بازنویسی حکایت‌ها و ضرب‌المثل‌ها، با استفاده از آنها ● شگردهای طنزپردازی و به‌کارگیری زبان طنز در گفتار و نوشتار 	<p>خلق متون ادبی</p>					

استانداردهای محتوایی (ارزش‌ها)

ایده کلیدی	ارزش‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
آفرینش ادبی	خلاقیت ادبی	اول ابتدایی	ذوق و قریحه عمومی ادبی	<ul style="list-style-type: none"> گوش دادن به گونه‌های متنوع ادبیات فارسی و لذت بردن از آنها لذت بردن از خواندن انواع کتاب‌های داستانی کودک و اشعار کودکانه اشتیاق به نوشتن درباره افکار، احساسات و تخیلات خود
			تأثیر گذاری فرهنگی و اجتماعی	<ul style="list-style-type: none"> درک مقدماتی اثر گذاری فرهنگی و اجتماعی آثار ادبی
		دوم ابتدایی	پرورش هنر شاعری و مهارت نویسندگی	<ul style="list-style-type: none"> احساس نوشتن و سرودن
			ذوق و قریحه عمومی ادبی	<ul style="list-style-type: none"> علاقه به خریدن و خواندن کتاب‌های شعر و داستان
			تأثیر گذاری فرهنگی و اجتماعی	<ul style="list-style-type: none"> بیان مؤثر و زیبایی مطالب و موضوعات و اثر گذاری آن درک اثر گذاری فرهنگی و اجتماعی آثار ادبی
			پرورش هنر شاعری و مهارت نویسندگی	<ul style="list-style-type: none"> احساس نوشتن و سرودن
		اول متوسطه	ذوق و قریحه عمومی ادبی	<ul style="list-style-type: none"> تعالی ذوق، شناخت و پسند ادبی
			تأثیر گذاری فرهنگی و اجتماعی	<ul style="list-style-type: none"> بیان مؤثر و زیبایی مطالب و موضوعات و اشتیاق به اشتراک شعرهای متناسب با موقعیت‌های اجتماعی و سیاسی خاص بادیگران تأثیر گذاری فرهنگی و اجتماعی آثار ادبی
			کار آفرینی ادبی	<ul style="list-style-type: none"> علاقه مندی نسبت به کار در حوزه ادبیات
			پرورش هنر شاعری و مهارت نویسندگی	<ul style="list-style-type: none"> بهره بردن از استعداد ادبی، برای آفرینش اثر ادبی
		دوم متوسطه	ذوق و قریحه عمومی ادبی	<ul style="list-style-type: none"> پرورش ذوق، شناخت و پسند ادبی دقت در انتخاب و خرید کتاب‌های شعر و داستان مناسب و نقد و تحلیل کتاب‌ها
			تأثیر گذاری فرهنگی و اجتماعی	<ul style="list-style-type: none"> تأثیر گذاری در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی ارائه مطالب به صورت زیبا و اثر گذار
			کار آفرینی ادبی	<ul style="list-style-type: none"> علاقه به مشاغل در حوزه ادبی

حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی

استانداردهای محتوایی (مفاهیم)

ایده کلیدی	مفاهیم	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	مفاهیم و آموزه‌های اسلامی	اول ابتدایی	اخلاق در متون ادبی	● اخلاق فردی و اجتماعی در متون ادبی
			مسایل دینی	● خدا دوستی
		دوم ابتدایی	اخلاق در متون ادبی	● اخلاق فردی و اجتماعی در متون ادبی
			مسایل دینی	● محبت و همدلی نسبت به خدا و اولیای خدا و مناجات با خدا
		اول متوسطه	اخلاق در متون ادبی	● اخلاق فردی و اجتماعی در متون ادبی
			آموزه‌های اعتقادی	● متون ادبی توحیدی و منقبتی ساده و متوسط ● اشارات و تلمیحات ناظر به محتوای دینی
			اندیشه و تفکر در ایران اسلامی	● مباحث کلام اسلامی (نکات جزئی توحید، معاد، امامت و ...) ● مقایسه مکاتب ادبی ایرانی و جهانی طبق سیر تحولات ادبی ایران
		دوم متوسطه	اخلاق در متون ادبی	● اخلاق فردی و اجتماعی در متون ادبی
			آموزه‌های اعتقادی	● متون ادبی توحیدی و منقبتی ● اشارات و تلمیحات ناظر به محتوای دینی
			آموزه‌های معرفتی و عرفانی	● عرفان اسلامی و ساختار معرفتی آن

ایده کلیدی	مفاهیم اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی	اول ابتدایی	مناسبت های ملی و مذهبی	<ul style="list-style-type: none"> ● آداب و رسوم اقوام ایرانی ● جشن ها و اعیاد مذهبی و ملی
		دوم ابتدایی	زبان رسمی، زبان، گویش و لهجه محلی	<ul style="list-style-type: none"> ● زبان فارسی ● گویش و لهجه مادری
			مناسبت های ملی و مذهبی	<ul style="list-style-type: none"> ● آداب و رسوم اقوام ایرانی ● جشن ها و اعیاد مذهبی و ملی
		اول متوسطه	زبان رسمی، زبان، گویش و لهجه محلی	<ul style="list-style-type: none"> ● گویش های مجاور شهر و منطقه خود ● شناخت تمایز و شباهت های گویش مادری با گویش ها و لهجه های محلی همجوار
			مناسبت های ملی و مذهبی	<ul style="list-style-type: none"> ● آداب و رسوم اقوام ایرانی ● جشن ها و اعیاد مذهبی و ملی
			جلوه های ادبی	<ul style="list-style-type: none"> ● گونه های مختلف فرهنگ مردم (مثل ها، مثل ها، فولکلور و...)
		دوم متوسطه	زبان رسمی، زبان، گویش و لهجه محلی	<ul style="list-style-type: none"> ● نسبت زبان فارسی با گویش ها و لهجه های ایران
			مناسبت های ملی و مذهبی	<ul style="list-style-type: none"> ● آداب و رسوم اقوام ایرانی ● جشن ها و اعیاد مذهبی و ملی
			جلوه های ادبی	<ul style="list-style-type: none"> ● گونه های مختلف فرهنگ مردم (مثل ها، مثل ها، فولکلور و...)

ایده کلیدی	مفاهیم اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استانداردهای محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی	اول ابتدایی	بزرگان دینی و ملی	● داستان‌هایی از دوران کودکی بزرگان دینی و ملی یا رفتار آنان با کودکان
		دوم ابتدایی	عالمان و دانشمندان فرهنگ و ادب	● کودکی عالمان و دانشمندان
		اول متوسطه	عالمان و دانشمندان فرهنگ و ادب	● متکلمان ادیب و ادیبان مبارز یا شهید
		دوم متوسطه	مفاخر فرهنگ و ادب ایران و جهان	● شرایط، قوت و ضعف‌های زندگی مفاخر فرهنگی
	آشنایی با کارکردهای اجتماعی - اقتصادی زبان و ادبیات	دوم ابتدایی	مهارت داستان‌نویسی و هنر شاعری	● اصول کلی برخی از فعالیت‌های هنری مانند داستان‌نویسی و شاعری و استفاده از ظرفیت فضای مجازی در این زمینه
		اول متوسطه	فعالیت چندرسانه‌ای - مترجمی	● امکانات فضای مجازی برای ترجمه، ساخت محتوای چندرسانه‌ای و فعالیت در این زمینه
		دوم متوسطه	فعالیت روزنامه نگاری - ویراستاری - چاپ و نشر	● اصول کلی ویرایشی، تایپی، فنی و زبانی ● شاخه‌هایی از مشاغل فرهنگی
	هنر ایرانی	اول ابتدایی	پیام متون و تصاویر	● انتقال منظور از طریق متن و نقاشی ● نقاشی بر اساس متن، نگارش بر اساس نقاشی و برعکس
			خوشنویسی	● هنر خوشنویسی و اصول خط تحریری
		دوم ابتدایی	موسیقی	● موسیقی سنتی
هنرهای نمایشی			● تحلیل داستان فیلم‌های ساده	
اول متوسطه		نگارگری	● دیدگاه‌های مشترک بین نگارگری با عرفان و دیگر پشتوانه‌های فکری ادبیات	
		موسیقی	● موسیقی سنتی	
دوم متوسطه		هنرهای نمایشی	● فیلم داستانی	
		نگارگری، معماری	● اشتراکات بین نگارگری و معماری با عرفان و دیگر پشتوانه‌های فکری ادبیات	
		موسیقی	● موسیقی سنتی و پیوند آن با وزن شعر	

استانداردهای محتوایی (مهارت‌ها)

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	به کارگیری آموزه‌های اخلاقی	اول ابتدایی	● سخنوری در جمع	● اظهار نظر صریح با درایت و شفافیت و انتخاب کلمات مناسب (موضوعات ساده)
			ابراز مهربانی و امیدواری	● محبت به دیگران (انسان، حیوان، محیط) و شادی و امیدواری
			مفهوم حق الناس	● مال من و مال دیگری
		دوم ابتدایی	سخنوری در جمع	● اظهار نظر صریح با درایت و شفافیت و انتخاب کلمات مناسب (موضوعات تلفیقی و کمی پیچیده)
			ابراز مهربانی و امیدواری	● محبت به دیگران (انسان، حیوان، محیط) و شادی و امیدواری
			مفهوم حق الناس	● رعایت حق الناس در شرایط دشوار
		اول متوسطه	مباحثه جمعی	● توانایی شرکت در بحث، شنیدن و تحلیل نظرات و استدلال‌های دیگران، پاسخگویی مناسب به پرسش‌ها
			ابراز مهربانی و امیدواری	● روابط انسانی و شناخت ظرفیت افراد مختلف
			مفهوم حق الناس	● رعایت حقوق دیگران و مسئولیت اجتماعی
		دوم متوسطه	آموزه‌های دینی	● به کارگیری آموزه‌های عرفانی، فلسفی و فقهی
			پیوستگی و تطور فرهنگی ایران اسلامی	● سیر تطور آموزه‌های کلامی و برکناری از جزم‌اندیشی با درک مفهوم تطور
			مباحثه جمعی	● فهم دقیق و عمیق حرف‌ها و تحلیل و سطح‌بندی نظرات و دوری از شخصیت‌زدگی
			درک و ابراز محبت	● ارتباط با طیف‌های مختلف
			مفهوم حق الناس و مسئولیت اجتماعی	● آگاه و حساس شدن نسبت به حقوق معنوی خود و دیگران
			آموزه‌های دینی	● به کارگیری آموزه‌های عرفانی، فلسفی و فقهی
پیوستگی و تطور فرهنگی ایران اسلامی	● ارائه سیر تطور آموزه‌های کلامی ● مقایسه آرای کلامی و مکاتب فکری			

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره	محتوا	استاندارد محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	آشنایی با گویش‌ها و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانی	اول ابتدایی	آداب و رسوم	● به کارگیری آداب و رسوم ملی و دینی
		دوم ابتدایی	نگارش و خواندن به گویش بومی	● تکلم فصیح و نگارش به گویش بومی
		اول متوسطه	شباهت‌های گویش‌ها و همدلی با قومیت‌ها و گویش‌های مجاور	● چگونگی آشنایی با گویش‌های مجاور و قیاس و تطبیق آنها با گویش بومی
		دوم متوسطه	درک شباهت‌های گویش‌ها و همدلی با قومیت‌ها و گویش‌های ایرانی	● ریشه مشترک گویش‌ها و لهجه‌های ایرانی
	آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی	اول ابتدایی	آموزه‌های داستان‌های بزرگان و به کارگیری آنها	● الگوسازی از بزرگان دینی و ملی و تسهیل‌گری برای همذات‌پنداری با آنها
		دوم ابتدایی	آموزه‌های داستان‌های بزرگان و به کارگیری آنها	● الگوسازی از بزرگان دینی و ملی و تسهیل‌گری برای همذات‌پنداری با آنها و تقلید رفتارهایشان
		اول متوسطه	درک رسالت و مسئولیت ادبیات	● استفاده از ادبیات به عنوان ظرفی برای ادای رسالت فرهنگی - اجتماعی
		دوم متوسطه	درک رسالت و مسئولیت ادبیات	● تفهیم ارزش فرهنگی و کارکردی میراث فاخر ادبی و تسهیل‌گری برای بهره‌مندی از این میراث
	آشنایی با مشاغل مرتبط با ادبیات	دوم ابتدایی	مشاغل ادبی	● کاربرد مهارت‌های شاعری و نویسندگی
		اول متوسطه	مشاغل ادبی	● کاربرد مهارت‌های ترجمه، فعالیت‌های چندرسانه‌ای
دوم متوسطه		مشاغل ادبی	● کاربرد مهارت‌های ترجمه، فعالیت چندرسانه‌ای و کارورزی در این مشاغل	

ایده کلیدی	مهارت‌های اساسی	دوره	محتوا	استاندارد محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	آشنایی با هنر ایرانی	دوم ابتدایی	● خوشنویسی و خط	● نوشتن به خط تحریری و التذاذ از خوشنویسی ایرانی و باهمدلی و درک زیبایی‌های خط
			● موسیقی فاخر	● انس و همدلی با موسیقی فاخر، به ویژه موسیقی کودک و نوجوان
		اول متوسطه	● هنرهای نمایشی	● تحلیل قواعد و عناصر انتقال مفهوم در آثار نمایشی ● تقویت قدرت تشخیص پیام‌های آشکار و پنهان فیلم‌ها و پویانمایی‌های داستانی
			● نگارگری	● به کارگیری قواعد انتقال مفهوم در نگارگری و همدلی با آن و التذاذ از آن
		دوم متوسطه	● موسیقی سنتی	● ارائه ساختار و قواعد کلی موسیقی سنتی و تقویت حس همدلی و التذاذ از آن
			● هنرهای نمایشی	● نقد و تحلیل قواعد و عناصر انتقال مفهوم در آثار نمایشی داستانی ● تحلیل و تفسیر پیام‌های آشکار و پنهان فیلم‌های داستانی
			● معماری و نگارگری	● تحلیل قواعد انتقال مفهوم در نگارگری و معماری و تقویت حس همدلی و التذاذ از آنها
			● موسیقی سنتی	● چگونگی کاربرد ساختار و قواعد کلی موسیقی سنتی ● تقویت التذاذ موسیقایی و ایجاد قدرت تحلیل کیفیت ارتباط شعر با موسیقی

استانداردهای محتوایی (ارزش‌ها)

استاندارد محتوا	محتوا	دوره تحصیلی	ارزش‌های اساسی	ایده کلیدی
● رعایت موازین اخلاق فردی و اجتماعی متناسب با فطرت و آموزه‌های دینی	ارزش‌های اخلاقی و فطری	اول ابتدایی	تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی	حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی
● رعایت موازین اخلاقی بر اساس آموزه‌های اسلامی	ارزش‌های اخلاقی و فطری	دوم ابتدایی		
● اظهار نظر و شرکت در بحث جمعی	حضور فعال در جمع کلاس و خانواده			
● گرایش فطری دانش آموز به خدا و اولیای خدا	باورها و عواطف دینی			
● مشارکت فعال در مناسبات ملی و دینی ● نقش آفرینی در جمع خانواده و اجتماع و در نتیجه تقویت اعتماد به نفس و بلوغ فکری و رفتاری	مناسبات ملی و دینی	اول متوسطه		
● رعایت موازین اخلاقی بر اساس آموزه‌های اسلامی	ارزش‌های اخلاقی و فطری			
● شنیدن و فهم نظر دیگران و اظهار نظر و شرکت در بحث جمعی	حضور فعال در اجتماع	اول متوسطه		
● پشتوانه محتوایی قدرتمند میراث ادبی فارسی و تقویت همدلی با فرهنگ گذشته دینی و ایرانی	شناخت، همدلی، اعتماد و افتخار به فرهنگ اسلامی - ایرانی			
● حس رواداری و طبیعی دانستن تطور و تضارب آرا	پذیرش افکار دیگر			
● رعایت موازین اخلاقی بر اساس آموزه‌های اسلامی و انسانی	ارزش‌های اخلاقی و فطری	دوم متوسطه		
● شنیدن و فهم نظر دیگران و اظهار نظر و شرکت در بحث جمعی	حضور جدی در بحث و فعالیت جمعی			
● احساس همدلی با فرهنگ گذشته دینی و ایرانی و میراث ادبی فارسی	آموزه‌های دینی و معنوی			
● ارتباط با فرهنگ ایران اسلامی و بهره‌گیری از ادبیات عرفانی در اخلاق فردی و ارتباط با خدا	تجارب معنوی			

ایده کلیدی	ارزش‌های اساسی	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	تقویت ارزش‌های قومی و ملی	اول ابتدایی	آداب و رسوم ملی و دینی	● احساس خوشایندی و افتخار نسبت به آداب و سنن دینی و ملی
		دوم ابتدایی	غرور ملی و قومی	● حس افتخار نسبت به مفاخر قومی و ویژگی‌های گویش مادری به عنوان جزئی از فرهنگ ملی
		اول متوسطه	قربت گویش‌ها و اقوام ایرانی و تقویت غرور ملی	● ارزشمندی نسبت به گویش‌های مجاور و ایجاد همدلی با قومیت‌های همجوار
			فرهنگ‌های بومی	● همدلی با فرهنگ‌های بومی ● ارزشمندی کار و کشاورزی از طریق کارآواها و عجین بودن ادبیات و زندگی
		دوم متوسطه	رسمیت بخشی به فرهنگ شفاهی	● درست‌نویسی گویش محاوره
			قربت گویش‌ها و اقوام ایرانی و تقویت غرور ملی	● ایجاد درک مفهوم ملیت و قومیت
			فرهنگ ایرانی	● باور به فرهنگ عقیف ایرانی

ایده کلیدی	ارزش‌های اساسی	دوره	محتوا	استاندارد محتوا
حفظ و اعتلای هویت، فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها	اول ابتدایی	مفاخر فرهنگی	● افتخار به چهره‌های برجسته فرهنگی
		دوم ابتدایی	مفاخر فرهنگی	● افتخار به چهره‌های برجسته فرهنگی
		اول متوسطه	سنت‌ها، مفاخر و مظاهر فرهنگ	● احساس خوشایندی در تطور و تعامل آیین‌ها و فرهنگ‌ها ● ایستادگی و مقاومت برای اعتقادات
		دوم متوسطه	سنت‌ها، مفاخر و مظاهر فرهنگ	● افتخار به مفاخر فرهنگی و همدلی با جهان‌بینی آنها ● قدرت بررسی و نقد سنت‌ها
	فعالیت مفید اجتماعی - ادبیات	دوم ابتدایی	جایگاه ادبیات در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی	● ارزشمند دانستن فعالیت اجتماعی و اقتصادی ادبی
		اول متوسطه	جایگاه ادبیات در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی	● احساس توانمندی در تولید محتوا در فضای مجازی ● ابراز وجود و شناختن استعدادهای بالقوه ادبی و فرهنگی خود ● تغییر توازن زبان‌ها در وب به نفع زبان فارسی
		دوم متوسطه	جایگاه ادبیات در فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی	● کارآفرینی (ایجاد بازار کار مربوط به حوزه زبان و ادبیات)
	تفویت ذوق و فهم هنری	اول ابتدایی	فهم تصویری	● احساس سرخوشی نسبت به فهم زبان تصاویر
		دوم ابتدایی	تربیت ذوق موسیقایی	● تربیت ذوق هنری و موسیقایی
		اول متوسطه	تربیت ذوق بصری و شنیداری	● گزینش هدفمند فیلم داستانی و موسیقی فاخر ایرانی
تربیت ذوق بصری و شنیداری			● گزینش هدفمند فیلم داستانی و موسیقی فاخر ایرانی	
دوم متوسطه		تربیت ذوق موسیقایی	● گزینش هدفمند موسیقی	
		تربیت ذوق و فهم بصری	● احساس غرور نسبت به فرهنگ ایرانی و ارتباط‌گیری بهتر با آثار تاریخی و فرهنگ و تاریخ ایرانی	

راهبردهای تربیت و

یادگیری

راهبردهای تربیت و یادگیری

راهبردهای تربیت و یادگیری از سویی ناظر به فرصت‌های تربیتی تدارک دیده شده در برنامه‌درسی و از سویی رویه‌هایی است که انتظار می‌رود یادگیرنده برای نشان دادن فهم و توانمندی‌های کسب شده در موقعیت‌های مختلف به کار گیرد. در فرایند تربیت و روند کسب شایستگی‌ها، راهبردها و روش‌های یاددهی مجموعه اقداماتی است، که در موقعیت خاص برای تحقق اهداف برنامه‌درسی اتخاذ می‌شود، با توجه به ساختار برنامه، ضرورت‌های زندگی و نیازهای مخاطبان، می‌توان از روش‌های موجود به صورت تلفیقی نیز بهره گرفت.

اصول حاکم بر راهبردهای تربیت و یادگیری عبارتند از:

- تقویت مهارت‌های زبانی، ذهنی، اعتماد به نفس، روحیه پرسگری، پژوهش، خلاقیت و استقلال در دانش‌آموزان.
- توانایی درک و خلق آثار هنری و ادبی.
- تأکید بر آزادی، اختیار و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموز.
- تأکید بر نقش فعال دانش‌آموز در فرایند تربیت و یادگیری.
- تأکید بر پرورش تفکر، تأمل و تدبر دانش‌آموز.
- تأکید بر بهره‌گیری از فناوری‌های نوین اطلاعات و ارتباطات.
- توجه به سبک‌های مختلف یادگیری و شناختی و چالش‌های خاص آن.
- پرورش مهارت‌های یادگیری و خودآگاهی و خودارزیابی در دانش‌آموزان.
- تغییر آموزش از انتقال و مفاهیم به تحریک یادگیری و ایجاد انگیزه و نشاط و حس لذت یادگیری در دانش‌آموزان.
- تأکید بر پرورش روحیه پرسشگری و آموزش روش حل مسئله و درگیر کردن دانش‌آموزان با مسائل زندگی.
- استفاده از روش‌های مبتنی بر تنوع بخشی به محیط‌های یادگیری به ویژه همیاری و مشارکت دانش‌آموز.
- استفاده از آموزش‌ها و ظرفیت شبکه ملی رشد.

دوره‌ها				روش‌ها و فنون	راهبردها
دوم متوسطه	اول متوسطه	دوم ابتدایی	اول ابتدایی		
*	*	*	-	پروژه، تحقیق و پژوهش	توسعه توانایی‌های خودراهبر دانش‌آموزان
*	*	*	*	نمایش	
*	*	*	*	ایفای نقش	
*	*	*	*	بدیعه‌پردازی	توسعه تفکر شهودی و ظرفیت‌های دورنی دانش‌آموزان
*	*	*	*_	اکتشافی	
*	*	*	-	دریافت مفهوم	
*	*	*	*	بارش مغزی	
*	*	*	-	بحث گروهی	توسعه مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی (کنش و تغییر اجتماعی)
*	*	*	-	تدریس اعضای گروه	
*	*	*	*	کارایی گروه	
*	*	*	-	روشن‌سازی طرز تلقی برخورد یا رویارویی اندیشه‌ها	
*	*	*	*	بازی	توسعه و رشد عزت‌نفس و خودباوری
*	*	*	-	سخنرانی	انتقال دانش و فرهنگ
*	*	*	*	کاوشگری علمی	
*	*	*	*	حل مسئله	
*	*	-	-	مبتنی بر تفکر انتقادی	توسعه مهارت‌های نقد و جست‌وجوگری
*	*	*	-	تفکر استقرایی	
*	*	*	-	قضاوت عملکرد	
*	*	-	-	-	توسعه مهارت‌های علمی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

مری

مربی

معلمان زبان و ادبیات فارسی برای ایفای نقش خود در تربیت مربیان، غنی‌سازی محیط یادگیری و مشارکت آنان در فرایند یادگیری و ترغیب به یادگیری مستمر، باید باور داشته باشند که زبان و ادبیات فارسی زمینه‌دستیابی به فهم مشترک زبان، باورها و ارزش‌ها را فراهم می‌آورد و به رشد مهارت‌های فردی، اجتماعی، ارتباطی، اخلاقی و فرهنگی دانش‌آموزان کمک می‌کند و می‌تواند زمینه‌ساز تقویت و توسعه روحیه پرسشگری و خلاقیت آنها باشد. از این رو صلاحیت‌های تخصصی مربیان در حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی عبارت‌اند از:

ردیف	صلاحیت‌های اختصاصی	نحوه مشارکت و اجرا
۱	مطالعه و درک راهنمای برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی	- آگاهی از عناصر برنامه و چگونگی ارتباط عناصر با یکدیگر - شناخت عوامل و معیارهای تعیین محتوا - آشنایی با عوامل موثر در شکل‌گیری برنامه درسی پنهان یا غیر مدون...
۲	مهارت و توانایی طراحی آموزشی و اجرای طرح درس	- مهارت در تهیه و تدوین هدف‌های کلی، جزئی و عملکردی در سطوح و طبقات مختلف حیطه‌های یادگیری - برقراری پیوند بین محتوای آموزشی و زندگی واقعی دانش‌آموزان - توجه به اهداف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری دانش‌آموزان و روش‌های ارزشیابی...
۳	توانایی کاربست نظریه‌ها، الگوها، روش‌ها، فنون و راهبردهای تدریس	- فراهم آوردن محیطی آرام برای اظهار نظر فردی و گروهی، از طریق آماده کردن فراگیران و شکل دادن به فضای کلاس - استفاده از زبان بدن برای جلب توجه و انگیزش و بیان مطالب مطابق قدرت درک و فهم دانش‌آموزان - هدایت دانش‌آموزان به سمت خلاقیت و نوآوری با سنت‌شکنی فردی و اجتماعی و تغییر قالب‌های معمول...
۴	توانایی طراحی، تولید و کاربرد رسانه‌ها و مواد آموزشی	- طراحی منظم آموزشی و استفاده از وسائل و مواد کمک آموزشی - تدارک و آماده‌سازی مواد و وسایل کمک آموزشی قبل از تدریس - برقراری ارتباط عمیق و پایدار بین مطالب آموزشی...
۵	مهارت در کاربرد شیوه‌ها و راهبردهای ارزشیابی و دروس حوزه زبان و ادبیات فارسی	- استفاده از انواع ارزشیابی‌ها، متناسب با برنامه درسی و شرایط دانش‌آموزان - ارزیابی از کار خود در کنار ارزشیابی از متریبان - تدوین سامانه‌های ارزشیابی برای پایش کیفیت آموزش‌های مجازی در سطوح مختلف
۶	خوانش متون نظم و نثر	- توانایی خواندن متن با در نظر گرفتن فرایندهای فرازبانی (درنگ، تکیه، آهنگ) و صدای مناسب - رعایت لحن مناسب (لحن تعلیمی، غنایی، حماسی، روایی و...) هنگام خوانش متن...

خانواده

خانواده

خانواده یکی از مهم‌ترین عناصر تحقق برنامه درسی ملی و از مهم‌ترین عوامل سهیم و اثربخش تربیت و یادگیری است. چنان‌که به استناد آیه «قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ» (تحریم ۶) مسئولیت تربیتی والدین در تربیت فرزندان از واجبات دینی برشمرده شده است و والدین در بارگاه الهی نسبت به عملکرد تربیتی خود باید پاسخگو باشند.

از این رو تداوم نقش آفرینی تربیتی خانواده در مرحله پس از ورود فرزندان به نظام تربیت رسمی عمومی ضروری است و باید با کسب شایستگی‌های لازم، در امر تربیت فرزندان خود مشارکت فعال داشته باشند، هم‌چنین باید دانش و مهارت لازم نسبت به اهداف، برنامه‌ها، اصول و روش‌های حاکم در مدرسه، توانائی تعامل اثربخش و تعالی جویانه با نظام تربیت رسمی و عمومی را کسب نمایند. هم‌چنین خانواده می‌تواند در هویت‌پذیری فرزندان موثر باشد و حس احترام به زبان مادری و پاسداشت زبان و ادبیات فارسی را در فرزندان ایجاد نماید.

الف) در طراحی و تدوین برنامه درسی حوزه زبان و ادبیات فارسی

ابعاد برنامه درسی	مؤلفه	شاخص‌ها یا مصادیق کلی نقش والدین
طراحی و تدوین	نیازسنجی	<ul style="list-style-type: none"> مشارکت اولیا در نیازسنجی و شناسایی علائق دانش‌آموزان و روزآمدسازی آن برای طراحی و تدوین برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی. مشارکت اولیا در علائق و نیازهای دانش‌آموزان و جامعه و روزآمدسازی آن برای تولید بسته‌های تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی. مشارکت در تعیین نیازهای بومی و منطقه‌ای برای اجرای برنامه ویژه مدرسه (بوم) ... مشارکت اولیا در نیازسنجی از طریق اختصاص بخشی از سایت گروه پژوهش و برنامه‌ریزی و تولید بسته یادگیری زبان و ادبیات فارسی با تشکیل گروه‌های کانونی در مناطق مختلف
	تدوین برنامه درسی	<ul style="list-style-type: none"> مشارکت در طراحی و تدوین برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی، از طریق عضویت در شورای برنامه‌ریزی درسی گروه پژوهش، برنامه‌ریزی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی
	بسته‌های تربیت و یادگیری	<ul style="list-style-type: none"> عضویت در شورای طراحی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری گروه پژوهش، برنامه‌ریزی درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
	طراحی محیط یادگیری	<ul style="list-style-type: none"> مشارکت در طراحی محیط یادگیری در مدرسه و منزل مشارکت در سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی مدرسه با تشکیل کارگروه‌های تخصصی

ب) در اجرای برنامه درسی

ابعاد برنامه درسی	مؤلفه	شاخص‌ها یا مصادیق کلی نقش والدین
<ul style="list-style-type: none"> - کمک به فرزندان در مسیر انجام تکالیف - کمک به معلمان در معرفی بسته‌های تربیت و یادگیری متناسب با استعداد، ظرفیت و ویژگی‌های دانش‌آموزان - مشارکت در برنامه‌ریزی اوقات تربیت و یادگیری و اوقات فراغت - مشارکت اولیا در برگزاری جلسات ادبی و همکاری در اجرای برنامه‌های ادبی - فراهم آوردن فرصت فعالیت‌های داوطلبانه اولیا در مدرسه - استفاده از ظرفیت اولیای آشنا به حوزه زبان و ادبیات به منظور علاقه‌مند کردن دانش‌آموزان به شعر و داستان و خوانش متون داستانی و اشعار فارسی 	مشارکت	
<ul style="list-style-type: none"> - نظارت و مراقبت از فرزندان در محیط واقعی و مجازی تربیت و یادگیری - نظارت بر انجام تکالیف و رفتار فرزندان - نظارت بر اجرای درست برنامه درسی توسط مدرسه و معلمان 	نظارت	اجرای برنامه درسی
<ul style="list-style-type: none"> - حمایت عاطفی و مشاوره‌ای از فرزندان - ایجاد محیط امن و آرام و مطمئن برای تربیت و یادگیری - فراهم کردن امکانات لازم برای تربیت و یادگیری فرزندان - همراهی در خوانش و درک متون و تقویت نگارش در حوزه زبان و ادبیات فارسی - فراهم نمودن شرایط حضور فرزندان در محیط‌های فرهنگی و ادبی 	حمایت و تسهیل	
<ul style="list-style-type: none"> - ارتباط اثربخش با معلمان در زمینه برنامه‌ریزی برای اوقات تربیت و یادگیری و اوقات فراغت فرزندان از طریق کتابخوانی و شرکت در فعالیت‌های ادبی در محیط‌های فرهنگی و اجتماعی - ارتباط اثربخش با مدرسه در زمینه فعالیت‌های کمک آموزشی و تسهیل‌گر تربیت و یادگیری 	تعامل	

ج) در ارزشیابی برنامه درسی و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی

مؤلفه‌های نقش‌ها	مصادیق کلی نقش والدین	
ارزشیابی و اثربخشی برنامه درسی	- مشارکت در ارزشیابی برنامه درسی و میزان اثربخشی آن مشارکت در ارزشیابی کتاب‌های درسی و بسته‌های تربیت و یادگیری و میزان اثربخشی آنها	
ارزشیابی پیشرفت تحصیلی	ارزشیابی تشخیصی	- همکاری و تعامل با معلمان و دادن اطلاعات اولیه در مورد فرزندان برای شکل‌گیری قضاوت درست برای شروع تربیت و یادگیری
	ارزشیابی تکوینی	- اطمینان از پیشرفت تحصیلی و تربیت و یادگیری از طریق مشارکت در ارزشیابی تکوینی (مرحله‌ای) و گرفتن بازخورد از معلمان و نیز دادن بازخورد از وضعیت دانش آموز در منزل
	ارزشیابی تراکمی	- فراهم کردن محیط آرام و اثربخش برای مطالعه در ایام امتحانات - کمک به رفع نواقص و اشکالات احتمالی با همکاری و تعامل با مدرسه - ایجاد انگیزه معنوی به فرزندان برای تلاش بیشتر، با هماهنگی مدرسه - برعهده گرفتن بخشی از امتیازهای پیشرفت تحصیلی فرزندان با هماهنگی مدرسه

د) ایفای نقش یادگیری والدین

والدین برای اینکه بتوانند نقش‌های خود را در زمینه مشارکت در طراحی و تدوین برنامه درسی، اجرا و ارزشیابی آن به نحو مطلوب ایفا نمایند، لازم است به این کار باور داشته باشند و دانش و مهارت کافی در این زمینه را کسب نمایند. مواردی از آنچه که والدین به عنوان یادگیرنده باید به آن بپردازند عبارتند از:

مؤلفه‌های نقش‌ها	شاخص‌ها یا مصادیق کلی
یادگیری ایفای نقش در طراحی و سیاست‌گذاری	- آشنایی با جایگاه و نقش خانواده و والدین در تعلیم و تربیت با تأکید بر اسناد تحولی - آشنایی با اصول اولیه و سیاست‌گذاری‌ها در زمینه طراحی و تدوین برنامه درسی و تولید بسته‌های تربیت و یادگیری
یادگیری ایفای نقش در اجرای برنامه درسی	- یادگیری نظارت صحیح بر تربیت و یادگیری - آشنایی با مبانی، اهداف و روش‌های موثر برای اجرای برنامه درسی - تغییر نگرش نسبت به الگو برداری از جوامع غربی و اصلاح و بهبود سبک زندگی متناسب با اهداف تعلیم و تربیت. - آشنایی با برنامه‌ریزی برای امور آموزشی فرزندان در منزل
یادگیری ایفای نقش در ارزشیابی برنامه درسی و پیشرفت تحصیلی	- یادگیری اصول و کلیات ارزشیابی برنامه درسی - یادگیری اصول، انواع و روش‌های ارزشیابی تحصیلی

مترقی

- ▲ مأموریت نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی جمهوری اسلامی ایران، تربیت کودکان و نوجوانان از پیش دبستانی تا پایه دوازدهم است که در این سند از آنها با عنوان «دانش آموز» یاد می‌شود و ذی‌نفع و بهره‌بردار اصلی برنامه درسی به شمار می‌آیند. بر همین اساس لازم است، دانش آموز در طراحی، تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های درسی مشارکت داشته باشد و نقش خود را به عنوان مخاطب اصلی برنامه‌های درسی ایفا نماید.
- تشریح چگونگی ایفای نقش دانش آموز در برنامه درسی زبان و ادبیات فارسی، برگرفته از تلقی سند برنامه درسی ملی در رویکرد فطرت‌گرایی توحیدی است. در این رویکرد دانش آموز:
- ۱- امانت الهی و دارای کرامت ذاتی است.
 - ۲- فطرت الهی در وجود او نهفته است و قابلیت شکوفایی و فعلیت یافتن دارد.
 - ۳- همواره در موقعیت یادگیری است و می‌تواند آن را درک کرده و با انتخاب احسن خویش در راستای اصلاح مداوم آن حرکت نماید.
 - ۴- توانایی انتخاب، تصمیم‌گیری و خویشتن‌داری دارد و می‌تواند با محیط یادگیری، رابطه تعاملی برقرار کند و تابع بی‌چون و چرا و مقهور محیط نیست.
 - ۵- از اراده و انگیزه که در فرآیند تربیت یادگیری، نقش اساسی دارد، برخوردار است.
 - ۶- در فرآیند تربیت و یادگیری و توسعه شایستگی‌های خویش به لحاظ ذاتی نقش فعال دارد.
 - ۷- دارای قابلیت‌ها، تجربیات، ظرفیت‌ها و توانایی‌های گوناگون است.
 - ۸- مطالعه و پژوهش را ارزشمند می‌داند و به نقش آن در کاهش مشکلات زندگی توجه دارد.

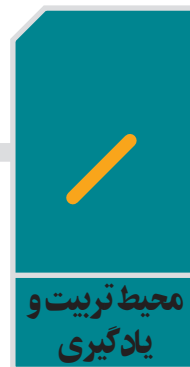
نقش دانش آموز در برنامه درسی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی

انتخاب احسن و تصمیم‌گیری در راستای اصلاح مداوم موقعیت	درک موقعیت	نقش متربی مراحل برنامه‌ریزی
<p>اعلام نیازها، توانایی‌ها و علائق دانش‌آموزان به یادگیری مهارت‌های تولیدی و ادراکی زبان، آفرینش ادبی و تقویت و تحکیم هویت فرهنگی اسلامی - ایرانی آنها به برنامه‌ریزان، مؤلفان، معلمان و ... به‌طور مستمر.</p> <p>- مشارکت در طراحی و تدوین برنامه درسی از طریق شورای دانش‌آموزی مدرسه و مجلس دانش‌آموزی</p> <p>- اعلام نقاط قوت و ضعف بسته تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی</p> <p>- همکاری معلم در طراحی و تدوین درس آزاد/ بخش غیر تجویزی برنامه درسی/ انتخاب هدف و نوشتن متن درباره درس آزاد کتاب‌های حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی.</p> <p>- برنامه‌ریزی اوقات فراغت برای آموزش فنون شاعری و نویسندگی در کانون‌ها، فرهنگسراها، پژوهش‌سراها، کتابخانه‌های عمومی، بازدیدهای علمی، طبیعت، موزه‌ها.</p> <p>- دعوت از شعرا و نویسندگان. دعوت از ناقدان متون ادبی و هنری برای آموزش و غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان.</p>	<p>مشارکت‌کننده:</p> <p>**درک نیازها</p> <p>- درک اهمیت زبان فارسی به‌عنوان زبان رسمی و لزوم پاسداشت آن به‌عنوان زیرساخت هویت اسلامی - ایرانی.</p> <p>- باور به جایگاه فرهنگی، علمی، اقتصادی و سیاسی ادبیات.</p> <p>- باور به نقش و جایگاه مهارت‌های زبانی در درک مفاهیم سایر متون و موضوعات درسی.</p> <p>- باور به نقش زبان و ادبیات فارسی در رشد مهارت‌های شخصی، ذهنی، ارتباطی، فرهنگی، مطالعه و پژوهش و کسب ارزش‌های اخلاقی.</p> <p>**توانایی‌ها:</p> <p>- توانایی یادگیری مهارت‌های ادراکی و تولیدی زبان.</p> <p>- توانایی درک، تحلیل و نقد متون زبانی و ادبی.</p> <p>- کسب و تقویت توانایی پرورش ذوق آفرینشگری و قریحه ادبی.</p> <p>**علائق:</p> <p>- پاسداری از زبان فارسی به‌عنوان زیرساخت هویت اسلامی - ایرانی</p> <p>**شریک راهبردی تیم طراحی و تدوین برنامه درسی</p> <p>- عضویت در شورای برنامه‌ریزی حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی.</p> <p>- انعکاس نظرات و علایق دانش‌آموزان توسط نماینده معلمان و انجمن اولیا و مربیان.</p> <p>**نقد و بررسی اجزای بسته تربیت و یادگیری</p> <p>- در اعتبارسنجی</p> <p>- در فرایند آموزش</p> <p>**درک نیازهای محیطی و تعیین اهداف و محتوای برنامه بوم</p> <p>- تدوین برنامه بوم بر اساس نیازسنجی متربیان</p> <p>**امکان شناخت موقعیت‌ها/مسئله‌یابی</p> <p>- ارائه پیشنهاد برای مسائل و دغدغه‌های خود در تسهیل یادگیری، روش‌های آموزش دانش‌های ادبی، فعالیت‌های یادگیری مبتنی بر فعالیت‌های گروهی، استعدادیابی و پرورش ذوق و قریحه آفرینشگری و ...</p>	<p>طراحی و تدوین</p>

انتخاب احسن و تصمیم‌گیری در راستای اصلاح مداوم موقعیت	درک موقعیت	نقش متربی مراحل برنامه‌ریزی
<p>– ایفای نقش محوری در فرایند تربیت و یادگیری حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی</p> <p>– ارتباط اثربخش با معلمان، سایر دانش‌آموزان، خانواده و مسئولان مدرسه برای اجرای اثربخش و مؤثر اهداف و محتوای دروس فارسی</p> <p>– مشارکت در ارتقاء و توسعه محیط یادگیری در مدرسه و خانه و سایر محیط‌های یادگیری</p> <p>– گزینش راه‌کارهای مناسب برای اصلاح موقعیت مداوم دانش‌ها و مفاهیم، مهارت‌ها و ارزش‌های ادبی.</p> <p>– ارتقا و توسعه شایستگی‌های ادراکی (گوش دادن، خواندن) و مهارت‌های تولیدی (سخن گفتن، نوشتن) زبان و توانایی درک، تحلیل و نقد متون زبانی و ادبی.</p> <p>– پرورش ذوق آفرینش‌گری و قریحه‌ی ادبی</p> <p>– درک نقش ادبیات در رشد و تعالی فردی و اجتماعی انسان، درک اهمیت زبان و ادبیات فارسی و لزوم پاسداشت آن به عنوان زیرساخت هویت اسلامی-ایرانی.</p> <p>– به‌کارگیری آموخته‌های خود در محیط واقعی زندگی در ارتباط و تعامل با دیگران در عرصه‌های مختلف فردی و اجتماعی.</p>	<p>– یادگیرنده فعال:</p> <p>– * پرسشگری:</p> <p>– تبیین چرایی رویدادها و پدیده‌ها، شناسایی دوره‌های ادبی، روند شکل‌گیری آنها، پی بردن به سیر تحول و تطور زبان و ادبیات فارسی در موقعیت‌های پیچیده برای حل مسائل و رفع نیازها و روابط اجتماعی.</p> <p>– استفاده از قابلیت‌های زبان فارسی در موقعیت‌های پیچیده برای حل مسائل.</p> <p>– * ادراک مفهوم و موقعیت:</p> <p>– استفاده از مهارت‌های زبانی در فهم و درک سایر متون و موضوعات درسی</p> <p>– * استنباط و تحلیل دقیق موضوع:</p> <p>– کالبدشکافی متن جهت تبیین رویدادهای متنی به ترتیب وقوع حوادث و کشف روابط میان عناصر متن از طریق بررسی و تحلیل متن‌ها، خواندن آنها و...</p> <p>– مقایسه آثار برجسته ادبی ایران و جهان و شناسایی فنون، نوشتن خلاق و به‌کارگیری آنها در تولیدات و بهره‌گیری از جلوه‌های زیبایی‌شناسی آثار.</p> <p>– * کشف واقعیت/حقیقت:</p> <p>– کشف واقعیت‌های پیرامون زندگی و ارائه آنها در یکی از گونه‌های نگارش ادبی.</p> <p>– * مسئولیت‌پذیری در فرایند یادگیری خود و همکلاسی‌ها:</p> <p>– ایفای نقش در فعالیت‌های فردی و گروهی به صورت فعالانه، داوطلبانه و آگاهانه.</p> <p>– * شناخت محیط یادگیری خود:</p> <p>– بهره‌گیری از ظرفیت و قابلیت سایر محیط‌های یادگیری اجتماعی، طبیعی، فرهنگی، محیط‌های مجازی و رسانه‌ها و... علاوه بر محیط مدرسه در بهبود موقعیت یادگیری هدفمند و فعال دروس زبان و ادبیات فارسی</p>	<p>ادراک واقعیت</p>
<p>– ارائه بازخورد فرایند یاددهی - یادگیری همکلاسی‌ها به معلم.</p> <p>– اصلاح وضعیت میزان یادگیری و توانمندی در مهارت‌های مربوط به زبان و ادبیات فارسی براساس نتایج ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تربیتی</p>	<p>– * مشارکت‌کننده در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی:</p> <p>– شناخت شایستگی‌های خود/خودارزیابی به منظور شناخت نقاط قوت و اصلاح کاستی‌های آموزش در حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی</p> <p>– مشارکت در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی تربیتی همتایان: ارزیابی فعالیت‌های دانش‌آموزان دیگر در تصحیح برگه‌های امتحانی، بررسی املاهای همکلاسی‌ها با نظارت معلم</p>	
<p>ارسال نظرات خود به مراجع ذی‌صلاح از طریق انجمن‌های علمی و ادبی، شوراهای دانش‌آموزی، دبیرخانه‌ی راهبری زبان و ادبیات فارسی و...</p>	<p>– مشارکت‌کننده:</p> <p>– بررسی و نقد محتوای اجزای بسته تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی</p> <p>– ارزیابی برنامه درسی بر اساس نیازها و علایق شخصی، آینده‌نگری و...</p>	<p>ارزشیابی برنامه درسی</p>

محیط‌تربیت و

یادگیری

▲ مدرسه محیط اصلی و پایه یادگیری است؛ به منظور غنی‌سازی محیط مدرسه، پاسخگویی به نیازهای دانش‌آموزان، بهبود موقعیت آنها و ارتقای کیفیت فرایند تربیت و یادگیری، از سایر محیط‌ها نیز استفاده می‌شود:

کارکردها	محیط یادگیری
<p>– توسعه و ترویج فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی در میان دانش‌آموزان به شکل هدایت شده</p> <p>– ارتقای سطح فرهنگ عمومی دانش‌آموزان.</p> <p>– آشنایی دانش‌آموزان با کتاب‌ها و منابع غیر درسی مرتبط با زبان و ادبیات فارسی.</p> <p>– تقویت قوه تفکر و برانگیختن حس کنجکاوی دانش‌آموزان در راستای فهم محتوای برنامه‌های درسی.</p> <p>– برانگیختن انگیزه و رغبت دانش‌آموزان به مطالعه و پژوهش با دسترس پذیر ساختن و مشاهده پذیر ساختن منابع.</p> <p>– افزایش مسئولیت‌پذیری و ایجاد حس همکاری و تعاون در دانش‌آموزان و...</p>	<p>الف) مدرسه:</p> <p>با بهره‌گیری از ظرفیت و قابلیت‌های:</p> <p>– کلاس درس (مطابق استانداردهای زیر نظام فضا، تجهیزات و فناوری)</p> <p>– کتابخانه کلاسی و آموزشی شامل: (کتاب‌های مرجع، دایره‌المعارف‌های ادبی، لغت‌نامه‌ها، دیوان شعرا، کتاب‌های تاریخ ادبیات، رمان‌های مشهور جهان و ایران، شروح معتبر کتاب‌های ادبی، عرفانی، تفاسیر ادبی، عرفانی قرآن مجید و ...)</p>

کارکردها	محیط یادگیری
<p>- ایجاد زمینه‌های بروز خلاقیت و آفرینش ادبی دانش‌آموزان.</p> <p>- حمایت از دانش‌آموزان شاعر و نویسنده و هدایت آنان در جهت تولید آثار ادبی و هنری.</p> <p>- فراهم آوردن زمینه رشد، هدایت استعداد، پرورش خلاقیت فردی و گروهی دانش‌آموزان.</p> <p>- تشکیل و تقویت انجمن‌های علمی و ادبی دانش‌آموزی.</p> <p>- غنی‌سازی اوقات فراغت دانش‌آموزان از طریق فعالیت و عضویت در انجمن‌ها، کانون‌ها، مساجد، شوراهای و...</p> <p>- تقویت روحیه همکاری و مشارکت دانش‌آموزان در انجام فعالیت‌های علمی، ادبی و پژوهشی در سطح محله و منطقه و...</p> <p>- برگزاری برنامه‌هایی نمایشی و... ویژه کودکان و نوجوانان در محیط‌های فرهنگی، اجتماعی و جوامع محلی.</p> <p>- فراهم نمودن زمینه برقراری ارتباط دانش‌آموزان با سایر نهادها و موسسات ادبی.</p> <p>- شناخت موقعیت‌های شغلی مربوط به حوزه زبان و ادبیات مانند: نویسندگی، چاپ و نشر، ویراستاری و...</p> <p>- برپایی نشست‌های فرهنگی، ادبی با حضور هنرمندان و صاحب‌نظران حوزه زبان و ادبیات فارسی.</p> <p>- جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های مربوط به حوزه زبان و ادبیات فارسی.</p> <p>- برگزاری شب شعرها و شعرخوانی‌های آیینی و دفاع مقدس در جهت تقویت هویت اسلامی - ایرانی دانش‌آموزان.</p> <p>- بسترسازی برای تقویت قدرت تفکر، تحلیل و گزینش اطلاعات و فناوری‌های مناسب در حوزه زبان و ادبیات فارسی.</p> <p>- استفاده از شبکه‌ها و سامانه‌های آموزش مجازی، نرم‌افزارها و برنامه‌های تخصصی آموزش زبان فارسی متناسب با سن و نیاز دانش‌آموزان.</p> <p>- رمزگشایی و رمزگردانی از پدیده‌های آشکار و پنهان طبیعت در جهت درک زیبایی‌ها و خلق متون ادبی.</p> <p>- تقویت درک زیبایی‌های جهان آفرینش به منزله مظاهر جمال و کمال الهی.</p>	<p>(ب) سایر محیط‌ها:</p> <p>- محیط خانوادگی:</p> <p>از قبل از تولد</p> <p>- محیط فرهنگی و اجتماعی:</p> <p>پژوهشسرا، مرکز آفرینش‌های فرهنگی و هنری، کتابخانه عمومی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، انجمن‌های علمی ادبی، خانه فرهنگ (فرهنگسرا)، کانون‌های فرهنگی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، نمایشگاه‌ها و موزه‌های تخصصی علوم و فناوری، و...</p> <p>- محیط رسانه‌ای و فناوری:</p> <p>شبکه ملی اطلاعات و ارتباطات،</p> <p>رسانه ملی، مطبوعات، اینترنت، رایانه و انواع نرم‌افزارها، فیلم‌های آموزشی - محتوای الکترونیکی معتبر در حوزه تربیت و یادگیری ادبیات فارسی)</p> <p>- محیط طبیعی:</p> <p>ظرفیت‌های نظام آفرینش</p> <p>- جامعه محلی:</p> <p>استفاده از خدمات فرهنگی، علمی، تربیتی و اجتماعی جامعه محلی (مساجد، شوراهای و...)</p>

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

ارزشیابی

ارزشیابی بخش جدایی‌ناپذیر فرایند تربیت و یادگیری است که داوری و قضاوت در مورد آموخته‌ها و تغییر رفتار متری در جهت نیل به هدف‌های آموزشی و پرورشی بر اساس آن صورت می‌پذیرد. فرایندی نظام‌مند برای گردآوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات، این فرآیند که ممکن است رسمی یا غیر رسمی باشد، هم می‌تواند بُعد کمی و هم کیفی را شامل می‌شود. راهبردهای ارزشیابی ناظر بر ماهیت اهداف حوزه یادگیری و متناسب با شرایط یادگیرندگان در دوره‌های مختلف می‌تواند ترکیبی از انواع ارزشیابی باشد تا بتواند قضاوت در خصوص شایستگی‌های کسب شده فراگیر را فراهم آورد. سنجش با سه هدف «از یادگیری»، «برای یادگیری» و «به مثابه یادگیری» صورت می‌پذیرد:

- سنجش از یادگیری، کسب اطمینان از میزان تحقق اهداف یادگیری است. اگر هدف سنجش تراکمی جمع‌آوری شواهدی برای تعیین میزان تحقق اهداف یادگیری باشد، «سنجش از یادگیری» محسوب می‌شود و اگر هدف آن جمع‌آوری شواهد برای تعیین متوسط عملکرد یادگیرندگان و برای بررسی اثربخشی برنامه درسی باشد، به عنوان «سنجش برون‌داد یا پیامد-محور» کاربرد دارد. این اقدامات سنجشی عمدتاً ناظر به فراهم آوردن شواهدی برای پاسخ‌گویی هستند.

- سنجش برای یادگیری اشاره به اقدامات ارزشیابانه و سنجشی در خلال برنامه‌ی یاددهی-یادگیری دارد و آمیخته با آن است که با استفاده از جمع‌آوری روشمند و نظام‌مند شواهد متنوع به دیدگاه واضح و قابل درکی از نقاط قوت و ضعف دانش‌آموز برای او و معلم منجر می‌شود؛ به درگیر کردن بیشتر دانش‌آموزان می‌انجامد؛ و معلم را مجهز می‌کند با استفاده از بازخوردهای مناسب، بهبود شیوه‌های یاددهی-یادگیری خود، طراحی مداخلات آموزشی و طراحی تکالیف ترمیمی گام‌های بعدی در آموزش دانش‌آموزان را تعیین کند و برای آنها فرصت‌هایی برای پیگیری، تفکر و در میان گذاشتن پیشرفت یادگیری فراهم سازد.

- سنجش به مثابه یادگیری که در اقداماتی همانند خود-سنجی و هم‌سال-سنجی تظاهر می‌یابد، با هدف ارتقای مسئولیت‌پذیری دانش‌آموز نسبت به یادگیری خود و دیگران صورت می‌پذیرد و به آموزش و بهبود مهارت‌های خودراهبری، یادگیری خود-نظم‌بخش و فراشناخت در دانش‌آموزان اختصاص دارد و به تشکیل اجتماع یادگیری در کلاس درس و ارتقای فرهنگ مدرسه یاری می‌رساند. منظور از مهارت‌های فراشناخت نظارت بر فرایندهای شناختی خود و خود-تنظیمی نیز شامل آگاهی و کنترل بر هیجانات، انگیزش‌ها، رفتار و محیط پیرامونی مربوط به یادگیری است.

اصول ارزشیابی

ارائه تصویری یکپارچه از فراگیر: در سنجش شایستگی‌ها (صفات و توانمندی‌ها)، لازم است انواع سنجش تکوینی به کار گرفته شود تا بتواند تصویری همه جانبه از ابعاد وجودی یادگیرنده و چگونگی حرکت در مسیر شدن را به تصویر بکشد. سنجش هم رویکرد عینی (شامل جمع آوری داده‌ها و اطلاعات کمی) و هم کل گرایانه (شامل نگاهی شهودی به ویژگی‌های یادگیرنده) را در بر می‌گیرد.

تناسب سنجش با عوامل متعدد و اثرگذار بر یادگیری: اقدامات سنجشی باید با عوامل متعددی متناسب سازی و سپس اعمال شوند. منظور از این عوامل ویژگی‌های فردی یادگیرندگان، اهداف برنامه‌ی درسی و پرونده‌های قصد شده، ملاک‌های تعیین شده، فرهنگ مدرسه، عنصر زمان و محتوا و راهبردهای تدریس است. همچنین تلاش می‌شود با برقراری پیوند بین آموخته‌ها با زندگی روزمره (سنجش اصیل)، تجربیات اصیل یادگیرنده مورد سنجش و بهبود قرار گیرد. به همین ترتیب، با ایجاد جوّ غیرقضاوتی و حمایت‌گر به پرورش کاوشگری، تفکر واگرا، دستیابی به درک عمیق و پرورش ایده‌های بدیع در دانش‌آموزان کمک می‌شود.

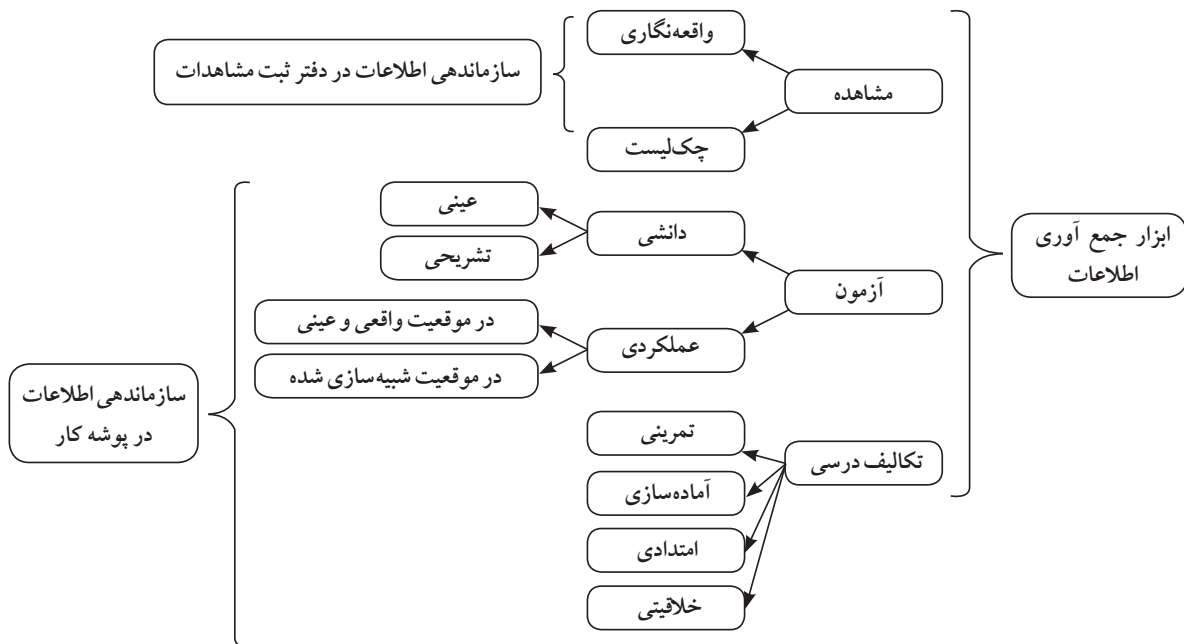
تنوع و کثرت گرای روشی: در فعالیت‌های سنجشی و اقدامات ارزشیابانه استفاده از انواع روش‌ها و ابزارها و ارائه شواهد متنوع و کافی مورد تأکید است. به عبارت دیگر، استفاده از شواهدی با دامنه وسیع به صورت رسمی و غیررسمی توصیه شده است تا با اتخاذ رویکردهای سنجشی متنوع فرصت‌های متعددی برای فراگیران ایجاد شود. **تشویق عاملیت دانش‌آموزان:** تنها معلم عامل ارزشیاب نیست و دانش‌آموزان به سمت و سوی خودسنجی (سنجش به مثابه یادگیری)، خودپایشی و پرورش تفکر تأملی سوق داده می‌شود؛ به گونه‌ای که دانش‌آموز به سنجشگر رفتارهای خود تبدیل می‌شود و نقش فعال، داوطلبانه و آگاهانه‌ای را ایفا می‌کند. به موجب این عاملیت دانش‌آموز است که او خود را مسئول یادگیری خود می‌داند. همین عاملیت است که به خودراهبری در امر آموزش می‌انجامد. فراهم کردن موقعیت‌های خودسنجی (چک لیست، کنفرانس‌ها و یادداشت‌های تأملی و بحث‌های گروهی)، تشویق دانش‌آموز به خودآموزی، استفاده از پوشه کار (به همراه جدول توصیف عملکرد شامل ملاک‌های سنجش، سطوح عملکرد و پرونده‌های یادگیری و ارائه‌ی بازخورد) و آموزش بازخورد دادن به برون داده‌های یادگیری هم‌سالان اقداماتی هستند که به پرورش سواد سنجشی دانش‌آموزان می‌انجامد.

سنجش چندگانه: ادغام سنجش در فرآیند یاددهی - یادگیری و ایجاد نگرش مثبت نسبت به فعالیت‌های سنجی در دانش‌آموزان مستلزم انجام سنجش در دوره‌های زمانی گوناگون است. از این رو، هدف تکوینی سنجش در کنار هدف تراکمی آن دنبال می‌شود. در سنجش تکوینی که مبتنی بر دیدگاه‌های تحولی و شناختی است، ممکن است تنها بررسی وضعیت موجود و ارائه‌ی بازخورد کیفی و مؤثر مدّ نظر باشد و معلم اقدام به نمره‌دهی رسمی نکند. در مقابل، در سنجش تراکمی با اتخاذ رویکرد رفتاری عموماً اهداف از پیش تعیین شده ملاک قضاوت قرار می‌گیرند. راهبردهای فراشناخت و خودسنجی (سنجش به مثابه یادگیری) نیز تشویق می‌شوند و با ایجاد بستر غیرقضاوتی بر پرورش خودپنداره مثبت و ارتباطات انسانی تأکید می‌شود.

ابزارهای جمع‌آوری اطلاعات

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در ارزشیابی که عمدتاً با نگاه به ارزشیابی مستمر تدوین و ارائه شده است، در نمودار زیر قابل مشاهده است.

ابزار جمع‌آوری اطلاعات در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی که عمدتاً با نگاه به ارزشیابی مستمر تدوین و ارائه شده است، در نمودار زیر قابل مشاهده است. استفاده از انواع روش‌ها و ابزارها می‌تواند توانایی دانش‌آموزان، را در بهره‌گیری از شایستگی‌های پایه در موقعیت‌های مختلف، به صورت معنادار منعکس نماید. همچنین با ارائه شواهد متنوع و کافی، امکان قضاوت در خصوص سطح دستیابی دانش‌آموزان به اهداف برنامه درسی با سهولت بیشتری فراهم می‌آید.

استاندارد ارزشیابی

استانداردهای برنامه درسی حوزه زبان و ادبیات فارسی که ارزشیابی میزان تحقق آنها، نشان دهنده میزان تحقق اهداف مورد نظر برنامه درسی این حوزه است، به ترتیب ذیل می باشند:

ایده کلیدی توانش ارتباطی

استانداردهای ارزشیابی ایده کلیدی توانش ارتباطی در دوره اول ابتدایی

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	ارکان محتوا	استانداردهای ارزشیابی
توانش ارتباطی	اول ابتدایی	دانش زبانی	<ul style="list-style-type: none"> ● واحدهای زنجیری و زبر زنجیری در سطح واج، هجا، کلمه و جمله را در مجموعه یا زوج های کمینه تمیز شنیداری می دهد. ● واحدهای زنجیری و زبر زنجیری در سطح واج، هجا، کلمه و جمله را درک و بیان می کند. ● واژگان پایه را درک و بیان می کند. ● تعداد کلمات درکی و بیانیش روز افزون است. ● معنای کلمات را می پرسد.
		گوش کردن	<ul style="list-style-type: none"> ● واژه، هجا و واج هدف را در مجموعه واژه ها (به لحاظ واکناری و واجگاہی و واجراهی؛ همخوان و واکه، آغاز و پایانه و میانه؛ ترتیب آوایی) تمیز شنیداری می دهد. ● از دستورات شفاهی چندگانه پیروی می کند. ● توجه، تمرکز و دقت شنیداری او از نظر زمان، یادآوری و درک نسبت به شنیده های جذاب متناسب با دوره اول ابتدایی روز افزون است. ● جملات ساده شنیداری را در یک توالی و پیوستگی منطقی می فهمد و به کار می برد. ● سؤالاتی را که درباره تجارب نزدیک به صورت شفاهی پرسیده می شوند، می فهمد و پاسخ می دهد. ● معنی پرسش واژه های پرسامد را می فهمد و به سوالات پاسخ مناسب می دهد. ● وقتی متنی را می شنود، نشان می دهد که کلمات و معنای آنها را فهمیده است. ● به پرسش های درک اطلاعات صریح و استنباطی از متن شنیداری پاسخ می دهد. ● اطلاعات و ایده های کلیدی و اصلی موجود در رسانه شنیداری (یا از متنی که بلند خوانده شده) را بازگو می کند. ● به انواع گوناگون سؤالات درسی متناسب با دوره اول ابتدایی که به صورت شفاهی ارائه می شوند به صورت مناسب و مقتضی پاسخ می دهد.
		سخن گفتن	<ul style="list-style-type: none"> ● در بحث های کلاسی شرکت می کند و برای نظرات خود دلیل ارائه می دهد. ● توصیف شخصیت ها و حوادث داستان با توالی درست را می فهمد و باز می گوید. ● در معرفی و توصیف افراد، مکان ها، اشیاء، حوادث و اتفاقات با طرز بیان و آهنگ مناسب از جملات کوتاه و ساده استفاده می کند. ● به هنگام ارتباط کلامی یا شفاهی زبان فارسی (واژگان، دستور و گفتمان) را متناسب با دوره اول ابتدایی به کار می برد. ● برای بیان افکار و احساسات خود از عناصر زبانی و غیر زبانی مانند حالت های صورت استفاده می کند. ● با طرز بیان و آهنگ مناسب صحبت می کند.

استانداردهای ارزشیابی	ارکان محتوا	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● شباهت‌ها و تفاوت‌های ظاهری حروف و واژه‌های نوشته را تشخیص می‌دهد و بر اساس شکل نوشتاری آنها را تمیز می‌دهد. ● مختصات رسم خط (املای) را می‌داند و از آنها پیروی می‌کند. ● می‌داند که بین نوشته‌ها، تصاویر و زیرنویس‌ها رابطه معنادار وجود دارد. ● می‌داند حروف الفبا اسم دارند و شکل ظاهری آنها با هم فرق می‌کند. ● نسبت به نظام آوایی کلمه‌های فارسی آگاهی دارد (یعنی می‌تواند بازشناسی، دستکاری و بازگویی کند). ● در کدگشایی و خواندن کلمات جدید هم از سرنخ‌های تصویری استفاده می‌کند و هم از صداکشی حروف، و خواندن خود را تصحیح می‌کند. ● متن کتاب‌های کودک را با کمک معلم رسا، سلیس و روان می‌خواند و درک می‌کند. ● لحن خواندن جملات خبری، پرسشی، عاطفی و امری را در خواندن رعایت می‌کند. ● هنگام خواندن شعرهای ساده موضوع کلی آن را درک می‌کند. ● اطلاعات صریح و ضمنی متن را درک می‌کند. ● اطلاعات روی جلد مانند عنوان کتاب، نام نویسنده و تصویرگر را تشخیص می‌دهد و می‌خواند. 	خواندن	اول ابتدایی	توانش ارتباطی
<ul style="list-style-type: none"> ● مهارت‌های روانی - حرکتی مربوط به فعالیت نوشتن را به کار می‌برد. ● از نقاشی و عکس برای بیان داستان یا انتقال منظور و مقصود استفاده می‌کند. ● حروف الفبا را به درستی می‌نویسد. ● واژگان آشنای دیداری دوره اول ابتدایی را که به طور مرتب و فراوان به کار می‌برد، درست می‌نویسد. ● در نوشتن، فاصله‌ها را رعایت می‌کند. ● درباره دیده‌ها، شنیده‌ها و رخداد‌های اطرافش جملات ساده می‌نویسد. ● درباره قصه تصویری داستان‌هایی می‌نویسد که تعداد محدودی اتفاق و رخداد متوالی دارد. 	نوشتن		
<ul style="list-style-type: none"> ● نوبتی صحبت می‌کند ● در گفت‌وگوها مشارکت می‌کند. ● صحبت دیگران را قطع نمی‌کند. ● به گوینده توجه می‌کند و به سخنان او گوش می‌کند. 	آرامش		

استانداردهای ارزشیابی ایده کلیدی توانش ارتباطی در دوره دوم ابتدایی

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	ارکان محتوا	استانداردهای ارزشیابی
توانش ارتباطی	دوم ابتدایی	دانش زبانی	<ul style="list-style-type: none"> ● ساختمان و ندی واژه‌ها را می‌شناسد. واژه‌ها را به وندهایشان تجزیه می‌کند و معنای وندها را می‌داند. ● وندها را به ترتیب بسامد کاربرد می‌آموزد. ● می‌تواند نوواژه‌های و نددار را می‌فهمد و بیان می‌کند. ● ساختمان واژه‌ها مرکب را می‌شناسد و آنها را به واژه‌ها سازنده‌شان تجزیه می‌کند. ● تعداد واژه‌های درکی و بیانیش روزافزون است. ● به نقش‌های معنایی واژه‌ها در درک و بیان جملات توجه دارد مانند کنشگر و کنش و کنش‌پذیر و ... ● می‌تواند ترکیبات وصفی و اضافی را می‌فهمد و بیان می‌کند. ● به ضمیرها، عبارات‌های ارجاعی، اشاریه‌ای شخصی، مکانی و زمانی در متن توجه می‌کند و مرجع آنها را در درون یا بیرون متن می‌یابد و می‌فهمد.
		گوش کردن	<ul style="list-style-type: none"> ● توجه، تمرکز و دقت شنیداری او از نظر زمان، یادآوری و درک نسبت به شنیده‌های جذاب روزافزون است. ● جملات پیچیده شنیداری را در یک توالی و پیوستگی منطقی می‌فهمد و به کار می‌برد. ● سؤالاتی را که دربارهٔ تجارب نزدیک و دور به صورت شفاهی پرسیده می‌شوند، می‌فهمد و پاسخ می‌دهد. ● معنی پرسش‌ها را می‌فهمد و به سؤالات پاسخ مناسب می‌دهد. ● به پرسش‌های درک اطلاعات صریح، استنباطی، تلفیق و تفسیر و ارزیابی اطلاعات متن شنیداری پاسخ می‌دهد. ● اطلاعات و ایده‌های کلیدی و اصلی و اطلاعات فرعی و جزئی موجود در رسانه شنیداری (یا از متنی که بلند خوانده شده) را بازگو می‌کند. ● به انواع گوناگون سؤالات درسی که به صورت شفاهی ارائه می‌شوند به صورت مناسب و مقتضی پاسخ می‌دهد. ● تلویحات و معانی ضمنی را در گفت‌وگوهای روزمره درک می‌کند. ● طنزها و معماها و کلمات با معانی دوگانه را می‌فهمد و به کار می‌برد.
		سخن گفتن	<ul style="list-style-type: none"> ● در معرفی و توصیف افراد، مکان‌ها، اشیا، حوادث و اتفاقات از جملات بلند و هم‌پایه استفاده می‌کند. ● هنگام استفاده از زبان توصیفی (در ارائه متن تخیلی و واقعی) منظور را به درستی می‌فهمد و می‌فهماند. ● در گفت‌وگوهای گروهی فعالانه با روش‌های گوناگون مشارکت می‌کند: با ابراز عقیده کردن دربارهٔ گفته‌ها و عقاید دیگران، با پرسیدن و جواب دادن به پرسش‌ها؛ به این ترتیب اطلاع و آگاهی بیشتری کسب می‌کند و موضوع گفت‌وگو را عمیق‌تر درمی‌یابد. ● در ارتباط کلامی یا شفاهی به تدریج ساختارهای جمله‌سازی پیچیده را به کار می‌برد. ● به هنگام ارتباط کلامی یا شفاهی زبان فارسی (واژگان، دستور و گفتمان) را به کار می‌برد. ● علاوه بر مشارکت فعال در فعالیت‌های شفاهی غیررسمی، در فعالیت‌های شفاهی مانند بحث‌های گروهی کوچک، گزارش دهی رسمی، تولیدات شفاهی و نمایشی فی‌البداهه نیز شرکت می‌کند. ● تمایز بین صورت‌های معیار و محلی زبان را تشخیص می‌دهد. ● از عناصر زبانی و غیر زبانی (مثل تماس چشمی، طرز قرارگیری وضع بدن) برای جلب توجه مخاطب استفاده می‌کند. ● لحن و بلندی صدایش را متناسب با موقعیت‌های مختلف تنظیم می‌کند. ● آنچه را که قصد دارند بگویند، سازماندهی می‌کند. ● بر نکات اصلی تمرکز کرده ولی جزئیات مربوط را نیز بیان می‌کند. ● به تدریج ایده‌ها و اطلاعات را در ادامه یکدیگر ارائه می‌دهد. ● مطالب را با سازماندهی شفاف و در قالب یک مقدمه و نتیجه ارائه می‌دهد. ● تنوعات گفتاری مورد استفاده در خانه، محیط بازی و کلاس را می‌شناسد.

استانداردهای ارزشیابی	ارکان محتوا	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● مختصات رسم خط (املای) را می‌داند و از اصول آن پیروی می‌کند. ● با انواع فرم‌های نوشتاری اطلاع‌رسانی نظیر دستورالعمل‌ها، دفتر تلفن، فهرست غذا آشنا می‌شود. ● متون داستانی، علمی و شعر را از هم تشخیص می‌دهد. ● مختصه‌هایی از متن که به درک آن کمک می‌کند، عنوان‌ها، پاراگراف‌های مقدماتی و پایانی را می‌شناسد. ● مدت زمانی طولانی می‌خواند و این زمان روزافزون است. ● به منظور فهم موضوع می‌خواند و اگر نیازی باشد برای تصریح و یادکرد بهتر مطلب، دوباره خوانی می‌کند. ● مؤلفه‌های لحن (مکث، کشش، فراز و فرود آوایی، تکیه) را در خواندن رعایت می‌کند. ● در بازشناسی واژه‌های دوره دوم ابتدایی از دانش خود در مورد ریشه لغات (هم‌خانواده‌های فارسی و عربی)، پیشوندها و پسوندهای پربسامد آشنا استفاده می‌کند. ● در خواندن به نقش معنایی کلمات در جمله (کنشگر، کنش‌پذیر، کنش) توجه می‌کند. ● اطلاعات صریح و ضمنی متن را درک می‌کند. ● با استفاده از معنای واژه‌ها و دانش پیشین درباره جهان خارج، درباره صدق و کذب جملات قضاوت می‌کند. ● علت رفتارهای شخصیت‌های داستان را درک می‌کند و خود را جای شخصیت‌های داستان قرار می‌دهد و رفتار آنها را تغییر می‌دهد. ● درک خود را از متون از طریق بلندخوانی، بازخوانی و روخوانی مورد نظارت قرار می‌دهد. ● معنای یک جمله مبهم را از طریق بازخوانی یا خواندن قسمت‌های بعدی معلوم می‌کند. ● برای درک معنای متون از دانش پیشین خود و بافت زبانی استفاده می‌کند. ● می‌داند که هدف از صفحه عنوان و فهرست مطالب عبارتست از مروری سریع بر محتوای کتاب برای تشخیص صفحه و توالی مطالب ● برای یافتن معنی مناسب واژه‌ها و املای درست آنها، واژه‌ها را بر اساس اولین و دومین حرفشان، مرتب می‌کند و در واژه‌نامه کتاب درسی و فرهنگ لغت کودکان جست‌وجو می‌کند. ● می‌داند که هر کتابی برای معرفی دست‌اندرکاران تهیه و چاپ آن صفحه شناسنامه دارد. 	خواندن	دوم ابتدایی	توانش ارتباطی
<ul style="list-style-type: none"> ● از نقاشی، عکس و نوشته برای بیان داستان یا انتقال منظور و مقصود استفاده می‌کند. ● واژگان آشنای دیداری دوره دوم ابتدایی را که به طور مرتب و فراوان به کار می‌برد درست می‌نویسد. ● در نوشتن، فاصله‌ها و نیم فاصله‌ها را رعایت می‌کند. ● فعالیت‌های لذت‌بخش نوشتاری مانند خوشنویسی را (با هدف بیشتر نوشتن و کسب عادت نوشتن) انجام می‌دهد. ● درباره دیده‌ها، شنیده‌ها و رخداد‌های اطرافش جملات ساده بسیاری می‌نویسد. ● از نوشتن برای کاربردهای مختلف استفاده می‌کند (نوشتن روی کارت تبریک، بازی یادداشت دادن به جای حرف زدن، تنظیم کارت معرفی) ● درباره قصه تصویری داستان‌هایی می‌نویسد که تعداد محدودی اتفاق و رخداد متوالی دارد و نیز آغاز و میان و پایان مشخصی دارد. ● مجموعه‌ای از قواعد املایی زبان فارسی را می‌شناسد و هنگام ویرایش و نمونه‌خوانی آنها را به کار می‌برند. ● در مورد خاطره‌ها و تخیل خود و یا هر چیزی که دوست دارد، با استفاده از مراحل زیر نوشته‌ای کوتاه می‌نویسد. ● تجسم و تفکر: درباره ویژگی‌های موضوع می‌اندیشد و صحبت می‌کند. ● سازماندهی: مطالب را طبقه‌بندی می‌کند. (مثلاً با توجه به زمان، مکان، شکل، رنگ و مانند این‌ها) مطالبش را منظم می‌کند. ● پیش‌نویس: بخشی از آنچه اندیشیده و گفته را می‌نویسد. ● بازخوانی و اصلاح: با بازخوانی نوشته‌اش اصلاحاتی را در حد خود انجام می‌دهد. ● نشر: با توجه به اصول خوانانویسی متن را پاک‌نویس می‌کند و در اختیار دیگران قرار می‌دهد. 	نوشتن		

استانداردهای ارزشیابی	ارکان محتوا	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none">● درباره موضوع صحبت می کند.● در راستای آن چیزی که پیش تر گفته شده، صحبت می کند.● برای ورود به موضوع سخن مقدمه چینی می کند.● برای پایان دادن به موضوع از راهبردهای لازم استفاده می کند.● برای تغییر موضوع از راهبردهای مناسب استفاده می کند.● بر ارتباط بین صحبت هایش با موضوع تصریح و تاکید می کند.● می داند نامرتبط صحبت کردن حاکی از بی علاقه گی یا بی توجهی یا بی خبری از موضوع است.	تربیت و یادگیری		

استانداردهای ارزشیابی ایده کلیدی توانش ارتباطی در دوره اول متوسطه

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	ارکان محتوا	استانداردهای ارزشیابی	
توانش ارتباطی	اول متوسطه	نقش زبانی	<ul style="list-style-type: none"> ● نوواژه‌های مرکب را می‌فهمد و بیان می‌کند. ● به سایر روش‌های واژه‌سازی توجه دارد. ● معنای کلمات ساخته شده با سایر روش‌ها را می‌فهمد. ● به کمک سایر روش‌ها برخی واژه‌های جدید را می‌سازد و بیان می‌کند. ● تعداد واژه‌های درکی و بیانیش روزافزون است. ● با واژه‌های متون کهن آشنا می‌شود. ● به نقش‌های معنایی واژه‌های در درک و بیان جملات آگاهی دارد مانند کنشگر و کنش و کنش‌پذیر و ... ● در درک و بیان جملات به حروف اضافه که نقش معنایی کلمات را معین می‌کنند، توجه دارد. ● مقوله‌های دستوری اسم، فعل، صفت، قید، ضمیر و حرف را می‌شناسد. ● کلمات دستوری جانشین کلمات محتوایی را می‌فهمد و بیان می‌کند. ● به کلمات محذوف توجه می‌کند و مرجع آنها را می‌یابد و می‌فهمد. ● به کلمات عام متن توجه می‌کند و از آنها در پیام خود استفاده می‌کند. ● به کلمات ربطی متن چه همپایه و چه ناهمپایه توجه می‌کند و از آنها در پیام خود استفاده می‌کند. 	
			گروه کردن	<ul style="list-style-type: none"> ● توجه، تمرکز و دقت شنیداری او از نظر زمان، یادآوری و درک نسبت به شنیده‌ها روزافزون است. ● تنوعات بین صورت‌های معیار و محلی زبان فارسی را درک می‌کند. ● به پرسش‌های استنباطی، تلفیق و تفسیر و ارزیابی اطلاعات متن شنیداری پاسخ می‌دهد. ● از دانش خود درباره ابزارهای انسجام برای دنبال کردن گفته‌ها استفاده می‌کند. ● به چگونگی استفاده از واژه‌ها و ساختار در گفتار دیگران توجه می‌کند. ● به متون مختلف گوش فرامی‌دهد و ایده‌های اصلی و فرعی آن را یادداشت می‌کند. ● تلویحات و معانی ضمنی درون متنی یا برون متنی را در گفتگوهای روزمره درک می‌کند. ● به چگونگی تغییر سیاق‌های رسمی و غیررسمی برای اثرگذاری توجه می‌کند. ● توجه می‌کنند که افراد چگونه برای نیل به اهداف مختلف واژگان و طرز بیان خود را تغییر می‌دهند، به روش‌های مختلف بحث را شروع کرده و نقش هدایت‌کننده را ایفا می‌کنند.
			سخن گفتن	<ul style="list-style-type: none"> ● در معرفی و توصیف افراد، مکان‌ها، اشیا، حوادث و اتفاقات از جملات بلند، مرکب و پیچیده استفاده می‌کند. ● به گفت‌وگوها و مباحث عمیق‌تر و جدی‌تری و متنوع‌تر توجه می‌کند، در آنها مشارکت می‌کند و در صورت نیاز توضیحات بیشتری را از گوینده می‌خواهد. ● شیوه‌ها و قواعد شروع، ادامه و خاتمه گفت‌وگو را می‌داند. ● در ارتباط کلامی یا شفاهی به تدریج ساختارهای جمله‌سازی پیچیده بیشتری را به کار می‌برد. ● به هنگام ارتباط کلامی یا شفاهی می‌تواند زبان فارسی (واژگان، دستور و گفتمان) را به کار می‌برد. ● در برخی موقعیت‌ها واژگان و لحن رسمی‌تری به کار می‌برد. ● در بحث‌ها شرکت کرده و در زمان مناسب موافقت یا مخالفت خود را اعلام می‌کند. ● به صورت شفاهی نظر خود را درباره متن ادبی که خوانده است، بیان می‌کند. ● در موقعیت‌های رسمی، با استفاده مناسب از بلندی صدا، سرعت گفتار و تلفظ واضح، توجه مخاطب را به سخنان خود حفظ می‌کند.

استانداردهای ارزشیابی	ارکان محتوا	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● از مهارت‌هایی مانند تغییر زیر و بمی صدا، آهنگ صدا، سرعت گفتار، تلفظ واضح و تماس چشمی برای ارائه سخنرانی مؤثر استفاده می‌کند. ● یک سخنرانی رسمی را با رعایت ترتیب منطقی یا پشت سرهم آوردن وقایع و با آوردن بخش آغازین، جزئیات تأییدکننده و عبارت پایانی آماده کرده، آن را تمرین نموده و در نهایت برای مخاطبانی نظیر گروه هم‌سالان، دانش‌آموزان کوچک‌تر و یا اولیاء خود ارائه می‌کند. ● بتواند گفتار خود را به لحاظ زمانی، منطقی و به ترتیب اهمیت سازماندهی می‌کند. ● به صورتی روان و اثرگذار درباره موضوع‌های مختلف سخن می‌گوید. 	سخن گفتن		
<ul style="list-style-type: none"> ● مختصات رسم خط (املای کلمات) را می‌داند و از اصول آن پیروی می‌کند. ● با انواع فرم‌های نوشتاری اطلاع‌رسانی نظیر بروشور، نقشه، اطلاعیه، فرم‌های اداری آشنا می‌شود. ● از سرنخ‌های بافتی مانند علامت‌دیداری (تصاویر، نمودارها، نمادها، نقشه‌ها و جدول‌ها)، سرتیترها، تیترهای فرعی، ساخت‌واژه، علامت‌سجاولندی، باهم‌آیی و آژه‌ها یا ایده‌ها برای نیل به معنای متون استفاده می‌کند. ● الگوهای سازماندهی متون نوشتاری از جمله ایده‌های اصلی و جزئیات حمایت‌کننده، توضیحات، مقایسه و مقابله، علت و معلول، توالی و غیره را برای ساخت معنا تشخیص می‌دهد. ● برای مدت زمانی طولانی می‌تواند بی‌صدا می‌خواند و این زمان روزافزون است. ● لحن خواندن متن روایی، حماسی و دکلمه را رعایت می‌کند. ● در بازشناسی واژه‌ها از دانش خود در مورد ریشه لغات (هم‌خانواده‌های فارسی و عربی)، پیشوندها و پسوندهای استفاده می‌کند. ● در خواندن به نقش معنایی کلمات در جمله (کنشگر، کنش پذیر، کنش، مقصد، مبدا، بهره ور، وسیله) توجه می‌کند. ● علت رفتارهای شخصیت‌های داستان را درک می‌کند و درباره رفتار آنها پیش‌بینی می‌کند، ● متن‌ها را با توجه به سبک، مضمون و زبان با یکدیگر مقایسه می‌کند و ارتباط میان آنها و وجوه تمایزشان را تحلیل می‌کند. ● دیدگاه‌های خود را درباره آنچه که می‌خواند بیان کرده و در حمایت از آنها دلیل و مدرک ارائه می‌دهد. ● توجه می‌کند که چگونه میراث، سنت‌ها، نگرش‌ها و اعتقادات نویسندگان در آثار ادبی آنها منعکس می‌شود. ● تحلیل می‌کند که آثار مربوط به یک دوره معین، چگونه رویدادها و شرایط تاریخی و اجتماعی را منعکس می‌کنند. ● می‌داند که هدف از صفحه‌عنوان و فهرست مطالب عبارتست از نمایش چارچوب کتاب و شناسایی موضوعات اصلی کتاب و تشخیص فصل‌بندی و بخش‌بندی کتاب. ● با بخش‌های مختلف کتاب‌خانه (مخزن کتاب، سالن مطالعه، بخش مجلات، ...) آشنا می‌شود. ● برای یافتن پاسخ پرسش‌های خود از متون علمی استفاده می‌کند. 	خواندن	اول متوسطه	توانش ارتباطی

استانداردهای ارزشیابی	ارکان محتوا	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● واژگان آشنای دیداری را دوره اول متوسطه را که به طور مرتب و فراوان به کار می‌برد درست می‌نویسد. ● به منظورهای مختلف مثل بیان افکار، اطلاع رسانی، سرگرم کردن، متقاعد کردن، تبیین موضوع و در میان گذاشتن ایده‌ها برای مخاطبان گوناگون (مانند خود، همسالان و سایرین) می‌نویسد. ● می‌تواند متنی را با توجه به نکات زیر ویرایش کند: <ul style="list-style-type: none"> ■ درست‌نویسی کلمات (املا) ■ کامل بودن اجزای جملات ■ نقطه‌گذاری صحیح ■ نکات دستوری مانند مطابقت ● در مورد موضوعات مختلف با استفاده از مراحل زیر می‌نویسد. <ul style="list-style-type: none"> ■ تجسم و بارش فکری: درباره ویژگی‌های موضوع می‌اندیشد و صحبت می‌کند. ■ سازماندهی: مطالب را طبقه‌بندی می‌کند. ■ پیش‌نویس: بخشی از آنچه اندیشیده و گفته را می‌نویسد. ■ بازخوانی و اصلاح: با بازخوانی نوشته‌اش اصلاحاتی را در حد خود انجام می‌دهد. ■ نشر: با توجه به اصول خوانانویسی متن را پاک‌نویس می‌کند و در اختیار دیگران قرار می‌دهد. ● انواع مختلف نثر مانند داستان‌های کوتاه، خاطرات، زندگی‌نامه‌ها که دارای عناصر متون روایی است، می‌نویسد. ● از صفحه‌آرایی، شیوه‌ارائه و سازماندهی مطالب به خوبی استفاده می‌کند. ● با استفاده از نرم‌افزار واژه‌پرداز مناسب نوشته خود را تدوین، اصلاح، ویرایش و منتشر می‌کند. ● از انواع منابع مانند فرهنگ لغت، دستور و یا منابع اینترنتی/نرم‌افزاری برای ویرایش اثر نوشتاری استفاده می‌کند. ● ایده اصلی، موضوع یا مضمون نوشته خود را با ارائه واقعیت‌ها، مثال‌ها یا توضیحات تقویت و پشتیبانی می‌کند. ● با استفاده از جمله‌آغازین گیرا، ترتیب منطقی و نتیجه‌رضایت‌بخش، توجه خواننده را از ابتدا تا انتهای متن جلب می‌کند. 	<p>تجسم و بارش فکری</p>	<p>اول متوسطه</p>	<p>توانش ارتباطی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● مختصر، مفید و به اندازه صحبت می‌کند. ● از اطناب و حاشیه روی پرهیز می‌کند. ● واضح و روشن صحبت می‌کند. ● از کلماتی استفاده می‌کند که مخاطب بفهمد. ● در اختصار و شفافیت سخن به مخاطب خود توجه دارد. ● می‌داند مختصرگویی و مبهم‌گویی حاکی از بی‌علاقه‌گی یا بی‌خبری یا نامهم دانستن پیام است. ● خودپایی دارد؛ اگر در پی اختصار از شفافیت و فهم‌پذیری کاسته شد، آن را جبران می‌کند. 	<p>ارجاع</p>		

استانداردهای ارزشیابی ایده کلیدی توانش ارتباطی در دوره دوم متوسطه

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	ارکان محتوا	استانداردهای ارزشیابی	
توانش ارتباطی	دوم متوسطه	دانش زبانی	<ul style="list-style-type: none"> ● تعداد کلمات درکی و بیانش روزافزون است. ● با کلمات متون کهن آشنا می‌شود. ● اجزای جملات ساده، مرکب و پیچیده را تحلیل کند. ● بر ساختمان دستوری جمله آگاهی دارد مانند گروه اسمی و فعلی و اضافی و صفتی و قیدی و ... ● بر ساختمان گروه اسمی شامل هسته و وابسته‌های پیشین و پسین آگاهی دارد ● با افزایش دستوراگاهی (نحوآگاهی و صرف آگاهی) در درک و بیان جملات موفق‌تر و کارآمدتر می‌شود. ● به افعال و مختصات دستوری آنها مانند زمان، وجه، نمود، مطابقه و شخص و شمار توجه می‌کند و در درک معنایی متن از آنها استفاده می‌کند. ● به تکرار کلمات در متن توجه می‌کند و از این روش در انتقال پیام خود استفاده می‌کند. ● به کلمات مترادف موجود در متن توجه می‌کند و از آنها در انتقال پیام خود استفاده می‌کند. ● به سایر روابط معنایی موجود میان کلمات متن توجه می‌کند و از آنها در پیام خود استفاده می‌کند. ● گونه‌های مختلف زبانی را می‌شناسد، مانند روایتی، تخیلی و داستانی، غیر تخیلی و شرح حالی، گزارشی و خبری، توصیفی و علمی، نامه، مقاله، استدلالی و انتقادی و دستورالعملی. 	
			گوش کردن	<ul style="list-style-type: none"> ● توجه، تمرکز و دقت شنیداری او از نظر زمان، یادآوری و درک نسبت به شنیده‌ها متناسب با دوره دوم متوسطه روزافزون است. ● به پرسش‌های استنباطی، تلفیق و تفسیر و ارزیابی اطلاعات متن شنیداری پاسخ می‌دهد. ● به متون اطلاعاتی پیچیده گوش فرا می‌دهد و سعی می‌کند ایده‌های آن را دنبال کند. ● توجه می‌کند که چگونه افراد در موقعیت‌های گوناگون و برای نیل به اهداف متفاوت از زبان معیار به صورتی روان استفاده می‌کنند. ● اطلاعاتی را که به شکل شفاهی دریافت می‌کند ثبت، خلاصه، سازماندهی، تفسیر، مقایسه و مقابله می‌کند. ● پیام‌ها و تأثیرات رسانه‌های ارتباط جمعی مانند رادیو را ارزیابی می‌کند. ● میزان اعتبار سخن گوینده‌ها ارزیابی می‌کند. ● تلاش می‌کند از طریق تشخیص لحن و حالت صدا، تشخیص اینکه چه زمانی یک گوینده از شواهد به طور درست یا نادرست استفاده کرده، از عبارت‌های فاقد ادله لازم استفاده کرده یا به عمد نامفهوم و مبهم سخن گفته است، مقصود و دیدگاه گوینده را حدس بزنند.
				سخن گفتن

استانداردهای ارزشیابی	ارکان محتوا	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● مختصات رسم خط (املای کلمات) را می‌داند و از اصول آن پیروی می‌کند. ● با انواع فرم‌های نوشتاری اطلاع‌رسانی نظیر اطلاعیه، فرم‌های اداری آشنا می‌شود. ● برای مدت زمانی طولانی کاملاً بی‌صدا می‌خواند و این زمان روزافزون است. ● متون نثر مسجع و متون منظوم را با لحن مناسب دکلمه می‌کند. ● با دستور زبان فارسی آشنا می‌شود. ● با استفاده از سرنخ‌های بافتی، دانش پیشین و اطلاعاتی درباره فرهنگ‌های مختلف، درباره متن مورد نظر نتیجه‌گیری کرده و استنتاج می‌کند. ● اطلاعات را از متن‌های مختلف انتخاب نموده، با یکدیگر مقایسه کرده، خلاصه و ترکیب می‌کند و از آنها برای شکل دادن به ایده‌ها، استدلال‌ها و نظرات خود استفاده می‌کند. ● با استفاده از انواع الگوهای سازمان دهنده از جمله ردیف کردن، مقایسه کردن، مقابله کردن، دسته بندی کردن، تعیین علت و معلول و زمانبندی، اطلاعات را سازمان دهی و خلاصه می‌کند. ● اطلاعات مطرح شده در متون را به لحاظ صحت، اعتبار، اغراق یا می‌جانب کننده بودن زبان آن ارزیابی می‌کند. ● روش‌های اثرگذاری عوامل فرهنگی، اجتماعی، و تاریخی بر متون را شناسایی و تحلیل می‌کند. ● تحلیل می‌کند که چگونه انتخاب سبک و زبان در متون مختلف نوشتاری باعث انتقال معنا و ایجاد تأثیر مورد نظر می‌گردد. ● اطلاعات راهنماهای آموزشی و فنی (مثل کتاب‌های خودآموز، راهنمای رایانه، یا راهنماهای آموزشی) را درک می‌کند و مطالب آنها را دنبال می‌کند. ● با استفاده از گزینه‌های جست‌وجو (برای مثال موضوع، واژه‌های کلیدی، نویسنده، عنوان) در فهرست مطالب، فهرست واژگان و موتورهای جست‌وجو، اطلاعات مورد نظر را جمع‌آوری می‌کند. 	خواندن	دوم متوسطه	توانش ارتباطی
<ul style="list-style-type: none"> ● واژگان آشنای دیداری را که به طور مرتب و فراوان به کار می‌برد درست می‌نویسد. ● توانایی خود را برای نوشتن نامه‌های دوستانه و اداری، با صفحه‌آرایی و سبک منسجم به معرض نمایش می‌گذارد. ● به‌طور خلاقانه، نوآورانه و متفکرانه می‌نویسد و متن‌هایی تولید می‌کند که توجه خواننده را جلب کرده و او را به چالش می‌طلبد. ● ضمن استفاده از سبک نگارش مناسب و منابع دیگر، علائم سجاوندی را برای روشن کردن معنای مورد نظر خود به کار بگیرد. ● در نوشتار برای وضوح بهتر مطالب نوشتاری از کمک‌های دیداری مثل نقشه‌ها، نمودارها، تصاویر، منحنی‌ها و عکس‌ها استفاده می‌کند. ● صفحات وب را طراحی کرده و به عنوانین، سرفصل‌ها و زیر سرفصل‌ها، تصاویر و عکس‌ها، سبک و اندازه قلم، شکل‌ها، جدول‌ها، نمودارها و نکات برجسته شده توجه می‌کند. ● از رایانه و نرم‌افزار واژه‌پرداز برای نوشتن، اصلاح، ویرایش و انتشار یک نوشته استفاده می‌کند. ● انشاهای مستدل می‌نویسد که در آن مواضع یا دیدگاه‌های خود را به روشنی بیان کرده، آن را با شواهد کافی تقویت نموده و در قسمت‌های مورد نیاز از منابع لازم استفاده می‌کند. ● متون را تحلیل کرده و آنها را به لحاظ شفافیت، جنبه‌های هنری، واژگانی، دستوری و سیاق و سبک ویرایش می‌کند. ● بر نکته خاصی تمرکز کرده، قالب مناسبی را برای بیان آن انتخاب کرده و ایده‌هایی را می‌پروراند که مرتبط با موضوع بوده و از ایده‌ی مربوط به آن حمایت می‌کند. 	نوشتن		

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	ارکان محتوا	استانداردهای ارزشیابی
توانش ارتباطی	دوم متوسطه	اجرام به مخاطب	<ul style="list-style-type: none">● از روش های گواه‌نمایی بهره می‌برد و مستندات پیامش را بیان می‌کند.● راست و واقع را می‌گوید.● بر صحت مطلبی که بیان می‌کند اطمینان دارد.● در مواردی از جمله نارضایتی یا مخالفت، مؤدبانه عقیده خود را بیان می‌کند.● اصول ادب را رعایت می‌کند.● به جایگاه اجتماعی و ارتباطی مخاطب، زمان، مکان و موقعیت ارتباط و به آبروی خود و دیگران در ابراز نیازش توجه می‌کند.● روش های مستقیم و غیرمستقیم ابراز نیاز را می‌فهمد و به کار می‌گیرد.● در روش های غیرمستقیم ابراز نیاز، منظور را استنباط می‌کند.● متناسب با مخاطب (درون‌گرا یا برون‌گرا، آشنا یا غریبه، صمیمی یا غیرصمیمی) روش های ابراز نیازش فرق می‌کند.● در ابراز نیاز از کلمات و خطاب های متناسب با نیاز و مخاطبش استفاده می‌کند.● در ارتباط با دیگران از خودخواهی، تحقیر، اذیت، ناموافقی و زحمت مخاطب می‌پرهیزد و در دگرخواهی، تحسین، همدلی، موافقت و بهره‌مندی مخاطب می‌کوشد.

ایده کلیدی آفرینش ادبی

مفاهیم	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد ارزشیابی
آفرینش ادبی	اول ابتدایی	دانش زبان	<ul style="list-style-type: none"> ● با مفهوم «وزن» آشنا می‌شود. ● نسبت به تفاوت‌های «متن» و «شعر» آگاهی می‌یابد. ● با مفهوم «مصراع» و «بیت» آشنا می‌شود. ● با مفهوم «قافیه» آشنا می‌شود. ● تعدادی از قافیه‌های ساده را می‌شناسد. ● با مفهوم «همانندی ادبی دو چیز (تشبیه)» آشنا می‌شود. ● با مفهوم «زنده‌انگاری اشیاء (جان‌بخشی)» آشنا می‌شود.
		آفرینش گری	<ul style="list-style-type: none"> ● تعداد بخش‌های یک واژه را مشخص می‌کند و آهنگ کلمات و کلمات هم‌آهنگ را با بخش کردن تشخیص می‌دهد. ● با توجه به وزن، یک شعر موزون را از یک متن تشخیص می‌دهد. ● دقت به آثار ادبی گوش می‌دهد و نسبت به متن آن‌ها، واکنش نشان می‌دهد. ● مصراع‌ها و ابیات یک شعر را تشخیص می‌دهد. ● کلمات هم‌قافیه ساده را تشخیص می‌دهد. ● قافیه‌های موجود در یک شعر را تشخیص می‌دهد. ● با توجه به وجود قافیه در اشعار، یک شعر را از یک متن تشخیص می‌دهد. ● برای تعدادی از کلمات ساده، پیشنهاد قافیه می‌دهد. ● «همانندی میان دو چیز (تشبیه)» و «زنده‌انگاری اشیاء (جان‌بخشی)» را در گفتار و نوشتار تشخیص می‌دهد. ● در تصویرها دقت می‌کند و جزئیات تصویر را توصیف می‌کند. ● قصه‌ها و ماجراهایی که شنیده، دیده یا خوانده است را به صورت روان و زیبا بازگو می‌کند و می‌نویسد. ● روایت شخصی خود را از یک داستان یا فیلم یا حکایت بیان می‌کند. ● با تقلید از داستان‌های کوتاه خوانده شده یا شنیده شده، داستانی کوتاه می‌نویسد. ● بین دو چیز مشابه، به درستی همانندی ادبی برقرار می‌کند. ● اشیاء و پدیده‌های اطراف را به صورتی ادبی، زنده می‌بیند و تعدادی از ویژگی‌های انسانی را به درستی به آنها تعمیم می‌دهد. ● درباره پدیده‌ها و موضوعات مختلف با توجه به تشبیه و جان‌بخشی، تخیل خود را به کار می‌گیرد. ● در تصویرها دقت می‌کند و از زبان یکی از پدیده‌های تصویر، تصویر را توصیف می‌کند.
		قالب‌ها و گونه‌های مختلف ادبی	<ul style="list-style-type: none"> ● با «ردیف» و «قافیه» و جایگاه آنها در شعر آشنایی پیدا می‌کند. ● با مفهوم «قالب شعری» آشنا می‌شود. ● با کلیات قالبهای «غزل» و «مثنوی» آشنایی پیدا می‌کند. ● با «شعر نیمایی» و «شعر سنتی» و تفاوت قالب آنها به صورت مقدماتی آشنا می‌شود. ● با چپستی «داستان» و تفاوت آن با «متن» آشنا می‌شود. ● با عناصر داستان مانند «شخصیت» و «زاویه دید» آشنا می‌شود.

استاندارد ارزشیابی	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم
<ul style="list-style-type: none"> ● در صورت داشتن استعداد ادبی آن را شناسایی می کند. ● ذوق ادبی خود را تقویت می کند. ● به گونه های متنوع ادبیات فارسی از قبیل داستان ها و اشعار و یژه کودکان از فرهنگ ها و گویش های مختلف گوش می کند و از آنها لذت می برد. ● از شعر خوانی و قصه گفتن برای دیگران لذت می برد. ● از خواندن انواع کتاب های داستانی و اشعار کودکان لذت می برد. ● از نوشتن لذت می برد و درباره افکار، احساسات و تخیلات خود با اشتیاق می نویسد. ● نسبت به اثرگذاری اجتماعی و رسانهای آثار ادبی درکی مقدماتی می یابد. 	پروژه خلاقیت ادبی	اول ابتدایی	
<ul style="list-style-type: none"> ● نسبت به وجود وزن های مختلف در اشعار آگاهی پیدا می کند. ● با آهنگ های متداول و ساده شعر کودک (مفاعلهن، مستفعلهن، مفاعلهن فعولن، مستفعلهن فع و...) به صورت سماعی و تقطیعی آشنا می شود. ● با «ردیف» و «قافیه» و جایگاه آنها در شعر آشنایی پیدا می کند. ● با مفهوم «قالب شعری» آشنا می شود. ● با کلیات قالبهای «غزل» و «مثنوی» آشنایی پیدا می کند. ● با «شعر نیمایی» و «شعر سنتی» و تفاوت قالب آنها به صورت مقدماتی آشنا می شود. ● با چپستی «داستان» و تفاوت آن با «متن» آشنا می شود. ● با عناصر داستان مانند «شخصیت» و «زاویه دید» آشنا می شود. ● با آرایه های ادبی «تشبیه»، «جان بخشی»، «اغراق»، «کنایه» و «تناسب (مراعات النظیر)» آشنا می شود. 	دانش ادبی		آفرینش ادبی
<ul style="list-style-type: none"> ● دو شعر متفاوت از نظر وزن را تشخیص می دهد. ● کلمات دارای وزن های ساده (فاعلاتن، مفاعلهن، مستفعلهن، فعولن، فعلهن و...) را تشخیص می دهد. ● برای وزن های ساده (فاعلاتن، مفاعلهن، مستفعلهن، فعولن، فعلهن و...) کلماتی با همان وزن، پیشنهاد می دهد. ● «ردیف» و «قافیه» را به صورت نسبی می شناسد. ● کلمات هم قافیه را شناسایی و مشابه سازی می کند. ● با قالب های پر کاربرد شعر فارسی («غزل» و «مثنوی») شناخت پیدا می کند. ● «شعر نیمایی» را از «شعر سنتی» تشخیص می دهد. ● آرایه های ادبی «تشبیه»، «جان بخشی»، «اغراق»، «کنایه» و «تناسب (مراعات النظیر)» را در گفتار و نوشتار تشخیص می دهد. ● با گوش دادن به داستان ها، عناصر اصلی سازنده داستان («شخصیت» و «زاویه دید») را می شناسد. ● در خوانش اشعار و متون ادبی، به لحن های مختلف و مقتضی توجه می کند. ● آرایه های ادبی «تشبیه»، «جان بخشی»، «اغراق»، «کنایه» و «تناسب (مراعات النظیر)» را به درستی در گفتار و نوشتار به کار می گیرد. ● با شناخت عناصر اصلی سازنده داستان مانند «شخصیت» و «زاویه دید» داستانی ساده می نویسد. ● با تغییر راوی داستان به یکی از افراد یا اشیاء موجود در داستان، داستان را بازنویسی می کند. ● با تغییر در شخصیت داستان (جانشین سازی)، داستان را بازنویسی می کند. ● به صورت بداهه درباره موضوعات مختلف صحبت می کند و می نویسد. ● داستان را با تغییر در یکی از اتفاقات موجود در داستان، بازنویسی می کند. ● یک داستان نیمه تمام را با تخیل خود، به پایان می رساند. ● پدیده ها، تصاویر و متون و... را با دقت می شنود، می بیند و می خواند و به صورت دقیق روایت می کند. ● با توجه به آثار ادبی خوانده شده یا شنیده شده، از خلاقیت در نگارش خود استفاده می کند. ● می تواند درباره تحلیل یک داستان، فیلم یا حکایت با دیگران بحث و گفتگو کند. 	آفرینش گری	دوم ابتدایی	

استاندارد ارزشیابی	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم
<ul style="list-style-type: none"> از استعداد ادبی خود را تا حدی برای نوشتن مطالب ادبی بهره می‌گیرد. با اشتیاق در مورد موضوعات مختلف و از زبان دیگر پدیده‌ها، داستان می‌نویسد. ذوق ادبی خود را تقویت می‌کند. به خریدن و خواندن کتاب‌های شعر و داستان علاقه نشان می‌دهد. با تأثیر بیان زیبای مطالب و موضوعات و اثرگذاری آن‌ها آشنا می‌شود. با بیان مؤثر و زیبا، مطالب و موضوعات را بیان می‌کند. با اثرگذاری اجتماعی و رسانهای آثار ادبی آشنا می‌شود. 	پدوش خلقیت ادبی	دوم ابتدایی	
<ul style="list-style-type: none"> با لحن‌های مختلف خوانش اشعار و متون ادبی آشنا می‌شود. با گونه‌ها و قالب‌های مختلف نگارش ادبی (شامل «داستان»، «سفرنامه»، «زندگی‌نامه»، «نثر ادبی»، «دلو نوشته» و ...) آشنا می‌شود. با قالب‌های شعری «دوبیتی»، «رباعی»، «قطعه»، «قصیده»، «چهارپاره» و «نیمایی» آشنا می‌شود. با دیگر عناصر داستان مانند «پیرنگ» و اجزای آن، «انگیزه»، «کشمکش»، «بحران»، «نقطه اوج» و «گره گشایی» آشنا می‌شود. با تناسب‌های لفظی و معنایی و ازگان (ترادف، تضاد، تناسب) و نقش آنها در کلام آشنا می‌شود. با ترکیب‌سازی (گسترش واژه‌ها) آشنا می‌شود. نسبت به آرایه «سجع» و تأثیر آن، شناخت پیدا می‌کند. «ارکان تشبیه» و گونه‌های مختلف تشبیه را می‌شناسد. با «اضافه تشبیهی» آشنا می‌شود. با آرایه‌های ادبی «نغمه حروف (واج آرایی)»، «جناس»، «تلمیح»، «تکرار» آشنا می‌شود. با مفهوم «نماد» آشنا می‌شود. 	دانش ادبی		آفرینش ادبی
<ul style="list-style-type: none"> ساخت بیت‌های ناتمام را با توجه به وزن بیت، تمرین می‌کند. با آهنگ‌های متداول و ساده شعر کودک (مفاعیلن، مستفعلن، مفاعیلن فعولن، مستفعلن فع و ...)، ساختن کلام موزون را تمرین می‌کند. شعرهای متفاوت و مشابه از نظر وزن را تشخیص می‌دهد. ردیف و قافیه را به طور کامل می‌شناسد. نسبت به گونه‌ها و قالب‌های مختلف نگارش ادبی شامل «داستان»، «سفرنامه»، «زندگی‌نامه»، «نمایشنامه»، «نثر ادبی»، «دلو نوشته» و ... شناخت پیدا می‌کند. نسبت به قالب‌های شعری «دوبیتی»، «رباعی»، «قطعه»، «قصیده»، «چهارپاره» و «نیمایی» شناخت پیدا می‌کند و آنها را با توجه به قالب و محتوا تشخیص می‌دهد. تفاوت نوشتار یا گفتار عادی و نوشتار و گفتار ادبی را درک می‌کند. کلمات هم سجع را در متن تشخیص می‌دهد. آرایه‌های ادبی «نغمه حروف (واج آرایی)»، «جناس»، «تلمیح» و «تکرار» را می‌شناسد و در نوشتار و گفتار تشخیص می‌دهد. ارکان و گونه‌های مختلف «تشبیه» را می‌شناسد و در متنهای مختلف به درستی تشخیص می‌دهد. «اضافه تشبیهی» را در متون مختلف تشخیص می‌دهد. دیگر عناصر اصلی سازنده داستان مانند «پیرنگ» و اجزای آن، «انگیزه»، «کشمکش»، «بحران»، «نقطه اوج» و «گره گشایی» را در داستان تشخیص می‌دهد. داستان را با تغییر در یکی از اتفاقات موجود در داستان، بازنویسی می‌کند. یک داستان نیمه تمام را با تخیل خود، به پایان می‌رساند. 	آفرینش ادبی	دوره اول متوسطه	

استاندارد ارزشیابی	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم
<ul style="list-style-type: none"> ● مضامین نو و زیبا را در متون ادبی و شعرها شناسایی و فهم می‌کند. ● تصاویر نو را در متون ادبی و شعرها تشخیص می‌دهد و توصیف می‌کند. ● در مورد تفاوت‌ها و زیبایی‌های دو داستان با یک موضوع واحد، گفتگو و بحث می‌کند. ● با استفاده از دانش‌های ادبی، آثار ادبیات داستانی و نمایشی را درک و تحلیل می‌کند. ● مناسب‌های لفظی و معنایی واژگان (ترادف، تضاد، تناسب) را در نوشتار و گفتار خود به کار می‌گیرد. ● در نوشتار و گفتار خود از ظرفیت شبکه معنایی (تناسب‌ها) برای پروراندن متن خود استفاده می‌کند. ● جمله یا داستانی کوتاه را با استفاده از ظرفیت شبکه معنایی (تناسب‌ها) بسط می‌دهد. ● در نوشتار و گفتار خود از ظرفیت شبکه تداعی (ارتباط یک چیز با چیزهای دیگر) استفاده می‌کند. ● از ظرفیت شبکه تداعی استفاده می‌کند و بین دو کلمه، داستانی کوتاه ایجاد می‌کند. ● با کنار هم گذاشتن کلمات مناسب، می‌تواند ترکیب‌های خلاقانه و زیبا بسازد. ● واژگان را به درستی گسترش می‌دهد و در نوشته خود از ترکیب‌سازی استفاده می‌کند. ● کلمات هم‌سجع را مشابه‌سازی می‌کند و می‌تواند در متنی کوتاه، مشابه‌سازی کند. ● آرایه‌های ادبی «نغمه حروف (واج آرایی)»، «جناس»، «تلمیح» و «تکرار» را در نوشتار و گفتار خود به درستی به کار می‌گیرد. ● با استفاده از نمادپردازی، متنی کوتاه و ادبی ایجاد کند. ● با شناخت دیگر عناصر اصلی سازنده داستان مانند «پیرنگ» و اجزای آن، «انگیزه»، «کشمکش»، «بحران»، «نقطه اوج» و «گره گشایی»، و با تقلید از داستان‌های دیگر، داستانی کوتاه می‌نویسد. ● به صورت بداهه، درباره موضوعات مختلف صحبت می‌کند و می‌نویسد. ● جملات زبانی را به جملات ادبی تبدیل کند و بالعکس. ● رویدادها و جهان پیرامون را به صورت ادبی توصیف می‌کند. ● متنی منسجم می‌نویسد و به نقشه نوشتن (مقدمه، متن اصلی و پایان‌بندی) نوشته و گفته خود توجه دارد. ● یک تصویر را می‌تواند توصیف کند و داستانی کوتاه در مورد تصویر بنویسد. ● شرح حال خودش را به صورت زیبا می‌نویسد. ● ارکان و گونه‌های مختلف «تشبیه» را در جملات خود به درستی به کار می‌گیرد. ● «اضافه تشبیهی» زیبا و مناسب خلق می‌کند. ● «اضافه تشبیهی» را به صورت جمله‌های تشبیهی می‌نویسد. ● جمله‌های تشبیهی را به صورت «اضافه تشبیهی» می‌نویسد. ● داستان را با تغییر در یکی از اتفاقات موجود در داستان، بازنویسی می‌کند. ● یک داستان نیمه تمام را با تخیل خود، به پایان می‌رساند. ● از قدرت تخیل، تجسم و ایده‌پردازی در نوشته‌های ادبی بهره می‌گیرد. ● برای حکایت‌ها و ضرب‌المثل‌ها، با استفاده از قدرت تخیل، داستانی خیال‌انگیز می‌نویسد. ● با دقت در شنیده‌ها، دیده‌ها و دریافتی‌های دیگر حواس، جزئیات را با دقت می‌نویسد یا بیان می‌کند. ● با استفاده از مقایسه میان دو چیز، متنی ادبی می‌نویسد. ● در صورت نیاز از طنز برای زیباتر کردن نوشته خود استفاده می‌کند. 	آفرینش‌گری	دوره اول متوسطه	آفرینش ادبی

استاندارد ارزشیابی	محتوا	دوره تحصیلی	مفاهیم
<ul style="list-style-type: none"> ● احساس نوشتن و سرودن را در خود می‌پروراند. ● ذوق، شناخت و پسند ادبی خود را متعالی می‌کند. ● شعرهای زیبا را از بر می‌کند و آن را برای دیگران می‌خواند. ● بیان زیبایی مطالب و موضوعات را در اثرگذاری آنها دخیل می‌داند. ● به اثرگذاری اجتماعی و رسانه‌ای آثار ادبی باور دارد. ● با اشتیاق شعرهای متناسب با موقعیت‌های اجتماعی و سیاسی خاص را با دیگران به اشتراک می‌گذارد. ● جایگاه و اهمیت شاعری و نویسندگی و اهمیت فرهنگی و اجتماعی آن را می‌شناسد. ● نسبت به کار در حوزه ادبیات علاقمند می‌شود. 	پرورش علاقه ادبی	دوره اول متوسطه	
<ul style="list-style-type: none"> ● با عروض (اوزان شعری) آشنا می‌شود. (ویژه علوم انسانی) ● گونه‌ها و قالب‌های دیگر نگارش ادبی مانند «نمایشنامه» آشنا می‌شود. ● با قالب‌های شعری «ترکیب بند»، «ترجیع بند»، «مسمط»، «غزل مثنوی»، «مستزاد» و «شعر سپید» آشنا می‌شود. ● با دیگر عناصر داستان مانند «موضوع»، «مضمون»، «لحن»، «فضاسازی» و «گفتگونیسی» آشنا می‌شود. ● با آرایه‌های ادبی «استعاره»، «مجاز»، «تمثیل»، «اسلوب معادله»، «حسن تعلیل»، «حسن آمیزی»، «ایهام»، «ایهام تناسب»، «استخدام»، «تناقض»، «لف و نشر» و «تضمین» آشنا می‌شود. ● با «زیبایی‌شناسی ادبی» آشنا می‌شود. ● نسبت به اصول آفرینش ادبی شناخت می‌یابد. ● با اغراض و معانی ثانویه و تأثیرگذاری کلامی آشنا می‌شود. ● با مکتب‌های مختلف ادبی (کلاسیسم، رمانتیسم، رئالیسم، ناتورالیسم، سوررئالیسم، سمبولیسم و پست مدرنیسم) به صورت مقدماتی آشنا می‌شود. ● با سبک‌های مختلف شعری (خراسانی، عراقی، وقوع، واسوخت، بازگشت، هندی و نو) به صورت مقدماتی آشنا می‌شود. 	درک زیبایی		آفرینش ادبی
<ul style="list-style-type: none"> ● متناسب با رشته تحصیلی، از اوزان شعری شناخت مناسبی پیدا می‌کند. ● متناسب با رشته تحصیلی، تعدادی از اوزان اشعار را با گوش دادن به آنها تشخیص می‌دهد. ● با آهنگ‌های مختلف شعری، ساختن بیت‌های موزون را تمرین می‌کند. ● برای مضمون‌های مختلف، بیت‌های موزون می‌سازد. ● به ظرفیت ادبی و زیبایی‌شناسی واژگان، توجه بیشتری نشان می‌دهد و در جستجوی زیبایی‌های واژگانی در متون ادبی تلاش می‌کند. ● متون ادبی را آگاهانه انتخاب می‌کند و آنها را فعالانه و نقادانه می‌خواند. ● نسبت به آرایه‌های ادبی «استعاره»، «مجاز»، «تمثیل»، «اسلوب معادله»، «حسن تعلیل»، «حسن آمیزی»، «ایهام»، «ایهام تناسب»، «استخدام»، «تناقض»، «لف و نشر» و «تضمین» شناخت می‌یابد. ● دیگر عناصر داستان مانند «موضوع»، «مضمون»، «لحن»، «فضاسازی» و «گفتگونیسی» را در داستان تشخیص می‌دهد. ● متناسب با رشته تحصیلی خود به شناختی مناسب از مکتب‌ها و سبک‌های ادبی دست می‌یابد و در ● خواندن اشعار و متن‌های ادبی به سبک آنها توجه می‌کند. ● آرایه‌های ادبی «استعاره»، «مجاز»، «تمثیل»، «اسلوب معادله»، «حسن تعلیل»، «حسن آمیزی»، «ایهام»، «ایهام تناسب»، «استخدام»، «تناقض»، «لف و نشر» و «تضمین» را در جای مناسب استفاده می‌کند. ● با شناخت دیگر عناصر اصلی سازنده داستان مانند «موضوع»، «مضمون»، «لحن»، «فضاسازی» و «گفتگونیسی»، و با تقلید از داستان‌های دیگر، داستانی کوتاه می‌نویسد. ● در نوشته‌های خود از دیالوگ نویسی استفاده می‌کند. 	درک زیبایی	دوره دوم متوسطه	

مفاهیم	دوره تحصیلی	محتوا	استاندارد ارزشیابی
آفرینش ادبی	دوره دوم متوسطه	آفرینش‌گری	<ul style="list-style-type: none"> ● آثار ادبی با محتوا، نوآورانه و زیبا می‌آفریند. ● درباره یک موضوع آشنا به صورت بداهه چند جمله صحبت می‌کند یا می‌نویسد. ● ماجراهایی که دیده، شنیده یا خوانده است را به شیوایی و زیبایی روایت کند. ● داستان را با تغییر در یکی از اتفاقات موجود در داستان و با توجه به عناصر سازنده داستان، بازنویسی می‌کند. ● یک داستان نیمه تمام را با تخیل خود و با توجه به عناصر سازنده، به پایان می‌رساند. ● برای حکایت‌ها و ضرب‌المثل‌ها، با استفاده از قدرت تخیل، داستانی خیال‌انگیز می‌نویسد. ● با استفاده از مقایسه میان دو چیز، متنی ادبی می‌نویسد. ● می‌تواند با تفکر یا گفتگو درباره موضوعات در جهت یافتن مضامین جدید و گذر از کلیشه‌ها حرکت کند. ● با استفاده از شگردهای پرورش موضوع، متن یا داستان خود را پرورش می‌دهد. ● می‌تواند تصویری از شنیده‌ها یا دیده‌ها و خوانده‌ها را در ذهن خود مجسم کند و توصیف نماید. ● نسبت به زیبایی‌های آثار ادبی شناخت دارد و آنها را تحلیل می‌کند. ● با انتخاب و بررسی آثار ادبی، آنها را بر مبنای اصول ادبی و ارزشی مورد نقد قرار می‌دهد و تاثیر آن را بر خود و جامعه ارزیابی می‌کند.
		پرورش خلاقیت ادبی	<ul style="list-style-type: none"> ● از استعداد ادبی خود، برای آفرینش اثر ادبی بهره می‌گیرد. ● ذوق، شناخت و پسند ادبی خود را اعتلا می‌بخشد. ● در خرید کتاب‌های شعر و داستان، دقت می‌کند و کتاب‌های خوب را انتخاب می‌کند. ● نقد کتاب‌های داستان و شعر را در رسانه‌های مختلف می‌خواند. ● در زمینه‌های فرهنگی و اجتماعی تأثیرگذار می‌شود. ● مطالب را به صورت زیبا و اثرگذار ارائه می‌دهد. ● در زمینه‌های ادبی کارآفرین می‌شود.

استاندارد ارزشیابی

ایده کلیدی حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی ایران

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	استاندارد ارزشیابی
حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	اول ابتدایی	<ul style="list-style-type: none"> ● شایستگی‌های اخلاق فردی را در متون ادبی تشخیص می‌دهد، درباره آنها صحبت می‌کند و آنها را به کار می‌گیرد. ● شایستگی‌های اخلاق اجتماعی را در متون ادبی تشخیص می‌دهد، درباره آنها صحبت می‌کند و آنها را به کار می‌گیرد. ● خدادوستی در دانش آموز تقویت می‌شود.
		<ul style="list-style-type: none"> ● در مناسبت‌های دینی و ملی می‌تواند آداب و مناسک را درک و توصیف کند و در اجرای آنها کمک کند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● در داستان‌های بزرگان دینی و ملی، قهرمان داستان، قهرمان ذهنی کودک می‌شود و او رفتارهای قهرمان داستان را تقلید و شبیه‌سازی می‌کند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● می‌تواند به خط خوش بنویسد. پیام متون و تصاویر را به خوبی درک می‌کند و می‌تواند منظور خود را از طریق متن و نقاشی منتقل کند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● می‌تواند به وضوح، صراحت و متانت نظر خود را مطرح کند. ● به دیگران (انسان، حیوان، محیط) محبت دارد. شاد و امیدوار است. ● مفهوم مال من و مال دیگری را می‌فهمد.
		<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با گویش‌ها و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانیان
		<ul style="list-style-type: none"> ● آداب نوروز و رمضان را می‌شناسد، دوست دارد و انجام می‌دهد.
		<ul style="list-style-type: none"> ● با بزرگان دینی و ملی همذات‌پنداری می‌کند و رفتارهایشان را تقلید می‌کند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با مشاغل مرتبط با ادبیات
		<ul style="list-style-type: none"> ● تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی ایرانی

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	استاندارد ارزشیابی	
حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	اول ابتدایی	● تقویت ارزش های قومی و ملی	
		● آداب و سنن دینی و ملی را می شناسد و با آنها انس دارد.	
		● از بزرگان دینی و ملی الگو می گیرد.	
	دوم ابتدایی	تقویت ذوق و فهم هنری	● به زبان ارتباطی متون و تصاویر مجهز می شود.
		مفاهیم و آموزه های اسلامی	● شایستگی های اخلاق فردی را در متون ادبی تشخیص می دهد، درباره آنها صحبت می کند و آنها را به کار می گیرد. ● دوستی خدا و اولیای خدا در دانش آموز تقویت می شود. ● شایستگی های اخلاق اجتماعی را در متون ادبی تشخیص می دهد، درباره آنها صحبت می کند و آنها را به کار می گیرد.
		عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی	● ویژگی های گویش مادری خود را می شناسد و می تواند آن گویش را بنویسد. ● در مناسبت های دینی و ملی آیین ها را می شناسد و به کار می بندد. مراسم ۲۲ بهمن را یادبود یک اتفاق گذشته نمی بیند؛ بلکه آن را یک آیین اجتماعی سیاسی زنده می بیند که ابعاد فرهنگی هم دارد.
		مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی	● از میان شخصیت های ملموس و در دسترس الگو انتخاب می کند و سعی در تقلید رفتارهای صحیح آنها دارد.
		آشنایی با کارکردهای اجتماعی - اقتصادی زبان و ادبیات	● برخی می توانند فعالیت های شغلی خود را در سطح مدرسه و اقوام شروع کنند. فضای مجازی در این زمینه می تواند به شکل هدفمند به کار گرفته شود.
		هنر ایرانی	● به خط خوش می نویسد. ● از طریق موسیقی اصیل، با متون ادبی ارتباط بهتری برقرار می کند. سلیقه موسیقایی اش بر اساس فرهنگ غنی و اصیل ایرانی - اسلامی شکل می گیرد.
		فهم و به کار گیری آموزه های اخلاقی اسلام	● می تواند به وضوح، صراحت و متانت نظر خود را مطرح کند و برای نظر خود دلیل بیاورد. ● به دیگران (انسان، حیوان، محیط) محبت دارد و می تواند محبتش را نشان دهد. شاد و امیدوار است. ● رعایت حق الناس در شرایط دشوار را در خلال متون ادبی تجربه می کند.
آشنایی با گویش ها و لهجه های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانیان	● گویش بومی اش را به شکل فصیح می خواند و می نویسد.		

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	استاندارد ارزشیابی
حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	دوم ابتدایی	<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی
		<ul style="list-style-type: none"> ● با بزرگان دینی و ملی همذات پنداری می‌کند، رفتارهایشان را تقلید می‌کند و می‌کوشد شبیه آن‌ها شود.
		<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با مشاغل مرتبط با ادبیات
		<ul style="list-style-type: none"> ● مشاغل ادبی را به رسمیت می‌شناسد. برخی از دانش آموزان مشاغل ادبی را در میان آرزوهای شغلی خود برمی‌شمرند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با هنر ایرانی
		<ul style="list-style-type: none"> ● نوشتن به خط خوش تحریری و التذاذ از خوشنویسی ایرانی ● انس و همدلی با موسیقی فاخر، به ویژه موسیقی کودک و نوجوان
		<ul style="list-style-type: none"> ● تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی
		<ul style="list-style-type: none"> ● سلیقه‌اش با موسیقی صحیح و فاخر کودک و نوجوان انس می‌گیرد.
		<ul style="list-style-type: none"> ● تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی
		<ul style="list-style-type: none"> ● بر اساس آموزه‌های اسلامی اخلاق مدار می‌شود شهر و نندی مناسب برای محله و شهر است. گرایش فطری اش به خدا و اولیای خدا تقویت شده است.
<ul style="list-style-type: none"> ● تقویت ارزش‌های قومی و ملی 		
<ul style="list-style-type: none"> ● قومیت و گویش مادری اش را به رسمیت می‌شناسد و به آن افتخار می‌کند. 		
<ul style="list-style-type: none"> ● الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها 		
<ul style="list-style-type: none"> ● با آموختن ملاک‌های الگوگیری از معاصران، از الگوهای نامناسب تا حدودی مصون می‌ماند. 		
<ul style="list-style-type: none"> ● فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات 		
<ul style="list-style-type: none"> ● فعالیت اجتماعی و اقتصادی را آغاز می‌کند. درک می‌کند که برای عرضه باید محتوای مفید داشته باشد و همین او را به آموختن بیشتر تشویق می‌کند. 		
<ul style="list-style-type: none"> ● تقویت ذوق و فهم هنری 		
<ul style="list-style-type: none"> ● با فرهنگ غنی اسلامی ارتباط پیدا می‌کند و به طور نسبی از نفوذ فرهنگ بیگانه مصون می‌ماند. 		
<ul style="list-style-type: none"> ● مفاهیم و آموزه‌های اسلامی 		
<ul style="list-style-type: none"> ● شایستگی‌های اخلاق فردی را در متون ادبی تشخیص می‌دهد، درباره آنها بحث می‌کند و آنها را به کار می‌گیرد. ● شایستگی‌های اخلاق اجتماعی را در متون ادبی تشخیص می‌دهد، درباره آنها بحث می‌کند و آنها را به کار می‌گیرد. ● زبان‌ش برای تکلم با خدا روان می‌شود و می‌تواند به راحتی با خدا ارتباط برقرار کند. ● اشارات و تلمیحات ناظر به محتوای دینی را می‌شناسد و مفاهیمش را باور دارد. ● مسائل کلامی طرح شده در متون ادبی کهن و سیر اندیشه در ایران اسلامی را به اجمال می‌شناسد. 		
<ul style="list-style-type: none"> ● اول متوسطه 		

استاندارد ارزشیابی	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● گویش‌های مجاور شهر و منطقه خود را می‌شناسد و شباهت‌های آن گویش‌ها با گویش مادریش را لمس می‌کند. ● از طریق کارآواها عجیب بودن ادبیات و زندگی و ارزشمندی کار و کشاورزی را لمس می‌کند. نسبت به آیین‌های محرم آگاهی بیشتری پیدا می‌کند. 	عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی	
<ul style="list-style-type: none"> ● ادبیات را وسیله‌ای برای بیان عقیده می‌یابد و در ادبیات و هنر به دنبال پیام است. 	مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی	
<ul style="list-style-type: none"> ● با امکانات فضای مجازی برای ترجمه و ساخت محتوای چندرسانه‌ای آشنا می‌شود و در این زمینه فعالیت می‌کند. 	آشنایی با کارکردهای اجتماعی - اقتصادی زبان و ادبیات	
<ul style="list-style-type: none"> ● می‌تواند کارتون‌ها و فیلم‌های ساده را تحلیل کند و در دیدن فیلم‌ها اجمالاً بینش و سلیقه‌ای متعالی پیدا کرده است. ● با ساختار نگارگری اجمالاً آشنا شده و از نگاره‌ها لذت می‌برد. ● با موسیقی سنتی ارتباط برقرار کرده و از آن طریق با اشعار فاخر همدلی بیشتری یافته است. 	هنر ایرانی	
<ul style="list-style-type: none"> ● می‌تواند نظرات و استدلال‌های دیگران را بشنود، تحلیل کند و بفهمد و به آن‌ها پاسخ مناسب بدهد. ● روابط انسانی‌اش را آگاهانه و هوشمندانه توسعه می‌دهد و با هر کس به اندازه ظرفیتش رابطه برقرار می‌کند. ● دارای‌های معنوی نظیر وقت، آبرو، مالکیت معنوی، حقوق اجتماعی و ... را می‌شناسد. با آموزه‌های عرفانی، فلسفی و فقهی طرح شده در ادبیات آشنا می‌شود. ● با سیر تطور آموزه‌های کلامی آشنا می‌شود و با درک مفهوم تطور، از جزم اندیشی برکنار می‌ماند. 	فهم و به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی اسلام	اول متوسطه
<ul style="list-style-type: none"> ● با گویش‌های مجاور آشنا می‌شود و آن‌ها را با گویش بومی خود می‌سنجد و شباهت‌ها و تفاوت‌ها را کشف می‌کند. 	آشنایی با گویش‌ها و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانیان	
<ul style="list-style-type: none"> ● ادبیات را ظرفی برای ادای رسالت فرهنگی - اجتماعی می‌یابد و با چند مصداق برجسته‌اش نیز آشنا می‌شود. 	آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی	
<ul style="list-style-type: none"> ● در حوزه‌های ترجمه و تولید محتوای فضای مجازی متناسب با شئون دانش آموزی فعالیت می‌کند. 	آشنایی با مشاغل مرتبط با ادبیات	

ایده کلیدی	دوره تحصیلی	استاندارد ارزشیابی
حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی	اول متوسطه	<ul style="list-style-type: none"> ● قواعد و عناصر انتقال مفهوم در آثار نمایشی را می‌شناسد و بر اساس این شناخت، پیام‌های آشکار و پنهان فیلم‌ها و کارتون‌های ساده را تشخیص می‌دهد. ● قواعد انتقال مفهوم در نگارگری را می‌شناسد؛ با نگارگری همدلی دارد و از آن لذت می‌برد. ● ساختار و قواعد کلی موسیقی سنتی را می‌شناسد و از آن لذت می‌برد. ● قواعد و عناصر انتقال مفهوم در آثار نمایشی را می‌شناسد و بر اساس این شناخت، پیام‌های آشکار و پنهان فیلم‌های عمیق را تشخیص می‌دهد.
		<ul style="list-style-type: none"> ● فردی اخلاقی می‌شود. ● شهروندی مناسب برای ایران است. ● می‌داند که میراث ادبی فارسی، پشتوانه محتوایی قدرتمندی دارد و با فرهنگ گذشته دینی و ایرانی اش همدلی پیدا می‌کند. ● تطور و تضارب آرا را طبیعی می‌داند و از جزم اندیشی برکنار می‌ماند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● گویش‌های مجاور خود را می‌شناسد و می‌تواند با قومیت‌های همجوار خود همدلی و همزبانی بهتری داشته باشد. ● با فرهنگ‌های بومی همدلی پیدا می‌کند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● فرهنگ را زنده و قابل زندگی کردن می‌یابد. تطور و تعامل آیین‌ها و فرهنگ‌ها را می‌بیند و ازین طریق از جزم اندیشی برکنار می‌ماند. ● جهان اطرافش را دارای پیام و نه بیپوده و مهمل می‌یابد و می‌آموزد که برای اعتقادات صحیح باید ایستادگی کرد.
		<ul style="list-style-type: none"> ● در تولید محتوا توانمند می‌شود. ● می‌تواند ابراز وجود کند و استعدادهای بالقوه خود را بشناسد. ● با تولید گسترده و هدفمند محتوای فارسی، توازن زبان‌ها در وب تغییر می‌کند.
		<ul style="list-style-type: none"> ● در گزینش فیلم و کارتون هدفمندتر رفتار می‌کند و از آسیب‌های نفوذ فرهنگی مقداری مصون می‌شود.
		<ul style="list-style-type: none"> ● آشنایی با هنر ایرانی
<ul style="list-style-type: none"> ● تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی 		
<ul style="list-style-type: none"> ● تقویت ارزش‌های قومی و ملی 		
<ul style="list-style-type: none"> ● الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها 		
<ul style="list-style-type: none"> ● فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات 		
<ul style="list-style-type: none"> ● تقویت ذوق و فهم هنری 		

استاندارد ارزشیابی	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● شایستگی‌های اخلاق فردی را در متون ادبی تشخیص می‌دهد، درباره آنها بحث می‌کند و آنها را به کار می‌گیرد. ● شایستگی‌های اخلاق اجتماعی را در متون ادبی تشخیص می‌دهد، درباره آنها بحث می‌کند و آنها را به کار می‌گیرد. ● می‌تواند به راحتی با خدا ارتباط برقرار کند. ● اشارات و تلمیحات ناظر به محتوای دینی را می‌شناسد و مفاهیمش را باور دارد. ● ساختار معرفتی شعر عرفانی را می‌شناسد و هنگام شنیدن و خواندن شعر حافظ و مولوی با محتوا ارتباط برقرار می‌کند. 	مفاهیم و آموزه‌های اسلامی	
<ul style="list-style-type: none"> ● با دریافتن اشتراکات گویش‌ها و لهجه‌های ایرانی، وحدت اقوام ایرانی را درک می‌کند و نسبت به دیگر اقوام همدلی پیدا می‌کند. ● با آیین‌های سنتی ازدواج و رسوم ایرانی آشنا می‌شود و بدین ترتیب با فرهنگ ملی و بومی همدلی بیشتری پیدا می‌کند. با آیین‌های شب قدر و فضای مناجات همدلی پیدا می‌کند. 	عناصر سازنده فرهنگ و تمدن ایرانی	
<ul style="list-style-type: none"> ● بزرگان فرهنگی، شرایط و قوت و ضعف‌هایشان را می‌شناسد و در صورت لزوم الگوگیری و شبیه‌سازی می‌کند. 	مفاخر فرهنگ ایرانی - اسلامی	
<ul style="list-style-type: none"> ● ظرافت‌های ویرایشی تاپیی، فنی و زبانی را می‌آموزد و به کار می‌گیرد و با شاخه‌هایی از مشاغل فرهنگی آشنا می‌شود. 	آشنایی با کارکردهای اجتماعی - اقتصادی زبان و ادبیات دوم ابتدایی	
<ul style="list-style-type: none"> ● می‌تواند فیلم‌های جدی را تحلیل کند و در دیدن فیلم‌ها اجمالاً بینش و سلیقه‌ای متعالی پیدا کرده است. ● با ظرافت‌های معماری ایرانی اجمالاً آشنا شده و از آنها لذت می‌برد. ● با موسیقی سنتی ارتباط برقرار کرده و از آن طریق با اشعار فاخر همدلی بیشتری یافته است. 	هنر ایرانی	
<ul style="list-style-type: none"> ● شخصیت‌زده و مطلق‌نگر نیست. حرف‌ها را می‌فهمد و بر اساس مبانی خودش تحلیل و سطح‌بندی می‌کند. ● شیوه برقراری ارتباط با طیف‌های مختلف را می‌شناسد و در فضاهای مختلف رفتار متناسب نشان می‌دهد. ● نسبت به حقوق معنوی خودش و دیگران آگاه و حساس می‌شود و آن حقوق را محترم می‌داند. ● آموزه‌های عرفانی، فلسفی و فقهی طرح شده در ادبیات را می‌فهمد و در متون ادبی تشخیص می‌دهد ● سیر تطور آموزه‌های کلامی را عمیق‌تر می‌شناسد و می‌تواند آرای کلامی و مکاتب فکری را با هم قیاس کند. 	فهم و به‌کارگیری آموزه‌های اخلاقی اسلام	

دوم متوسطه

حفظ و اعتلای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی

استاندارد ارزشیابی	دوره تحصیلی	ایده کلیدی
<ul style="list-style-type: none"> ● گویش‌ها و لهجه‌های ایرانی را صورت‌هایی از یک زبان واحد می‌یابد و ارتباط کلامی و نوشتاری با اقوام و گویش‌ها برایش غریبه نیست. 	<p>شنایی با گویش‌ها و لهجه‌های فارسی و فرهنگ و آداب و رسوم ملی، مذهبی و قومی ایرانیان</p>	<p>دوم متوسطه</p> <p>حفظ و اعتنای فرهنگ و تمدن اسلامی - ایرانی</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● ارزش فرهنگی و کارکردی میراث فاخر ادبی را می‌فهمد و می‌تواند از این میراث بهره‌بردار. 	<p>آشنایی با شخصیت‌های برجسته دینی، علمی و ادبی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● در مشاغل ادبیاتی به شکل تمرینی و کارورزی فعالیت می‌کند. 	<p>آشنایی با مشاغل مرتبط با ادبیات</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● قواعد انتقال مفهوم در نگارگری و معماری را می‌شناسد؛ با آن‌ها همدلی دارد و از آن‌ها لذت می‌برد. ● ساختار و قواعد کلی موسیقی سنتی را می‌شناسد، از آن لذت می‌برد و تا حدودی می‌تواند کیفیت ارتباط شعر با موسیقی را تحلیل کند. 	<p>آشنایی با هنر ایرانی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● فردی اخلاقی می‌شود. ● شهر و ندی مناسب برای ایران است. ● می‌داند که میراث ادبی فارسی، پشتوانه محتوایی قدرتمندی دارد و با فرهنگ گذشته دینی و ایرانی اش همدلی پیدا می‌کند. ● با فرهنگ ایران اسلامی ارتباط برقرار می‌کند و در اخلاق فردی و ارتباط با خدا می‌تواند از ادبیات عرفانی بهره‌بردار. 	<p>تربیت فطری، اخلاقی و آشنایی و همدلی با فرهنگ اسلامی - ایرانی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● فرهنگ شفاهی برایش رسمی و جدی می‌شود. ● نسبت به پراکندگی گویش‌ها و قومیت‌های ایرانی آشنایی دارد و مفهوم ملیت و قومیت را به خوبی لمس می‌کند. ● برای ازدواج آمادگی ذهنی پیدا می‌کند. روابط با جنس مخالف را در چارچوب فرهنگ اسلامی - ایرانی می‌آموزد. با آیین‌های دینی همدلی پیدا می‌کند. 	<p>تقویت ارزش‌های قومی و ملی</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● با فرهنگ غنی ایرانی اسلامی همدل می‌شود و نسبت به آن غیرت پیدا می‌کند؛ ضمن آن که قدرت بررسی و نقد سنت‌ها را هم دارد. 	<p>الگوگیری از مفاخر فرهنگی و قدرت فهم و نقد سنت‌ها</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● از خط فارسی صیانت می‌کند. ● برای کارآفرینی الگو می‌گیرد. ● در گفتار و نوشتار و در نتیجه در رفتار دقیق‌تر می‌شود. 	<p>فعالیت مفید اجتماعی - اقتصادی بر پایه ادبیات</p>	
<ul style="list-style-type: none"> ● جهان‌اطرافش را دارای پیام و نه بیهوده و مهمل می‌یابد. ● در گزینش فیلم هدفمندتر رفتار می‌کند و از آسیب‌های نفوذ فرهنگی مقداری مصون می‌شود. ● با بناهای تاریخی و فرهنگ و تاریخ ایرانی ارتباط بهتری برقرار می‌کند. 	<p>تقویت ذوق و فهم هنری</p>	

استلزامات اجرایی

استلزامات

- ضرورت تربیت نیروی انسانی متخصص از طریق دوره‌های تأمین مدرس و تربیت معلم

- اطلاع‌رسانی از طریق صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

- تبیین برنامه‌ی درسی حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی از طریق مجله رشد آموزش زبان و ادب فارسی

- تبیین برنامه‌ی درسی حوزه‌ی زبان و ادبیات فارسی از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار - تهیه و تدوین فعالیت‌های تکمیلی برای دانش‌آموزان در مجلات رشد کودک، نوآموز، دانش‌آموز و نوجوان

- تهیه و تدوین منابع کمک آموزشی جهت معرفی و تبیین آموزشی زبان و ادبیات فارسی

- استفاده از رسانه‌های گروهی مناسب جهت تعامل و تبادل نظر با استادان و معلمان - برقراری ارتباط و تعامل با نهادها و مراکز مرتبط با حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی

- ضرورت هماهنگی با دانشگاه فرهنگیان و فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی به منظور اشاعه و تبیین برنامه‌ی درسی و تولید بسته‌های یادگیری زبان و ادبیات فارسی